

פרשת קדושים

(א) וידבר יי' אל משה לאמר. דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני יי' אלהיכם. ר' אלעזר פתח, (ב) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין וגר'. בכמה זמנים אורייתא א אסהידת בהו בבני נשא, כמה זמנים ארימת קליו, לכל סטרין לאתערא ב להו, וכלהו א דמיכין בשינתא ג בחוביהון, לא מסתכלין, ולא משגיחין, בהיך אנפין יקומון ליומא דדינא עלאה, כד יתבע לון מלכא עלאה עלבונא דאורייתא, ד צווחת לקבליהון, ולא אהדרו אנפין לקבלה, ה דכלהו פגימין בכלא, דלא ידעו מהימנותא דמלכא עלאה, ווי לון, ווי לנפשהון.

(ב) דהא אורייתא ו ביה אסהידת, ואמרת ג מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו. מהו חסר לב. ז דלית ליה מהימנותא, דמאן דלא אשתדל באורייתא, לאו ביה מהימנותא, ופגים הוא מכלא אמרה לו, אומרה לו מבעי ליה, כד"א (ד) אומרה לאל סלעי, מהו אמרה. אלא לאכללא ולאתוספא אורייתא דלעילא, דהיא קרייה ליה חסר לב, פגים ממהימנותא. (ג) דהכי תנינן, כל מאן דלא אשתדל באורייתא, אסיר למקרב לגביה.

חלופי גרסאות

א אתערות ול"ג אסהידת בהו בבני נשא. ב מוסיף להו לבני נשא. ג בחוריהון. ד כד צווחת לקבלון. ה לכלהו. ו בהו. ז מוסיף מאן דלית.

מסורת הזהר

(א) יתרו קיט צ"מ. (ב) (תהלים לב) ח"ג מט: ג) (משלי ט) מקץ א צ"ד. (ד) (תהלים מב).

דרך אמת א ישינים.

קדושים תהיו

(ב) דהא אורייתא ביה וכו': כי התורה מעידה בו ואומרת, מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו. מהו חסר לב. היינו שאין לו אמונה, כי מי שאינו עוסק בתורה אין בו אמונה, והוא פגום בכל, שואל, אמרה לו, היה צריך לומר, אומרה לו, כשא אומרה לאל סלעי, מהו אמרה. ומשיב אלא שבא לכלול ולהוסיף התורה שלמעלה, שגם היא קוראת אותו חסר לב, שפירושו, פגום האמונה.

(ג) דהכי תנינן כל וכו': כי כך למדנו, כל מי שאינו עוסק בתורה אסור לקרב אצלו להשתתף עמו, ולעשות עמו מסחר. וכל שכן ללכת עמו בדרך. כי אין בו אמונה ולמדנו כל

הסולם

מאמר

(א) וידבר ה' אל משה וגר': וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם. ר' אלעזר פתח. אל תהיו כסוס כפרד אין הבין וגר'. בכמה פעמים העידה התורה בבני אדם, כמה פעמים חרימה קולה לכל הצדדים לעורר אותם, וכולם ישנים בשנתם בעונותיהם, אינם מסתכלים ואינם משגיחים באיזה פנים יקומו ליום הדין העליון, כשמלך העליון יתבע מהם עלבון התורה הצרעקת כנגדם, ואינם מחזירים פניהם אליה, כי כולם פגומים בכל, שאינם יודעים האמונה של המלך העליון. או להם ואוי לנפשיהם.

(דפויי דף פ' ע"א)

קדושים

ח לאשתתפא בהדיה, ולמעבד ביה סחורתא, וכ"ש למהך עמיה באורחא. דהא לית ביה מהימנותא. ט תנינן כל ב"נ דאזיל באורחא, ולית עמיה מלי דאורייתא, אתחייב בנפשיה. כ"ש מאן דאזדווג באורחא, עם מאן דלית ביה מהימנותא, דלא חשיב ליקרא דמאריה ודידיה דלא חס על נפשיה.

ד רבי יהודה אומר, מאן דלא חס על נפשיה, ב היך ישלוף נפשא דכשרא לבריה. א"ר אלעזר, תוהנא על דרא, והא אתמר מלה וכו'. ועל דא כתיב אל תהיו כסוס כפרד אין הבין. כ זכאין אינון צדיקיא, דמשתדלי באורייתא, וידעין אורחוי דקודשא בריך הוא, ומקדשי גרמיהו בקדושא דמלכא, ואשתכחו קדישין בכלא, ובג"כ משלפי רוחא דקודשא מלעילא, ובנייהו כלהו זכאי קשוט, ואקרון בני מלכא בנין קדישין.

ה ווי להון לרשיעיא, דכלהו חציפין, ועובדיהו חציפין. בגיני כך ירתין בנייהו נפשא חציפא, מסטרא דמסאבא. כמה דכתיב ונטמתם בם, אתא לאסתאבא, מסאבין ליה. אל תהיו כסוס כפרד, דאינון מארי זנותא על כלא. אין הבין, דלא ישתדלון בני נשא באורחא דא, דאי הכי, כתיב הכא אין הבין, יכתיב התם ה והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רועים לא ידעו הבין. כלומר ה יהון מזדמנין אינון דאקרון עזי נפש. מאי טעמא. משום דלא ידעו הבין. ו והמה רועים, מאי * רועים, אלין אינון מדברי ומנהגי לב"נ בגיהנם. לא ידעו שבעה, כד"א ו לעלוקה שתי בנות הב, בג"כ דאינון הב הב, לא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה (ישעיה נו) כשפטים קסא צ"ח. ו (משלי ל) ח ל"ג לאשתתפא בהדיה. ט מוסיף וע"ד תנינן. י ל"ג דלית ביה מהימנותא. כ בדפוי כתבו זכאין אינון אברים וכו'. עד למהוי בנדתה מהרעיא מהימנא נדפס בפרשת פנחס מאמר מתחיל אלא פגיעה רכ"ה ב'. ל דמסאבותא. ט הא.

דרך אמת ב היך יוציא.

קדושים תהיו

הסולם

מאמר

לרשעים, שכולם עזי פנים ומעשיהם חצופים, בשעת תשמיש, משום זה יורשים בניהם שמולידים, נפש חצופה מצד הטומאה. כמ"ש ונטמתם בם. הבא לטמא מטמאים אותו. אל תהיו כסוס כפרד, שהם בעלי זנות יותר מכל הבריות. אין הבין, שאין בני אדם משתדלים בדרך זה להבין, ואם כן, כתוב כאן, אין הבין. וכתוב שם, והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רועים לא ידעו הבין. כלומר, מה שם עזי נפש, אף כאן יהיו מזדמנים להם בנין שנקראים עזי נפש. מהו הטעם. הוא משום דלא ידעו הבין.

ו והמה רועים : שואל, מי הם רועים. ומשיב, אלו הם המוליכים והמנהיגים אה האדם לגיהנם. לא ידעו שבעה. היינו כש"א, לעלוקה, דהיינו לגיהנם, שתי בנות הב. משום שהם אומרים

כל אדם שהולך בדרך ואין עמו דברי תורה, הוא מתחייב בנפשו. כל שכן מי שמתחבר בדרך עם מי שאין בו אמונה. מפני שאינו מחשיב כבוד אדונו, ושלו, שאינו חס על נפשו.

ד ר' יהודה אומר וכו' : מי שאינו חס על נפשו, דהיינו שמתחבר עם מי שאין בו אמונה, איך ימשוך נפש כשרה לבנו. אמר ר' אלעזר, תמה אני על הדור. וכבר נאמר הדבר וכו'. וע"כ כתוב אל תהיו כסוס כפרד אין הבין. אשרי הם הצדיקים העוסקים בתורה ויוזעים דרכי הקב"ה, ומקדשים עצמם בקדושת המלך, ונמצאים קדושים בכל, ומשום זה מושכים רוח דקדושה מלמעלה. ובניהם כולם צדיקי אמת, ונקראים בני המלך, בני קדושים.

ה ווי להון לרשיעיא וכו' : או להם (דפוי דף פ' ע"א * דף פ' ע"ב)

ידעו שבעה. כלם לדרכם פנו איש לבצעו מקצתו. דהא תיירי דגיהנם אינון. וכל דא מאן גרים להו. בגין דלא אתקדשו בההוא זוגא כמה דאצטריך. וע"ד כתיב, קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. אמר קב"ה, מכל שאר עמין לא רעיתי לאדבקא בי, אלא ישראל, דכתיב ז' ואתם הדבקים בי, אתון, ולא שאר עמין. נ בג"כ, ט קדושים תהיו דייקא.

ז' ח' קדושים תהיו ט כי קדוש אני יי'. רבי יצחק פתח, ט' הוי ארץ צלצל כנפים וגו'. וכי בגין פ' דהיא ארץ צלצל כנפים, קנטורא ביה אשתכח, דכתיב הוי צ' ארץ. אלא אמר רבי יצחק, בשעתא דקודשא בריך הוא ק' ברא עלמא, ובעא לגלאה עמיקתא מגו מסתרתא, ונהורא מגו חשוכא, הוו כלילן דא בדא, ובגין ר' כך, מגו חשוכא נפק נהורא, ומגו מסתרתא ט' נפק ואתגלייא עמיקא, ודא נפקא מן דא. דמגו טב, נפיק ביש. ומגו רחמי, נפיק דינא. וכלא אתכליל ח' דא בדא. יצר טוב ויצר רע, ימינא ושמאלא, ישראל ושאר עמין, חורר ואוכם, וכלא חד בחד תליא.

ח' תאנא אמר ר' יצחק אמר ר' יהודה, כל עלמא כלהו לא אתחזי, אלא בחד ג' עטירא א דקוטפא ב בקיטרוי כד אתדן עלמא בדינא כליל ג' ברחמי אתדן.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר (דברים ד) ב"ב קו צ"א. ח' לעיל אות א צ"א. נ וע"ד כתיב הכא קדוש [: קדושים] בג"כ קדושים תהיו כי קדוש אני ה' קדושים תהיו דייקא. ט ל"ג קדושים תהיו דווקא. ע ל"ג כי קדוש אני ה'. פ דיהא. צ מוסיף צלצל כנפים. ק ברי. ר ל"ג כך. ש מתגלייא ול"ג נפק. ת מוסיף דא בדא ודא בדא. א דקוטפא : דקיטופא. ב בקיטרוי וכד. ג ל"ג ברחמי.

דרך אמת ג' בעטרה אחת המדובקת יחד בקשרים וכן כשהעולם נידון נידונים הם ג"כ כאחד.

קדושים תהיו

העמוק, וזה יצא מזה. ומתוך טוב יצא רע, ומן הרחמים יצא דין, והכל נכלל זה בזה, היצר הטוב ויצר הרע, הימין והשמאל, ישראל ושאר העמים, לבן ושחור. והכל היה תלוי אחד בחבירו. קנטורא, פירושו ריעותא. כמו, נתקלקלו הדורות ונבראו קנטורין, (ב"ר כ"ג) שפירושו אנשים רעים.

ח' תאנא א"ר יצחק וכר' : למדנו אר"י א"ר יהודה, כל העולם כולו לא נראה, אלא בחיבור אחד המדובק בסבך שלו. כלומר שמדת הדין ומדת הרחמים, שהם מלכות ובינה, היו דבוקים ומסובכים זו בזו. וע"כ, כשנידון העולם, בדין הכלול, ברחמים נידון. דהיינו במלכות הכלולה בבינה. ואם לא, לא היה יכול העולם להתקיים אפילו רגע אחד. (כמ"ש לעיל ב"א דף ז' ד"ה וכבר, ע"ש) זהרי העמדנו הדברים כמו שכתוב, כי כאשר משפטין לארץ, דהיינו הרחמים הנקראים משפט, צדק למדו יושבי תבל. היו יכולים לקבל הדין דצדק, שהוא מלכות מחמת

הסולם

מאמר

אומרים הב הב אינם יודעים שבעה. כולם לדרכם פנו איש לבצעו מקצתו. כי דורשי גיהנם הם. וכל זה מי גרם להם. הוא משום שלא נתקדשו בהזוג כמו שצריך. וע"כ כתוב, קדושים תהיו כי קדוש אני ה'. אמר הקב"ה מכל העמים לא רציתי שידבקו בי אלא ישראל. שכתוב, ואתם הדבקים בה', אתם, ולא שאר העמים. משום זה קדושים תהיו הוא בדיק. תיירי פירושו דורשים. מלשון לתור לכם מקום (דברים א').

מאמר הוי ארץ צלצל כנפים

ז' קדושים תהיו כי קדוש וגו' : ר' יצחק פתח, הוי ארץ צלצל כנפים וגו', שואל, וכי משום שהיא ארץ צלצל כנפים, נמצא בה ריעותא. שכתוב הוי ארץ. ומשיב, אלא אמר ר' יצחק. בשעה שהקב"ה ברא את העולם, ורצה לגלות עמוקות מתוך הנסתרות, ואור מתוך החשך, היו אז כלולים זה בזה. ומשום זה מתוך החשך יצא אור, ומתוך הנסתר יצא ונתגלה (דפ"י דף פ' ע"ב)

קדושים

ואי לאו, לא יכיל עלמא לקיימא, אפילו רגעא חדא, והא אוקימנא מלי, כמה דכתיב י' כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל.

ט/א) ותאנא בההוא זמנא דדינא תליא בעלמא, ד וצדק אתעטרא בדינוי, כמה מארי דגדפין מתערי, לקבלי מארי דדינא קשיא, לשלטאה בעלמא. פרסין גדפין מהאי סטרא, ומהאי סטרא, ה לאשגחא בעלמא. כדין מתערינ ו גדפין למפרס לון, ז ולאשתאבא בדינא קשיא, ושאטין בעלמא לאבאשא. כדין כתיב, הוי ארץ צלצל כנפים.

ט/ב) א"ר יהודה, חמינא בני עלמא בחציפותא, בר אינון זכאי קשוט. ובג"כ, כביכול, כלא הכי אשתכח, אתא לאתדכאה, מסייעין ליה. אתא לאסתאבא, כמה דאוקימנא, ונטמתם במ.

י) רבי יוסי הוה אוזיל באורחא, פגע ביה רבי חייא, אמר ליה האי דאוקמיה חברייא, דכתיב בעלי, ו ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח

מסורת הוהר
י' (ישעיה כו) לך נא צ"א ויחי ריא צ"ב ח"ג סז: ד צדק. ה לאשתטחא. ו גפ. ז ולאשתתפא; סח. ת"ז תכ"ה ע: ז"ח פב ט"ג ש"ה. כ) (ש"א ג). ולאסתאבא. חלופי גרסאות

קדושים תהיו

הסולם

מאמר

ממלכות דמדת הדין. ו"ש. כדין מתערינ גרפין למפרס לון ולאשתאבא בדינא קשיא. שהכנפים דמדת הרחמים שמבינה בולעים ושואבים לתוכם הכנפים דמדת הדין שממלכות, ואז נידון העולם מהכנפים דמדת הרחמים שמבינה. ו"ש, ושאטין בעלמא לאבאשא, שהדין הנעשה בעולם הוא מכנפים דבינה. וזה נבחן שיש במלכות הנקראת ארץ, ב' צללים. צל א' מכנפים דבינה, וצל א' מכנפים דמלכות. ו"ש, כדין כתיב, הוי ארץ צלצל כנפים. דהיינו ב' מיני צללים מב' מיני כנפים. ובזה מובן מה שאמר הוי ארץ. כי סוף סוף הארץ נמצאת אז בדין, כמ"ש, ושאטין בעלמא לאבאשא, אלא בדין ממותק במדת הרחמים דבינה. וההפרש הוא, כי על מדת הדין הקשה אין תשובה מועילה ולפיכך אין העולם יכול להתקיים. אבל על הדין הממותק ברחמים, אם ישוב, יזכו לקבל האורות הגדולים דבינה (ועי' ב"א דף י' ד"ה וכבר) ועי' יכול העולם להתקיים.

ט/ב) אמר ר' יהודה וכו': ארי ראיתי בני העולם בחוצפה. חץ מאלו צדיקי אמת. ומשום זה הכל נמצא כביכול כך. כנ"ל בדבור הסמוך. הבא לטהר מסייעים אותו. הבא לטמא, הוא כמו שהעמדנו, ונטמתם במ.

י) ר' יוסי הוה וכו': ר"י היה הולך בדרך, פגע בו ר' חייא. אמר לו, זה שהעמידו החברים, שכתוב בעלי, לכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ומנחה עולם.

בזבח

מחמת החיבור עם מדת הרחמים. עטירא פירוש חיבור ושיתוף, מלשון, דלא עביד עטרא (ב"ב כט:) שפירושן שטר שותפות. קוטפא פירושן דיבוק. מלשון נתר מקטף (נדה טו:) קוטרוי, פירושן סבך שלו, מלשון קטיר קא חזינא (יבמות סא:).

ט/א) ותאנא בההוא זמנא וכו': ולמדנו, בזמן ההוא שהדין תלוי בעולם, וצדק, שהוא מלכות, מתעטר בדין. כמה בעלי כנפים מתעוררים, כנגד בעלי הדין הקשה, לשלוט בעולם. פורשים כנפיהם מצד זה ומצד זה להשגיח בעולם. אז מתעוררים כנפים לפרש עליהם ולהתחבר בדין קשה. ומשוטטים בעולם להרע. אז כתוב, הוי ארץ צלצל כנפים.

פירוש. כיון שהמלכות עלתה ונתחברה בבינה כדי שיוכל העולם להתקיים (כנ"ל בדבור הסמוך) אז יצאו כנפים, דהיינו בחינת כסוים והעלמות גם בבינה. ויש ב' בחינת כנפים מצד המלכות ומצד הבינה. ו"ש, בההוא זמנא דדינא תליא וכו' כמה מארי דגרפין, דהיינו בעלי כנפים מבינה, ממדת הרחמים, מתערי לקבלי מארי דדינא קשיא לשלטאה בעלמא, שהכנפים דבינה מתעוררים כלפי הכנפים דדין קשה ויולטים תחתיהם. ואז יוצאים ב' בחינות כנפים, דהיינו מבנה וממלכות שנכללו יחד. ו"ש, פרסין גרפין מהאי סטרא, מבינה, ומהאי סטרא, ממלכות, לאשגחא בעלמא. שב' בחינות כנפים, אלו, משגיחים במלכות הנקראת עולם. ואז נמתקים דינים הקשים (דמ"י דף ס' ע"ב)

ומנחה עד עולם. בובח ומנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר הוא בדברי תורה. אמאי. בגין דדברי תורה, סלקין על כל קרבנין דעלמא. כמה דאוקמוה דכתיב, זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים, שקיל אורייתא לקביל כל קרבנין דעלמא. א"ל, הכי הוא ודאי, דכל מאן דאשתדל באורייתא, אע"ג דאתגזר עליה עונשא מלעילא, ניחא ליה מכל קרבנין ועלוון, וההוא עונשא ^π אתקרע.

(יא) ות"ח, לא אתדכי ב"נ לעלמין, אלא במלין דאורייתא. בגיני כך מלין דאורייתא לא מקבלין טומאה, בגין דאיהי ^π קיימא לדכאה לאלין מסאבי, ואסוותא באורייתא אשתכת. דכתיב, רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך. ודכיותא אשתכת באורייתא, דכתיב, יראת יי' טהורה עומדת לעד. מאי עומדת לעד. דקיימא תדירא בההוא דכיותא, ולא אתעדי מניה לעלמין. (יב) א"ל יראת יי' כתיב, ולא תורה. א"ל, הכי הוא ודאי, דהא אורייתא מסטרא דגבורה קא אתי. א"ל, ומהתם נפקא, מהכא נפקא, דכתיב, ^π ראשית חכמה יראת יי', וכתיב יראת יי' טהורה.

(יג) ודאורייתא קדושה אתקרי, דכתיב כי קדוש אני יי', ודא אורייתא, דהיא שמא קדישא עלאה. וע"ד, * מאן דאשתדל בה אתדכי, ולבתר אתקדש, דכתיב קדושים תהיו, קדושים היו לא כתיב, אלא תהיו. תהיו ודאי. א"ל הכי

חלוסי גרסאות

ח מסיק אתקדש ובגין דלעי בת לשמה קב"ח אתפייס בהדיה. ט מוסיף וכתיב יראת ה' תוסיף ימים דכיותא. י וכתיב כ והא' ל ליג ואורייתא.

מסורת הוזהר

(ד) (ויקרא ז) וירא לט צ"ד. (ח) (משלי ג) ח"ג קמח: קס: ת"ן תי"ד ל: תס"ג צד: ת"ע קלח. ז"ח כה ס"ג ש"ז. (ו) (תהלים יט) ח"ג קמט: דש: ז"ח מה ט"ב שמ"ד שני"א ט"ג שי"ח נ ט"ג של"ב נד ט"ב ש"ל. (ט) (שם קיא) משפטים קס צ"ו.

קדושים תהיו

שעומדת תמיד בסהרה זה, ואינה נעברת מסבה לעולם.

(יב) א"ל יראת ה' כתיב וכו': אמר לו, הרי כתוב יראת ה', ולא תורה. אמר לו, כך הוא ודאי, שהכונה היא על תורה, כי התורה מצד הגבורה באה. וע"כ נקראת יראת ה'. א"ל, ומשום יוצא זה, מכאן הוא יוצא. שכתוב ראשית חכמה יראת ה'. הרי שהחכמה נקראת יראת. וכתוב יראת ה' טהורה. הרי שהטהרה היא בחכמה דהיינו בתורה.

(יג) ואורייתא קדושה אתקרי וכו': והתורה נקראת, קדושה. שכתוב, כי קדוש אני ה', וזו היא התורה, שהיא שם הקדוש העליון. וע"כ, מי שעוסק בה, נטהר. ואח"כ מתקדש. שכתוב, קדושים תהיו, קדושים היו לא כתוב, אלא תהיו, תהיו ודאי. כחומר, שהוא הבטחה שצ"י

הסולם

בובח ובמנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר הוא בדברי תורה. למה. הוא משום, שדברי תורה עולים על כל קרבנות העולם. כמו שהעמדנו, שכתוב, זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים. מורה, ששקולה התורה כנגד כל הקרבנות שבעולם. א"ל, כך הוא ודאי, שכל מי שעוסק בתורה, אע"פ שנגזר עליו עונש מלמעלה, הוא יפה לו מכל הקרבנות והעולות, והעונש ההוא נקרע.

(יא) ות"ח לא אתדכי וכו': ובוא וראה, אין האדם נטהר לעולם אלא בדברי תורה, משום זה, דברי תורה אינם מקבילים טומאה, משום שהיא התורה עומדת לטהר הטמאים. ורפואה נמצאת בתורה. שכתוב, רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך. וטהרה נמצאת בתורה, שכתוב, יראת ה' טהורה עומדת לעד. מהו, עומדת לעד. היינו (דפו"י דף פ' ע"ב *) דף פ"א ע"א

הוא, ומקרא ^ח כתיב, ^ט ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ^נ וכתיב אלה הדברים וגו'.

(יד) תאנא, קדושה דאורייתא, קדושה דסליקת על כל קדושין. וקדושה דחכמתא עלאה סתימא, סלקא על כלא. אמר ליה לאו אורייתא בלא חכמתא, ולא חכמתא בלא אורייתא, וכלא בחד דרגא הוא, וכלא חד, אלא אורייתא בחכמה עלאה אשתכחת, ובה קיימא, ובה אתנטעו שרשהא מכל סטריין.

(טו) עד דהוו אזלי, אשכחו חד ב"נ, ^ד ^ס בלקינטא דקוסטא, רכיב על סוסיא, ^ע אשמיט ידוי לחד ענפא דאילנא. א"ר יוסי, האי הוא דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים. אדם מקדש עצמו מלמטה, מקדשין אותו מלמעלה. הה"ד, קדושים תהיו כי קדוש אני יי'.

(טז) תאני רבי אבא, פרשתא דא כללא דאורייתא היא, וחותמא דקושטא דגושפנקא היא. בפרשתא דא אתחדשו רזין עלאין דאורייתא, בעשר אמירן, וגזרין ועונשין, ופקודין עלאין, דכד מטאן חברייא לפרשתא דא, הוו חדאן.

(יז) אמר ר' אבא, מ"ט פרשתא דערייות, ופרשתא דקדושים תהיו, סמוכין דא לדא. אלא הכי תאנא, כל מאן דאסתמר מאלין עריין, בקדושה אתעביד ודאי. וכ"ש אי אתקדש בקדושה דמאריה. והא אתערו חברייא.

מסורת הזהר

(ע) (שמות יט) משפטים קנט צ"ת. ^ח דכתיב. ^נ ל"ג וכתוב אלה הדברים וגו'. ^ס בלקינטא דקוסטא; דקיסחא. ^ע אשתמיט.

דרך אמת ^ד בלקיט העצים שם מצאו אחד והיה רוכב על הסוס והשמיט ידיו לענף האילן לנקות בו ידיו וקרא עליו הפ' והתקדשתם וגו'.

מאמר

הסולם

קדושים תהיו

עצמו מלמטה, מקדשים אותו מלמעלה. ז"ש, קדושים תהיו כי קדוש אני ה'. לקינטא, היא מלשון וקנט נפשא דעמא (ת"י במדבר כ"א ד') שפירשו מיאוס וקצר נפש. קוסטא היא עיר, מלשון, דיירנא בקוסטא דחוקא (תענית כ"ד). (טז) תאני ר' אבא וכו': למד ר' אבא. פרשה זו קדושים, היא כלל כל התורה והיא חותם טבעת האמת. בפרשה זו נתחדשו סודות עליונים של התורה, בעשרת הדברות, (כלהלן אות ע"ט) וגזרות ועונשים ומצוות עליונות. וכשהגיעו החברים לפרשה זו היו שמחים. (יז) א"ר אבא וכו': אר"א, מהו הטעם שפרשת עריות ופרשת קדושים סמוכות זו לזו, ומשיב, אלא כך למדנו, כי מי שנשמר מאלו העריות, הוא נעשה ודאי בקדושה. דהיינו שהוריו קדשו עצמם בשעת תשמיש. וכל שכן אם גם מקדש עצמו בקדושת אדונו, ע"י עבודת עצמו. וכבר העירו בזה החברים.

אימתי

שע"י התורה תהיו קדושים. א"ל כך הוא ודאי, ומקרא כתוב, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. וכתוב אלה הדברים וגו'. (יד) תאנא קדושה דאורייתא וכו': למדנו, קדושת התורה היא קדושה העולה על כל הקדושות, וקדושת חכמה עליונה הסתומה עולה על הכל. אמר לו, אין תורה בלי חכמה, ואין חכמה בלי תורה. והכל במדרגה אחת היא. והכל אחד, אלא התורה נמצאת בחכמה עליונה, ושם עומדת, ובה נטעו השרשים מכל הצדדים. (טו) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, מצאו אדם אחד, במקום האשפה המיאוס של העיר, רוכב על סוס, וכשיצא משם, השמיט ידיו לענף אחד של אילן, לנקות בו ידיו. ואע"פ שלא היה לו חשש נגיעה בכלל, כי רכב על סוס, עכ"ז החמיר על עצמו, לטהר ידיו, מחמת שהיה במקום טנוף. א"ר יוסי זהו שכתוב. והתקדשתם והייתם קדושים. אדם מקדש (דפו"י דף פ"א ע"א)

(יח) אימתי עונתן דכלא, לאתקדש ב"נ. ת"ח, מאן דבעי לאתקדש ברעותא דמאריה, לא פ' לישמש אלא מפלגות ליליא ואילך, או בפלגות ליליא. דהא בההיא שעתא, קב"ה אשתכח בגנתא דעדן, וקדושה עלאה אתער, וכדין שעתא היא לאתקדש. האי לשאר בני נשא, תלמידי חכמים דידעין אורחוי דאורייתא, בפלגות ליליא שעתא דלהון למיקם למלעי באורייתא, לאזדווגא בכ"י, לשבחא לשמא קדישא, למלכא קדישא.

(יט) בליליא דשבתא, דרעותא דכלא אשתכח, זווגא דלהון בההיא שעתא. לאפקא רעותא דקב"ה וכ"י, כמה דאתמר דכתיב, (פ) בנים אתם ליי' אלהיכם. ואלין אקרון קדישין, דכתיב קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. (ק) וכתיב (ז) והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו וגו'.

(כ) קדושים תהיו, רבי אבא פתח, (ק) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, תא חזי, בכל עמין דעלמא, לא אתרעי בהו קב"ה, בר בישראל בלחודייהו, ועבד לון עמא יחידאה בעלמא, וקרא לון גוי אחד כשמיה. ואעטר לון בכמה עטרין, ו וכמה פקודין, לאתעטרא בהו. וע"ד תפילין דרישא ותפילין דדרועא, לאתעטרא בהו ב"נ כגוונא דלעילא. ולאשתכחא חד שלים בכלא.

(כא) ובההיא שעתא ת' דאתעטר בהו ב"נ, ואתקדש בהו, אתעביד שלים, ואקרי אחד, דאחד לא אקרי אלא כד איהו שלים. ומאן דפגים, לא אקרי אחד.

חלושי גרסאות

(פ) (דברים יד) לך נג צ"ב. (ז) (תהלים א) ת"ז פ' לישתמש. צ' היא שעתא. ק' ל"ג מן וכתוב עד סוף ת"ז כא. ת"י כז: ת"מ פא. (ק) (ש"ב ז) שמות צב צ"ט. האות. ר' בכמה. ש' וההוא. ת' דמתעטר; דאעטר.

מסורת הזהר

קדושים תהיו

(כ) קדושים תהיו: ר' אבא פתח, ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. בוא וראה, בכל עמי העולם לא רצה בהם הקב"ה, חוץ מבישראל בלבד. ועשה אותם עם יחיד בעולם. וקרא אותם גוי אחד כשמו. והעטיר אותם בכמה עטרות, וכמה מצות להתעטר בהן. ועל כן נתן להם, תפילין של ראש ותפילין של יד, לעטר בהם האדם כעין של מעלה. כי תפילין של ראש שלמעלה, הם מוחין דז"א, ותפילין של יד שלמעלה, הם מוחין של המלכות. ושתמצא שלמות אחת בכל. דהיינו למעלה ולמטה.

(כא) ובההיא שעתא דאתעטר וכי: ובשעה ההיא שהאדם מתעטר בהם ומתקדש בהם, בתפילין, נעשה שלם, ונקרא אחד. כי לא נקרא אחד אלא כשהוא שלם. ומי שהוא פגום לא נקרא אחד. ועל כן הקב"ה נקרא אחד בשלמות הכל, בשלמות האבות, שהם חג"ת, ובשלמות כנסת ישראל, שהיא המלכות. ומשום זה, ישראל למטה נקראים אחד, כי כשהאדם מניח תפילין ומתכסה בכסוי של מצוה שהוא הטלית

הסולם

מאמר

(יח) אימתי עונתן דכלא וכי: מתי היא העונה של הכל שיתקדש בו האדם. בוא וראה, מי שרוצה להתקדש ברצון אדונו, לא ישמש אלא מחצות לילה והלאה, או בחצות לילה. כי באותה שעה הקב"ה, ז"א, נמצא בגן עדן, שהוא המלכות, וקדושה עליונה מתעוררת. ואז היא השעה להתקדש. זה הוא לשאר בני האדם. תלמידי חכמים היודעים דרכי התורה, הרי בחצות לילה היא השעה להם לקום לעסוק בתורה, להתחבר בכנסת ישראל, שהיא המלכות, ולשבח לשם הקדוש, שהיא המלכות, ולמלך הקדוש, שהוא ז"א.

(יט) בליליא דשבתא וגו': בליל שבת, שרצון הכל נמצא, בשעה ההיא הוא הווג שלהם, של ת"ח, למצוא הרצון של הקב"ה וכנסת ישראל, שהם ז"א ומלכות, כמו שלמדנו, שכתוב, בנים אתם לה' אלקיכם. ואלו נקראים קדושים, שכתוב קדושים תהיו כי קדוש אני ה'. וכתוב, והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו וגו'.

(דפו"י דף פ"א ע"א)

וע"ד קב"ה אקרי אחד, בשלימו דכלא, בשלימו דאבהו, בשלימו דכנסת ישראל. בג"כ ישראל לתתא אקרון אחד. דכד ב"נ אנח תפילין, ואתחפי בכסוייא דמצוה. כדין אתעטר בעטרין קדישין כגוונא דלעילא, ואקרי אחד.

(כב) ובגיני כך. ליתי אחד, וישתדל באחד. קב"ה דאיהו אחד, ישתדל באחד. דהא לית מלכא משתדל, אלא במאי דאתחזי ליה. ובג"כ כתיב, (ו) והוא באחד ומי ישיבנו, לא שארי קב"ה ולא אשתכח אלא באחד. באחד, אחד מבעי ליה א אלא במאן דאתתקן בקדושא עלאה למהוי חד. כדין הוא שריא באחד, ולא באתר אחרא.

(כג) ואימתי אקרי ב"נ אחד. בשעתא ב דאשתכח דכר ונוקבא, ואתקדש ג בקדושה ד עלאה, ה ואתכוון לאתקדשא. ות"ח, בזמנא * דאשתכח בר נש בווגא חד דכר ונוקבא, ואתכוון ו לאתקדשא כדקא יאות. כדין הוא שלים, ואקרי אחד בלא פגימו.

(כד) בגיני כך, בעי בר נש למחדי לאתתיה בההיא שעתא, לזמנא לה ברעותא ז חדא עמיה. ויתכוונן תרווייהו כחד לההיא מלה. וכד משתכחי תרווייהו ח כחד, כדין כלא חד בנפשא ובגופא. ט בנפשא: לאדבקא דא בדא ברעותא חדא. ובגופא: כמה דאוליפנא דבר נש דלא נסיב, הוא כמאן דאתפליג, וכד מתחברין דכר ונוקבא, כדין אתעבידו חד גופא. אשתכח דאינהו חד נפשא, וחד גופא, ואקרי בר נש אחד. כדין קב"ה שארי באחד, י ואפקיד רוחא דקדושה בההוא אחד.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ד) (איוב כג) ויחי רב צ"ב. א ל"ג אלא. ב דאתקדש ול"ג דאשתכח דכר ונוקבא. ג בקדושין: בעטרין. ד עלאין. ה ל"ג ואתכוון לאתקדשא. ו לקדשא. ז ל"ג חדא. ח בכך. ט ל"ג בנפשא. י ואפיק.

מאמו

הסולם

קדושים תהיו

הטלית, אז מתעטר בעטרות קדושות כעין של מעלה ונקרא אחד.

(כב) ובגיני כך ליתי וכי: ומשום זה,

יבא אחד וישתדל באחד, הקב"ה שהוא אחד, ישתדל באחד שהוא ישראל. כי אין המלך משתדל אלא במה שראוי לו. ומשום זה כתוב, והוא באחד ומי ישיבנו. שאין הקב"ה שורה ואינו נמצא אלא באחד. שואל, אומר והוא באחד, אחד היה צריך לומר. ומשיב, אלא הפירוש הוא, כמי שנתתקן בקדושה עליונה להיות אחד, דהיינו בישראל, או הוא שורה באחד, ולא במקום אחר. דהיינו לא בעם אחר.

(כג) ואימתי אקרי ב"נ וכי: ומתי

נקרא האדם אחד, בשעה שנמצא דכר ונוקבא, ומתקדש בקדושה עליונה, ומתכוון להתקדש.

ובוא וראה, בשעה שנמצא האדם בווגא אחד

(דפו"י דף פ"א ע"א * דף פ"א ע"ב)

דכר ונוקבא, ומתכוון להתקדש כראוי, אז הוא שלם ונקרא אחד בלי פגם.

(כד) בגיני כך בעי וכי: משום זה צריך האדם לשמח את אשתו בשעה ההיא, להכין אותה עמו ברצון אחד, ויתכוונן שניהם יחד לדבר ההוא. וכשנמצאים שניהם יחד, אז הכל אחד בגוף ובנפש. בנפש הם אחד, להדבק זה בזה ברצון אחד. ובגוף הם אחד, כמו שלמדנו, שאדם שלא נשא אשה הוא כמו גוף שנחלק, שהוא חצי גוף, ובת זוגו היא חצי גוף. וכשמתחברים יחד דכר ונוקבא, אז נעשים גוף אחד שלם. ונמצא שהם נפש אחת וגוף אחד, ונמצא האדם אחד. ואז הקב"ה שורה באחד, ומפקיד רוח הקדוש באחד ההוא. דהיינו בנולד מהם.

ואלין

(כה) ואליו אקרון בנין דקב"ה, כמה דאתמר. ובגיני כך קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. זכאין אינון ישראל דלא אוקים מלה דא באתר אחרא, אלא ביה ממש, דכתיב כי קדוש אני יי'. בגין כ לאתדבקא ביה, ולא באחרא. ועל דא קדושים תהיו כי קדוש אני יי' אלהיכם.

(כו) ש) איש אמו ואביו תיראו וגו'. הא תנינן, דפרשתא דא כללא דאורייתא. מקיש דחילו דאבא ואימא לשבתותי. אלא אמר ר' יוסי, כלא חד, מאן דדחיל מהאי, נטיר להאי.

(כז) איש אמו, אקדים אמו לאביו בדחילו מ"ט. כמה דאוקמוה. ג אבל אימא דלית רשו בידהא כל כך כאביו ה אקדים דחילו דילה.

(כח) ר' יצחק אמר, מה כתיב לעילא, קדושים תהיו. אתי ב"נ לאתקדשא באתתיה כחד. ממאן הוא שבחא יתיר בההיא קדושה. הוי אימא מנוקבא. בגין כך איש אמו ואביו תיראו.

(כט) ר' יהודה אמר, איש אמו ואביו תיראו, כהאי גוונא, ה) ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים. ובאתר אחרא, אקדים שמים לארץ. אלא ג לאחזאה דתרווייהו כחדא אתעבידו. אוף הכא אקדים אימא לאבא, ובאתר אחרא אקדים אבא לאימא, לאחזאה דתרווייהו כחדא אשתדלו ביה.

ל/א) ואת שבתותי תשמורו, שקיל דא לדא, וכלא כחדא אתקלו במתקלא

חלופי גרסאות

כ לאדבקא. ג לאמא ול"ג אבל; אבל ת"ח אמו דא כ"י ובגין דבה שריא יראה ואיהי יראת ה' אתקרי. ה מוסיף לכך אקדים. נ לאתחזאה.

מסורת הזהר

ש) ח"ג פב: פג. פד: קנ. ש: ת"ז תכ"א נז. תכ"ג סט. ת"ל עד: תל"ז עז: תס"ד צה. ת) (בראשית ב) הקכה"ז כג צ"א.

איש אמו ואביו תיראו

הסולם

מאמר

(כח) ר' יצחק אמר וכו': רי"א, מה כתוב למעלה, קדושים תהיו, שפירצטו, שהאדם צריך להתקדש באשתו יחד. וממי השבח יותר חשוב בקדושה ההיא, הוי אומר מן הנוקבא, מפני שאינה יודעת תורה וקדושה כמו הזכר, משום זה הקדים אמו. ואומר, איש אמו ואביו תיראו.

(כט) ר' יהודה אמר וכו': רי"א, איש אמו ואביו תיראו, שהקדים אמו לאביו, הוא כעין זה שכתוב, ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים. ובמקום אחר הקדים שמים לארץ. אלא שהוא להראות ששמים וארץ נעשו ביחד. אף כאן הקדים האם לאב, ובמקום אחר הקדים האב לאם, להראות ששניהם כאחד השתדלו בו, ושניהם שווים ביראה ובכבוד.

ל/א) ואת שבתותי תשמורו: שיוורה על שתי שבתות, שהם יום שבת, שהוא ז"א, וליל שבת, שהוא המלכות. שהם שקולים זה כזה, והכל כאחד נשקל במשקל אחד. וע"כ כללם הכתוב יחד. וכתוב, ושמרתם את השבת כי קדש

פה) ואליו אקרון בנין וכו': ואלו נקראים בנים של הקב"ה, כמו שלמדנו (לעיל אות י"ט) ומשום זה, קדושים תהיו כי קדוש אני ה'. אשרי הם ישראל שלא העמידו דבר זה במקום אחר דהיינו שלא רצו שום דבר בעד קדושתם, אלא להדבק בו ממש, שכתוב, כי קדוש אני ה', דהיינו להדבק בו ולא באחר. וע"כ קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם.

(כו) איש אמו ואביו תיראו וכו': הרי למדנו שפרשה זו היא כלל התורה (כנ"ל אות ט"ז) וא"כ יש לדייק, למה הסמיך יראת אב ואם, לשבתותי. ומשיב, אלא אמר ר' יוסי, מפני שהכל אחד, כי מי שירא מזה, מאביו ומאמו, שומר את השבת.

(כז) איש אמו: שואל, למה, ביראה, הקדים אמו לאביו. שאומר איש אמו ואביו תיראו, מהו הטעם. ומשיב, הוא כמו שהעמדנו. אבל אמו, שהוא משום שאין רשות בידיה כל כך להטיל יראה, כאביו. לכן הקדים הכתוב את היראה שלה.

(דפו"י דף פ"א ע"ב)

חד. דכתיב א) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם, וכתוב ב) זכור את יום השבת לקדשו. אלא חד לאבא, וחד לאימא.

ל/ב) כתיב הכא איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו. וכתוב התם ג) את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו. מהו מקדשי. * כמשמעו. תר מקדשי אליו אינון דמקדשי גרמייהו בההיא שעתא. כגוונא דא, ד) וממקדשי תחלו. אל תקרי ממקדשי, אלא ממקודשי. מה להלן ממקודשי, אף כאן ממקודשי, דאינון אבא ואימא.

לא) ה) איש אמו ואביו תיראו. ר"ש אמר, ו כתוב ו) ואתם הדבקים ביי' וגו'. זכאין אינון ישראל, דמתדבקן ביה ז בקב"ה, פ ובגין דאינון מתדבקן ביה בקב"ה, כלא אתדבקו כחדא דא בדא.

לב) ת"ח, בשעתא דב"נ מקדש לתתא, כגון חברייא דמקדשי גרמייהו משבת לשבת, בשעתא ז דווגא עלאה אשתכח, דהא בההיא שעתא רעוא אשתכח, וברכתא ק אודמנת. כדין מתדבקן כלהו כחד, נפשא דשבת, וגופא דאודמן בשבת. ועל דא כתיב, איש אמו ואביו תיראו, דאינון זווגא חד בגופא, בההיא שעתא ר לאתקדשא. ו את שבתותי תשמורו. ת דא שבת עלאה ושבת תתאה, א דאינון מזמני לנפשא בההוא גופא, ב מההוא זווגא עלאה. ועל דא ואת שבתותי תשמורו, ג תרי וכלא אתדבק דא בדא, זכאה חולקיהון דישראל.

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

א) (שמות לא) בשלח קטו צ"י. ב) (שם כ) וזקסה"ז
לס צ"א. ג) (ויקרא כו). ד) (יחזקאל ט) נח סח צ"א.
ה) לעיל אות כו צ"ש. ו) (דברים ד) ב"ב קו צ"א.
ז) דאיתקדשא. ח) בדפוי כתבו חסר כאן ועיין
בסוף הספר סימן ב'. ת ל"ג מן דא עד דאינון. א אינון מודמן. ב ל"ג מההוא זווגא עלאה. ג ל"ג מן תרי עד סוף האות.

איש אמו ואביו תיראו

הסולם

מאמר

קדש היא לכם, וכתוב זכור את יום השבת לקדשו, שכאן כתובה שמירה, וכאן כתובה זכירה. אלא כתוב אחד הוא באב, שהוא ז"א, המרווח בזכור. וכתוב אחד הוא באם, שהיא המלכות המרווחת בשמירה.
ל/ב) כתיב הכא איש וכר: כתוב כאן, איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו, וכתוב שם את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו. מהו מקדשי. הוא כמשמעו, דהיינו בית המקדש. ועוד יש לפרש מקדשי, שאלו הם המקדשים עצמם באותה שעה. כעין זה, וממקדשי תחלו, שפרשו, אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי. ומה שם פירושו ממקודשי, אף כאן בכתוב, ומקדשי תיראו, פירושו מקודשי, דהיינו המקדשים עצמם. שהם אב ואם.
לא) איש אמו ואביו תיראו: ר"ש אמר, כתוב, ואתם הדבקים ב' וגו'. אשרי הם ישראל (דפוי דף פ"א ע"ב * דף פ"ב ע"א)

שמתדבקים בהקב"ה, ומשום שהם מתדבקים בהקב"ה, הכל מתדבק יחד זה בזה.
לב) ת"ח בשעתא דב"נ וכר: בוא וראה, בשעה שהאדם מתקדש למטה, כמו החברים שמקדשים עצמם משבת לשבת, בזווגם, בשעה שהזווג העליון נמצא, כי בשעה ההיא נמצא רצון, והברכה מוכנת. אז מתדבקים הכל כאחד, הנפש של שבת, והגוף הנוולד המודמן בשבת. וע"כ כתוב, איש אמו ואביו תיראו, שהם זווג אחד בגוף, באותה שעה שנתקדש. כלומר שהמשיכו בזווגם גוף קדוש. ואת שבתותי תשמורו, זה שבת עליך, שהוא ז"א, ושבת תחתך, שהוא המלכות. שהם מזמינים הנפש לגוף ההוא מזווג ההוא העליון, שמזווג דז"א ומלכות נולדה הנפש. וע"כ, את שבתותי תשמורו, מורה שנים. והכל נתדבק זה בזה, אשרי חלקם של ישראל.

(לג) ד"א ואת שבתותי תשמורו, לאזהרה לאינן דמחכן לזווגייהו ^ז משבת לשבת, והא אוקימנא, כמה דכתיב, ^ז לסריסים אשר ישמרו את שבתותי. מאן סריסים. אלן אינן חברייא דמסרסן גרמייהו כל שאר יומין, בגין למלעי באורייתא. ואינן מחכאן משבת לשבת. הה"ד אשר ישמרו את שבתותי, כד"א ^ח ואביו שמר את הדבר. ובג"כ ואת שבתותי תשמורו. איש אמו ואביו תיראו, דא גופא. ואת שבתותי תשמורו, דא נפשא. וכלא אתדבק דא בדא. זכאה חולקיהון דישראל.

רעיא מהימנא

(לד) * איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו. פקודא דא, שקיל דא ^ה לדא. שקיל יקרא דאב ואם, ליקרא דשבת. לאבא אקדים כבוד, והאי איהו דאמר קרא, ^ט ואם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי. כבודי סליק בחושבן עשר ^ו אמירן, ול"ב אלהים דעובדא דבראשית.

(לה) ובכל אתר ^י כבוד חכמים ינחלו, ואוקמוה רבנן, אין כבוד אלא תורה. בגין דאינן ל"ב אלהים דתורה, יקרא דיליה. ואלן ^ז אינן חכמים

חלופי גרסאות

ד בשבת ול"ג משבת לשבת. ה בדא. ו מוסיף אמירן ל"ב. ז ל"ג אינן.

מסורת הזהר

(ז) (ישעיה נז) וישב נב צ"א. ח (בראשית לו) יתרו קכ צ"צ. ט (מלאכי א) וירא צ"ה. י (משלי ג) בהשמטות ח"א רסו. ח"ג פב: רמט. רסח:

איש אמו ואביו תיראו

הסולם

מאמר

ואם אדונים אני איה מוראי. כבודי, הוא עולה בחשבון מ"ב שהם עשרה מאמרות, ול"ב אלקים הכתובים במעשה בראשית.

פירוש. שהרעיא מהימנא מפרש אביו ואמו, בז"א ומלכות, וז"ש שהם שקולים כשבת, כי ושבתותי תשמרו. ה"ס ב' שבתות, שהם ז"א ומלכות, וא"כ שניהם ענין אחד. ועל הקושיא שביראה מקדים אמו לאביו, ובכבוד מקדים אביו לאמו, מביא הכתוב, ואם אב אני איה כבודי, ואם אדונים אני איה מוראי. אשר באב שהוא ז"א נוהג כבוד, ובאם שה"ס המלכות הנקראת אדני, נוהג מורא. וע"כ במורא מקדים האם ובכבוד האב. וסוד הכבוד הנוהג בז"א, הוא להמשיך לו המוחין דהארת חכמה שבבינה, שה"ס ל"ב אלקים דמע"ב וז"ש, כבודי סליק בחושבן וכו'. שה"ס המוחין של הארת חכמה שהם עשרה מאמרות, ול"ב אלקים.

(לה) ובכל אתר, כבוד וגו': ובכל מקום, כבוד חכמים ינחלו. והעמידהו רבנן, אין כבוד אלא תורה, שהוא ז"א הנקרא תורה, משום שאלו ל"ב אלקים שבתורה הם הכבוד שלו. כי

(לג) ד"א ואת שבתותי וגו': פירוש אחר. ואת שבתותי תשמורו, היא אזהרה לאלו המחכים לזווגם משבת לשבת. וכבר העמדנו, כמו שכתוב, לסריסים אשר ישמרו את שבתותי. מי המה סריסים אלו. אלו הם החברים שמסרסים עצמם כל שאר הימים, כדי לעסוק בתורה, והם מחכים משבת לשבת. וז"ש, אשר ישמרו את שבתותי. יישמרו פירושו, כש"א ואביו שמר את הדבר, דהיינו המתנה. ומשום זה כתוב, ואת שבתותי תשמרו. איש אמו ואביו תיראו, זה אב ואם של הגוף ואת שבתותי תשמורו, זה אב ואם של הנפש, שהם שני שבתות, ז"א ומלכות כנ"ל. והכל מתדבק זה בזה. אשרי חלקם של ישראל.

רעיא מהימנא

(לד) איש אמו ואביו וגו': איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו. מצוות אלה שקולות זו כנגד זה, ששקול כבוד אב ואם לכבוד של שבת, באביו הקדים כבוד. והוה שאמר הכתוב, ואם אב אני איה כבודי (דפו"י דף פ"ב ע"א * דף פ"א ע"ב)

דאורייתא, חכמים בחכמה, ירתין האי כבוד ולא טפשי, דעלייהו אתמר,
(א) וכסילים מרים קלון. ומנלן דמאן דלא ידע באורייתא אקרי כסיל, דכתיב
(ב) וכסיל לא יבין את זאת. ואין זאת, אלא תורה, דכתיב (ג) וזאת התורה אשר
שם משה.

(לו) רעיא מהימנא. בגין ה דחלישתא, פתחנא לפרשתא באלין פקודין,
למהוי מעט עזר לך. אתתקף בך, דהא משריין דמתיבתאן אתאן לגבך, בפקודא
בתר דא, דאיהו פקודא להעמיד עליך מלך לעילא. וקב"ה יוקים כ לך מלך
בעלאין ותתאין בדיוקניה. בגין דרבנן דמתיבתא, עלייהו שכינתא עלאה ותתאה.
וקב"ה מלך באמצעיתא, אחיד בעלאין ותתאין הכי אנת ז תהא בדיוקניה, ברא
דיליה, קום ביקרא דמלכא.

(לז) קם רעיא מהימנא, וסליק ידוי לעלא, ואמר, יהא רעוא דילך עלת
העלות, דאנת מתעלה מעלוי לעלוי, עד דלית עלוי. אלא * ה דאנת לעילא מכל
עלוי. נ למיהב לי חילא, למעבד רעותך בדרגין דילך, דאינון אבא ואימא, ואנא
ברא דלהון. וביחודך תרווייהו אחד. ואנת שקלת דחילו דאבא ואימא, לדחילו
דילך, בתר ה דאנת באמצעיתא חד, ולא תרין, בלא שותפו, ע אע"ג דאינון חד
בשותפו דילך, אבל אנת חד בלא שותפו דתניינא. ובגין דא אתמר בך, ה ואין
אלהים עמדי.

מסורת הזהר

(א) (שם) שם. (ב) (תהלים צב) תרומה קצא צ"פ. ח דחלשנא. ט פתחנא. י איהו. כ עליך. ל ל"ג תהא.
(ח) (דברים ד) יתרון קה צ"ע. (ז) (דברים לב). דהא. ח אנת דאיהו. נ דיהב. ס דאנא. ע דאע"ג.
ל"ב מן אע"ג עד דתניינא.

חלוסי גרסאות

מאמר

הסולם

איש אמו ואביו תיראו

כי כבוד בגימטריא ל"ב. שה"ט החכמה כנ"ל.
ואלו החכמים שבתורה, שהם חכמים בחכמה,
יורשים כבוד זה. שהוא המוחין דל"ב אלקים.
ולא הכסילים שעליהם נאמר, וכסילים מרים
קלון. ומאין לנו, שמי שאינו ידע בתורה
נקרא כסיל. שכתוב, וכסיל לא יבין את זאת,
ואין זאת אלא תורה, שכתוב, וזאת התורה
אשר שם משה.

(לו) רעיא מהימנא, בגין וכו': אמר
בוצינא קדישא שהוא ר"ש, לרעיא מהימנא:
רעיא מהימנא, משום שאתה חלש, פתחת
הפרשה באלו המצות, כדי להיות מעט עזר לך.
התחזק בעצמך, כי המחנות של הישיבות באים
אליך במצוה שלאחר זו, שהיא המצוה, להעמיד
עליך מלך למעלה. והקב"ה יקים אותך מלך
בעליונים ותחתונים בצורתו, משום שרבנן
שבישיבה, עליהם הן, השכינה העליונה, שהיא
בינה, והתחתונה, שהיא מלכות. שהן ב' ההין
של שם הויה. והקב"ה, שהוא ו', הוא מלך
(דפו"י דף פ"א ע"ב * דף פ"ב ע"א)

באמצע ב' ההין, ואחוז בעליונים ותחתונים,
בבינה ומלכות, כך אתה תהיה בצורתו בן שלו,
קום בכבוד המלך.

(לז) קם רעיא מהימנא וכו': קם רע"מ,
ונשא ידיו למעלה, אל הכתר, ואמר, יהי הרצון
שלך, עילת העילות, שאתה מתעלה מעילה
לעילה עד שאין עילה למעלה ממך, כי אתה
למעלה מכל עילה, ויהי רצונך, לתת לי כח
לעשות רצונך במדרגות שלך, שהם אבא ואמא,
דהיינו חכמה ובינה, ואני בן שלהם, כי רעיא
מהימנא שהוא משה, הוא דעת שהוא בן לחו"ב.
וביחודך, שניהם אחד, ואתה השוית יראת אבא
ואמא ליראה שלך, מאחר שאתה באמצע, כי
חכמה ובינה הם בימין ושמאל והכתר עליהם
באמצע, אחד ולא שנים, בלי שותפות, אע"פ
שהם, או"א, אחד על ידי שותפות שלך, אבל
אתה אחד בלי שותפות של אחר. ומשום זה
נאמר בך, ואין אלקים עמדי.

הב

(לח) הב לי חילא, לאתערא ביקרך בקדמיתא. ולבתר ביקרא דאבי ואמי דבשמיא, דאוקמוה עליהו, (ט) גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית. ואוקמוה מארי מתניתין, אין אביו, אלא קב"ה. ואין אמו, אלא כ"י. ויקרא דילך אבא חכמה, דכליל עשר ספירות מתתא דיליה לעילא, ותרוייהו אינון פ כורסייא ספסל תחותך ליקרך.

(לט) והכי תקינו, למהוי קטן מכבד לגדול דלעילא מניה. אבא, איהו חכמה, הלא אב אחד לכלנו, למהוי משמש תחותך. ואנת כתר עליון על רישיה. ולית כתר עלך, ולית אלהא אחרא. ואימא, לשמשא לאבא. דאיהו תחותיה למהוי כסא תחותיה.

(מ) ויאמר איהו, בכל מאמר, עד תלתין ותרין, יהי כן, ויהי כן. ואיהי, עבידת מאמריה מיד. ובגין דעבידת מאמריה וצויה בלא עכובא ז כלל, בל"ב שבילין דבהון אתברי כל עובדא דבראשית, אתקריאת כבוד. (טו) ובהיכלו כלו אומר כבוד. (טז) ברוך כבוד יי' ממקומו. איה מקום כבודו להעריצו.

(מא) ותרגום כבוד ר אביו, יקרא דאבוהי. ר ודא ז תורת יי' תמימה, עלה אתמר (ק) יקרה היא מפנינים. וישראל דאתקריאו בנים, בכלל בן ובת, מסטרא דתפארת ומלכות. דאינון בן ובת, יקרא דאביו ואמו, למעבד צווייה, וצווי דיליה, אינון פקודין דעשה. והא אוקמוה מארי מתניתין, יש מצווה ועושה. ובג"כ

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (משלי כח) לך י צ"א. (ע) (תהלים כט) בא כט פ בכורסייא. צ ל"ג כלל. ק ל"ג אביו. ר ל"ג ודא. אות צט ח"ב בהשמטות רע: ח"ג לא: סז: סח. קעב. רמט: (פ) (יחזקאל ג) ב"א קצד צ"ב. (צ) (תהלים יט) הקסה"ז קיו צ"ב. (ק) (משלי ג) חיי שרה סח צ"ג.

מאמר

הסולם

איש אמו ואביו תיראו

אבא, בכל מאמר, עד ל"ב פעם אלקים, שאמר יהי כן, ויהי כן. והיא, אמא, עשתה מאמרו מיד. ומשום שעשתה מאמרו וצויו בלי עיכוב כלל, בל"ב שבילים של החכמה המאירים בל"ב אלקים שבבינה, שבהם נבראו כל מעשה בראשית, היא נקראת כבוד, כי כבוד בגימטריא ל"ב. שכתוב, ובהיכלו כולו אומר כבוד. וכן ברוך כבוד ה' ממקומו. וכן איה מקום כבודו להעריצו. שכל אלו הם בינה הנקראת כבוד. (מא) ותרגום כבוד אביו וכי: והתרגום של כבוד אביו הוא יקרא דאבוהי. וזוהי תורת ה' תמימה, עליה נאמר, יקרה היא מפנינים. הרי שהתורה שה"ס ז"א שנקראת יקרה, היא כבוד אבא. וישראל שנקראו בנים הם בכלל בן ובת מצד תפארת ומלכות. באלו בן ובת, היקר של אביו ואמו, שהם חו"ב, לעשות הצווי שלו, דאבא, והצווי שלו, דאז"א הם מצות עשה. והרי העמידוהו בעלי המשנה, יש מצווה ועושה, ומשום זה הוא נעשה ונשמע, שזה הוא כבוד דאבא

(לח) הב לי חילא וכי: תן לי כח להתעורר בתחילה בכבודך, ואח"כ בכבוד אבי ואמי שבשמים, שהם ז"א ומלכות, שהעמידו עליהם, גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית. והעמידו בעלי המשנה, אין אביו אלא הקב"ה, שהוא ז"א, ואין אמו אלא כנסת ישראל, שהיא המלכות. והכבוד שלך הוא אבא, דהיינו החכמה, הכלולה בעשר ספירות ממטה למעלה שלו. כי החכמה אינה מאירה רק מחטה למעלה. ושניהם, חו"ב, הם כסא וספסל תחתך לכבודך.

(לט) והכי תקינו למהוי וכי: וכך התקינו, שהקטן יכבד את הגדול שלמעלה ממנו. אבא, הוא חכמה, הלא אב אחד לכלנו, שיהיה משמש תחתך, ואתה כתר עליון על ראשו. ואין כתר עליך. ואין אלהא אחר. ואימא, שהיא בינה, צריכה לשמש לאבא, שהיא תחתיה, ולהיות כסא תחתך.

(מ) ויאמר, איהו בכל וכי: ויאמר, הוא, (דס"ד דף פ"ב ע"א)

אִיהוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע. וְהָאִי אִיהוּ כְבוֹד דַּאֲבָא וְאִימָא, דִּיצוּה לְבְרִיָּה דִיעֲבַד הַכִּי וְאִיהוּ עֲבִיד מִיד, בְּלֹא עֲכֹבָא כָּלִל.

(מב) וְעֵלְתָּ עַל כְּלָא, אֲנָא בְּעִי לְאַשְׁתַּדְלָא בִּיקְרָךְ, לְתַקֵּן מְדוּת דַּאֲבָא וְאִימָא, לִיקְרָךְ. תְּהָא בְּעוֹרֵי לְסִדְרָא כְּלָא כְּדָקָא יָאוּת. וְאַנְתָּ תְּסַדֵּר לִי, וְלִכְל וְלִכְל מֵאִרֵּי מִתִּיבְתָּאן עֵילָא וְתַתָּא, וּמִשְׁרִיין ה' דְּמִלְאכִין עֵלְאִין וְתַתְּאִין, לְמַהוּי מִתְקַנִּין וּמִסְדְּרִין לִיקְרָא דִּילָךְ, וְלִיקְרָא דַּאֲבָא וְאִימָא, לְמַהוּי סְפִסְלָא תַּחוּת רִגְלוּי, וְלִמְעַבַּד צוּרִיָּה בְּכָל פְּקוּדִין דִּילִיה. וְלִמְדַּחַל מְנִיה בְּכָל פְּקוּדִין דְּלָא תַעֲשֶׂה.

(מג) וְהָאִי אִיהוּ * אִישׁ אִמּוּ וְאִבּוּ תִירָאוּ, וְסִמִּיךְ לִיה וְאֵת שְׁבַתוֹתֵי תִשְׁמֹרוּ. וּבִקְרָא אַחֲרִינָא וְאֵת מִצּוֹתֵי א' תַעֲשׂוּ. מִסְטְרָא דְּפְקוּדִין דַּעֲשֶׂה דַּאִינוּן כְּבוֹד, אֲקִידִים אֲבָא לְאִימָא, וְדָא י"ה. מִסְטְרָא דְּלָא תַעֲשֶׂה, אֲקִידִים אִימָא לְאֲבָא, וְדָא ה"י. ב' וְהֵינּוּ כְבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דְּבִר. ג' לְאִלִּין דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִי בְּהָאִי כְבוֹד, הַסְתֵּר דְּבִר מְנִיָּהוּ.

(מד) וְעֵלְיָהוּ אַתְמַר, ד' וְכִסְיִלִּים מְרִים קִלּוֹן. אִלִּין אִינוּן עֲמִי הָאֲרִץ, בְּתֵר דְּלָא ד' מִשְׁתַּדְּלִין בְּהָאִי כְבוֹד דַּאֲוִרִיָּתָא, וְאִיךְ אֲמַרִּין ה' אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים שְׁמַע קוֹלָנוּ ו' חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל תְּפִלָּתָנוּ. הָא אִיהוּ לִימָא לוֹן, וְאִם אֲב אֲנִי אִיה כְּבוֹדִי, אִיה אֲשְׁתַּדְּלוּתָא דְּלִכּוֹן בַּאֲוִרִיָּתָא, וּבְפְקוּדִין דִּילִי, לְמַעַבַּד צוּרִי, דְּמָאן דְּלָא יָדַע בְּצוּרִיָּה דְּמֵאֲרִיָּה, אִיךְ יַעֲבִיד לִיה.

(מה) בֵּר מִמָּאן דְּשְׁמַע מַחְכְּמִים וְעַבַּד, וְהָאִי אִיהוּ דְּקַבִּיל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע.

מסוכת הזהר

(ד) (משלי ג) לעיל אות לה צ"י.

חלופי גרסאות

ש על. ת ל"ג דמלאכין. א תשמורו; תעשה. ב ודא.

ג אליך; ל"ג מן לאלין עד סוף האות. ד מסתכלין

ביקרא. ה ל"ג אבינו שבשמים. ו ל"ג חוס; ל"ג חוס ורחם עלינו.

מאמר

דַּאֲבָא וְאִמָּא שִׁיצוּה לְבַנּוּ שִׁיעֲשֶׂה כַךְ, וְהוּא עוֹשֶׂה מִיד בְּלִי עֲיֹכֹבָא כָּלִל.

(מב) וְעֵלְתָּ עַל כְּלָא וְכו': וְעֵלְתָּ עַל כָּל הָעִלּוּת שְׁהוּא הַכְתֹּר, אֲנִי רוּצָה לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכַבּוֹדִךְ, לְתַקֵּן מְדוּת דַּאֲבָא וְאִמָּא, שְׁהִם חו"ב, לְכַבּוֹדִךְ. תְּהִיָּה בְּעוֹרֵי לְסִדְרָא הַכָּל כְּרָאוּי, וְאֵתָּה תְּסַדֵּר לִי, וְלִכְל בְּעִלֵּי הִשְׁיִבּוּת שְׁלִמְעָלָה וְשְׁלִמְטָה, וּמַחֲנוּת הַמְּלָאכִים הָעִלּוּנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, שִׁיְהִיו מְתוּקָנִים וּמִסְדְּרִים לְכַבּוֹד שְׁלִיךְ, כְּתֹר, וְלְכַבּוֹד דַּאֲבָא וְאִמָּא, חו"ב, לִהְיוֹת סְפִסְלָא תַּחוּת רִגְלוּי, וְלַעֲשׂוֹת הַצּוּרִי שְׁלוּ שְׁל או"א. בְּכָל הַמִּצְוֹת שְׁלוּ, וְלִירָא מִמֶּנּוּ בְּכָל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה.

(מג) וְהָאִי אִיהוּ אִישׁ וְגו': וְזֵה הוּא אִישׁ אִמּוּ וְאִבּוּ תִירָאוּ. וְסִמִּיךְ לוֹ, וְאֵת שְׁבַתוֹתֵי תִשְׁמֹרוּ. וּבִמְקָרָא אַחֲרֵי, וְאֵת מִצּוֹתֵי תַעֲשׂוּ. מִצְוֵי מִצְוֹת עֲשֶׂה, שְׁהִיא כִּיבוֹד, מְקִידִים אֲבָא (דְּפִרִי דִף פ"ב ע"א *) דִף פ"ב ע"ב)

הסולם

איש אמו ואביו תיראו

לְאִמָּא, וְזֵהוּ י"ה, שְׁאֲבָא קוּדֵם. מִשּׁוּם שְׁמִצּוֹת עוֹשֶׂה הִיא מִצְוֵי אֲבָא. מִצְוֵי לֹא תַעֲשֶׂה, שְׁהִיא יִרְאָה, מְקִידִים אִמָּא לְאֲבָא, וְזֵהוּ ה"י, שְׁאִמָּא שְׁהִיא ה' קוּדְמַת לְאֲבָא שְׁהוּא י'. וְהֵינּוּ, כְּבוֹד אֱלֹקִים הַסְתֵּר דְּבִר, לְאִלּוּ שְׁאִינִם מִשְׁתַּדְּלִים בְּכַבּוֹד הַזֶּה, שְׁהוּא הַמִּצְוֹת, הַסְתֵּר דְּבִר מֵהֶם.

(מד) וְעֵלְיָהוּ אַתְמַר וְכו': וְעֵלְיָהוּ נֹאמַר, וְכִסְיִלִּים מְרִים קִלּוֹן. אִלּוּ הֵם עֲמִי הָאֲרִץ, מִשּׁוּם שְׁאִינִם מִשְׁתַּדְּלִים בְּכַבּוֹד הַתּוֹרָה. וְאִיךְ אֹמְרִים, אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים שְׁמַע קוֹלָנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל תְּפִלָּתָנוּ. הִרִי הוּא, הַקִּבְ"ה. יֹאמַר לָהֶם וְאִם אֲב אֲנִי אִיה כְּבוֹדִי שְׁפִירוּשׁוֹ, אִיה הַשְׁתַּדְּלוּתָכֶם בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת שְׁלִי לַעֲשׂוֹת צוּרִי, שְׁמִי שְׁאִינוּ יוֹדַע מִצְוֹת אֲדוֹנוּ אִיךְ יַעֲבֹד אוֹתוֹ.

(מה) בֵּר מִמָּאן דְּשְׁמַע וְכו': חוץ ממי ששומע מחכמים ועושה, אע"פ שאינו יודע מעצמו, וזה הוא כנגד נעשה ונשמע. דהיינו ששומע

ועכ"ד, מאן דלא קביל ממאריה, אלא משלוחיה, איכא אפרשותא. ומאי אפרשותא ז אית בין דא לדא. דהא ח כתיב, משה קבל תורה מסיני, ט ולבתר ומסרה ליהושע. אנא קבילנא, ולבתר מוסרנא לכלהו. והכי מאן דמקבל מאחרא, כקבלת סיהרא י וככביי משמשא, ובהאי קבול אתמלי. ומאן דמקבל יכיל לאסתלקא מניה נביעו, כמה דחזינא בשמשא וסיהרא, דאסתלקת נהורא דלהון, בליליא, כ דלא נהיר שמשא, אלא ביממא. וסיהרא בליליא.

(מו) ז ואי תימא דההוא נהורא דסיהרא משמשא איהו, דאע"ג דאתכניש, נהיר בסיהרא וככביא, הא חזינן מסטרא אחרא בלקותא דסיהרא ושמשא דאסתלק נהורייהו, ואשתארו כגופא בלא נשמתא, דאית אדון עליהם מחשיך מאוריהם. אבל עקרא דנהורא, ההוא ח אתר דנביע דלית פסק לנהורא דיליה, ולא אית עליה אלהא אחרא למפסק מניה נהוריה.

(מז) ועלת העלות, נ בתר דאנת תמן, לית פסק לנביעו דנהורא דאורייתא. יהא רעוא דילך דלא תוזו מאבא ואימא דילי, ולא מבנוי. והכי מאן דאמית גרמיה על אורייתא, דהיא יקרה, אתקיימת ביה, ולא מפסקת ט מניה. מה דלאר הכי, מאן דלא ישתדל בה, אלא אע"ג דעבד צווי חכמים, איהו שמש ע דלהון, עבד ולא בן, אבל אי איהו מהימנא, מאריה אשליט ליה בכל דיליה.

(מח) אבל מאן דלא אשתדל באורייתא, ולא משמש חכמים, למשמע מנייהו פקודין, לקיים נעשה ונשמע. אלא דסרח ועבר על לא תעשה, איהו

חלופי גרסאות

ז ל"ג אית; איתא. ח מוסיף כתיב באורייתא. ט ל"ג ולבתר. י משמשא וככביא. כ ל"ג מן דלא עד סוף האות. ל ואתמר. מ ל"ג אתר. נ כתר; באחר. ס ל"ג מניה. ע ל"ג דלהון.

איש אמו ואביו תיראו

הסולם

מאמר

האור הוא, מקום ההוא הנובע ואין הפסק לאור שלו. ואין עליו אלוה אחר שיפסיק ממנו אורו. (מז) ועלת העלות בתר וכר: ועלת העילות, אחר שאתה שמה, בתורה, אין הפסק לנביעו של אור התורה. יהי רצון שלך שלא תוזו מאבא ומאמא שלי. שהם תורה ומצוה, ז"א ומלכות, ולא מבנוי, שהם ישראל. וכך הוא מי שממית עצמו על התורה, שהיא יקרה, התורה מתקיימת בו ואינה נפסקת ממנו, מה שאין כן, מי שאינו משתדל בה, אלא אע"פ שעושה מצות חכמים, דהיינו, ששומע מחכמים ועושה כנ"ל, הוא משמש שלהם, הוא עבד ולא בן, אלא אם הוא עבד נאמן, אדונו משליט אותו על כל אשר לו.

(מח) אבל מאן דלא וכר: אבל מי שאינו עוסק בתורה, ואינו משמש חכמים, לשמוע מהם המצות, לקיים נעשה ונשמע, אלא שחוטא ועובר על לא תעשה, הוא שקול ודומה לאומות העולם

ששומע מחכמים ועושה. ועם כל זה, יש הפרש למי שאינו מקבל מאדונו, אלא משלוחו. ומהו ההפרש בין זה לזה. הוא, כי כתוב, משה קבל תורה מסיני, ואחר כך ומסרה ליהושע. אני, דהיינו רעיא מהימנא, קבלתי, ואח"כ מסרתי לכולם. וכך מי שמקבל מאחר, דומה, לקבלת הלבנה והכוכבים מן השמש, שבקיבול הזה מתמלא. ומי שמקבל, אפשר שהשפע יסתלק ממנו, כמו שאנו רואים בשמש ובלבנה, שהאור שלהם מסתלק בלילה שאין השמש מאיר אלא ביום, והלבנה רק בלילה.

(מו) ואי תימא דההוא וכר: ואם תאמר, שהאור של הלבנה הוא מהשמש, שאע"פ שנאסף אורו, הוא מאיר בלבנה ובכוכבים. ונמצא שהשמש מאיר גם בלילה. ומשיב. הרי מצד אחר, אנו רואים בליקוי הלבנה והשמש, שנסתלק אורם ונשארו כגוף בלי נשמה. משום שיש אדון עליהם המחשיך מאורם. אבל עיקר (דפו"י דה פ"ב ע"ב)

שקיל לאומין דעלמא ע"ז, בנוי דסמא"ל ונחש, דאתמר בהו, (ט) וכסילים מרים קלון, דלא בעו לקבלא אורייתא, דכל דלית ביה תורה, לית ביה כבוד, דאתמר (פ בהם) כבוד חכמים ינחלו.

(מט) ועם כל דא מארי מתיבתא, לא כל כבוד שוה, דהא (א) בן יכבד אב ועבד אדוניו. בן יכבד, על מנת דלא לקבלא אגרא, אבל מצווה הוא בכבוד אבא ואימא. ואי לא בעי למעבד צווייה, יכתש ליה אבא ואימא, עד דיעבד על כרחיה. ואי הוי ברא רברבא, ב"ד כופין ליה. דאי לא בעי למעבד מה כתיב ביה, (ב) בננו זה סורר ומורה איננו שומע בקולנו, ודנין ליה בסקילה. אבל עבד דמשמש על מנת לקבל פרס, אי לא עביד צווייה דרביה, (ק) מאריה אעבר ליה מגו ביתיה, ויטול אחרא. מה דלא הוה יכיל למעבד הכי לבריה, אלא (ר) או יעביד צווייה או יקטול ליה.

(נ) א"ל בוצינא קדישא, מאן גרים דלא יעביד צווייה, הואיל ובריה הוא. אמר (ש) רעיא מהימנא, ודאי תערובת ת דרע, ורזא דא גרם לישראל, למחטי גבי אבוהון דבשמיא. ורזא דא, (א) ויתערבו בגוים. ודא גרם קטולא לישראל, וחרוב (א) בי מקדשא. ובגין דא, אין מקבלים גרים לימות המשיח, אלא (ד) יי' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר.

(נא) דישראל אינון מאילנא דחיי, עבד טוב ועבד רע, מסטרא דמטטרו"ן עבד טוב, עבד נאמן לרביה. עבד רע סמא"ל. מאן דאיהו מאילנא דחיי, איהו

חלופי גרסאות

פ בה. צ ל"ג יכבד. ק אמרי. ר ל"ג או. ש ל"ג רעיא מהימנא. ת דורע; רע; זרעא. א דבי.

מסורת הזהר

(ט) (משלי ג) לעיל אות לה צ"י. (ח) (שם) שם. (א) (מלאכי א) לעיל אות לד צ"ט. (ב) (דברים כא) ח"ג קצו: קצח. (ג) (תהלים ק) משפטים קצו צ"ח. (ד) (דברים לב) ב"א רט צ"ד.

בן יכבד אב

הסולם

מאמר

(ג) אמר ליה בוצינא וכו': א"ל המאור הקדוש, דהיינו ר' שמעון, מי גרם לבן שלא יעשה מצותו, כיון שבנו הוא. אמר רעיא מהימנא, ודאי התערובת של רע שיש בו, וסוד זה גרם לישראל שיחטאו לפני אביהם שבשמים. וז"ס ויתערבו בגוים. וזה גרם הריגה לישראל ונחרב בית המקדש. ומשום זה אין מקבלים גרים לימות המשיח, אלא ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר.

(נא) דישראל אינון מאילנא וכו': כי ישראל הם מעץ החיים, ויש עבד טוב ועבד רע, מצד מטטרו"ן עבד טוב, שהוא עבד נאמן לרבו. עבד רע, הוא סמאל. אבל מי שהוא מעץ מחיים הוא בן עולם הבא. בן מצד בן י"ה, שהוא ז"א, כי בינה, היא אותיות בן י"ה. ויורש המלכות, שהוא ה' דהויה. ואיך יורש אותה, אם עושה מצות אבא ואמא, הוא יורש אותה. משום שהמלכות

העולם עכו"ם, בנוי של סמאל ונחש, שנאמר בהם וכסילים מרים קלון, שלא רצו לקבל התורה. כי כל שאין בו תורה אין בו כבוד, שנאמר בהם כבוד חכמים ינחלו.

(מט) ועם כל דא וכו': ועם כל זה, ראשי הישיבה, לא כל כבוד שוה, כי, בן יכבד אב ועבד אדוניו. בן יכבד, על מנת שלא לקבל שכר. אבל מצווה הוא בכבוד אבא ואמא, ואם אינו רוצה לעשות, ייסרו אותו אבא ואמא, עד שעושה בעל כרחו. ואם הוא בן גדול, בית דין כופים אותו. ואם אינו רוצה לעשות מה כתוב בו, בננו זה סורר ומורה איננו שומע בקולנו. ודנים אותו בסקילה. אבל עבד המשמש על מנת לקבל שכר, אם אינו עושה מצות אדונו, אדונו מעביר אותו מביתו, ולוקח אחר. מה שאינו יכול לעשות כן לבנו, אלא או שיעשה מצותו, או שיהרג אותו.

(דפו"י דף פ"ב ע"ב)

בן העוה"ב, בן מסטרא דבן י"ה, בינ"ה. וירית מלכותא דאיהי ה'. ואיך ירית לה. אי עכיד צווייה דאבא ואימא, בגין דאיהו מלכותא מצות המלך, ועליה אתמר, ^(ה) מדוע אתה עובר את מצות המלך. איהי מצוה, וצוויי דמלכא על עשה ולא תעשה.

(נב) מצוה ב מדאורייתא, דאיהי תפארת. והכא לית תמן פרודא, ג קודשא ב"ה אמת, תורתו תורת אמת, איהו תורתו ומצותו. כגוונא דבינה, תורתו ומצותו דחכמה. דאית תורה דבריא, וחכמה דבריא, ובינה דבריא, והכי בכל מדות. בהאי, יכיל בן ד בהאי אורייתא, למהוי בלא מצוה, ומצוה בלא תורה בפרודא. ומהכא, * ^(ז) בן סורר ומורה. אבל מסטרא דאצילות, לית אפרשותא, תמן, וכן מתמן אין חטא בא ^(ח) על ידו ולית בה עונש ולא שכר ו ולא מיתה.

(נג) ובגין דא, אורייתא דא אילנא דחיי, שכר העולם הבא, ואילנא דא, אילנא דחיי אתקרי, ואתקרי העולם הבא, ולא אתקרי ביה שכר. בגין דאיהו בן. מתמן, לא אשתדל באורייתא לקבלא אגרא, לא במעשה ולא בדיבור ולא במחשבה.

(נד) אתא בוצינא קדישא, לנשקא ליה ידיה. אמר, ז ודאי אנת הוא בן מתמן, בדיוקנא דברא בוכרא דיליה, ח תפארת ברא דאבא ואימא עלאה, אצילות דיליה בלא הפסקה, לא קדמך ברא אחרא, לא במחשבה, ולא בדבור, ולא במעשה. אמר רעיא מהימנא, ואנת, וחברייא, וראשי מארי מתיבתאן,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

^(ה) (אסתר ג) ח"ג קעה; ת"ז בהקדמה י: ב דאיהי דאורייתא. ג אם קב"ה תמן דאיהו אמת תורתו תמן דאיהי. ד דהאי ה לידו. ו מוסיף ולא מיתה ולא עונש. ז ל"ג ודאי. ח ל"ג מן תפארת עד בלא הפסקה.

בן בכור

הסולם

מאמר

זה לעומת זה עשה אלקים. אבל מעולם אצילות אין שם פרוד, וכן נשמה הנמשכת משם אין חטא בא על ידו. ואין בה משם לא עונש ולא שכר ולא מיתה. כי אין שם קליפות כלל, בסו"ה לא יגורך רע.

(נג) ובגין דא אורייתא וכר: ומשום זה באצילות התורה, היא עץ החיים, שהשגתה היא שכר עולם הבא, שהיא הבינה, ואילן זה, נקרא עץ החיים, ונקרא עולם הבא מצד חבינה, ולא נקרא שכר, משום שהוא בן משם, אינו עוסק בתורה לקבל שכר, לא במעשה ולא בדבור ולא במחשבה.

(נד) אתא בוצינא קדישא וכר: בא המאור הקדוש לנשק ידי. אמר, ודאי אתה בן משם, מעולם אצילות, בצורת בן הבכור שלה, שהוא תפארת, בן אבא ואמא עלאין, שאצילות שלו הוא בלי הפסק. לא קדמך בן אחר, לא במחשבה ולא בדבור ולא במעשה. אמר רעיא מהימנא

שהמלכות היא מצות המלך, ועליה נאמר, מדוע אתה עובר את מצות המלך. היא מצוה, וצווי המלך על עשה ולא תעשה.

(נב) מצוה מדאורייתא דאיהי וכר: מצוה מן התורה היא, שהיא ת"ת. וכאן אין שם פרוד בין תורה ומצוה, כי התורה היא כלל, והמצות שבה הן פרטיה, והם אחד. הקב"ה אמת, תורתו תורת אמת, הוא תורתו ומצותו, להיותם אחד. כמו הבינה, שהיא תורתו ומצותו של החכמה. כי תורה ומצוה העליונות, ה"ס חו"ב, שהם אחד ואינם נפרדים לעולם. ויש תורה דבריא, דהיינו ז"א דעולם הבריאה, וחכמה דבריא, ובינה דבריא, וכך בכל המדות. יש חכמה ובינה ותורה ומצוה. בזה בעולם הבריאה, יכול הבן להיות בתורה זו בלי מצוה, ומצוה בלי תורה, בפרוד. ומכאן מבחינת עולם הבריאה, נמשך בן סורר ומורה, כי בעולם הבריאה כבר נמצא קליפות, בסו"ה (דפו"י דף פ"ב ע"ב *) דף פ"ג ע"א)

דמוזמנין ^ו הכא, אחי, בלא הפסקה כלל, ובלא תערובת. נשקו ^ז כלהו דא לדא, ואשתמודעו באחור, ובכו.

נה) פתח ר"ש ואמר, עם כל דא, ברא בוכרא חייבין כל אחוי ביקריה, דהא כתיב ^ו כבד את אביך, ואוקמוה רבנן, את לרבות אחיך הגדול. ואפילו מכל סטרא ^ז איהו ^ח מפרש עלך באורייתא, בשג"ם זה הבל. ולא היה לאדם קדמאה ברא קדמאה מניה, ואוקמוה רבנן, בשגם, זה משה. דברא דמלכא בכל אתר, ^י ואת בוכרא מסטרא דאילנא ^י דחיי דטוב ורע, אתה הוא ^י טוב. הה"ד ^י וירא אלהים את האור כי טוב, ^י ותרא אותו כי טוב הוא.

נו) ומתמן קרא יתך קב"ה עבד נאמן. לבתר סליקת ^פ למחוי מלכא, הה"ד ^ט ויהי בישורון מלך. לבתר בן בית לעילא. מלך מסטרא דמלכות דבריא. בן ^צ בית, מסטרא דבינה דבריא. כען ^ק אתה מלך, מסטרא דאילנא דמלכות דאצילות. בן בית, מסטרא דב"ן י"ה, ^ר תפארת דאצילות, זכאה חולקך. ומאן גרים לך דא, בגין דאשתדלותך בתורה ובמצוה, ליחדא קב"ה ושכינתיה, ^ס לאעלא מלכא על אתריה, ^ת ועל משרייתיה לעילא, ועל ישראל לתתא.

נז) ^א ובגין כך ירתין כלהו נשמתין דאצילות מניה, ואתקריאו בנין דיליה, משם ידו"ד דאצילות, דלית תמן פרוד וקצוץ. דבקדמיתא אתמר ^ב בהו

חלוסי גרסאות

ט הכי. י אחי. כ ל"ג כלהו. ל ל"ג איהו. מ עלך מפרש. נ את. ס ל"ג דחיי. ע בוכרא ול"ג טוב הה"ד. פ דתהוי. צ ל"ג בית. ק בן בית את. ר דאצילות תפארת. ש לאמלכא ול"ג מלכא. ת ל"ג ועל משרייתיה. א ובגין כך. ב בהון.

מסורת הזהר

ו (שמות כ) יתרו עז צ"ו ז"ח כז ט"ג שט"ו מד ט"ג שכ"ה. ז (בראשית א) ב"א ג צ"א. ח (שמות ב) שמות נח צ"ש. ט (דברים לג) שמות צא צ"ג.

בן בכור

הסולם

מאמר

המלאך מטטרון נקרא עץ החיים טוב ורע. ומשה הוא בחינת הטוב שלו.

נו) ומתמן, קרא יתך וכו': ומשם, קרא אותך הקב"ה עבד נאמן. כי עבד הוא מצד מטטרון (רנ"ל אות נ"א) אח"כ עלית להיות מלך. ז"ש, ויהי בישורון מלך. ואח"כ בן בית למעלה. מלך, היית, מצד המלכות דבריא. בן בית מצד הבינה דבריא. ועתה אתה מלך מצד האילן המלכות דאצילות. בן בית מצד י"ה, שהוא תפארת דאצילות אשרי חלקך. ומי גרם לך זה, משום השתדלותך בתורה ומצוה ליחד הקב"ה ושכינתו, להביא המלך על מקומו ועל צבאיו למעלה, ועל ישראל למטה.

נז) ובג"כ ירתין כלהו וכו': ומשום זה יורשים כולם ממנו שמות דאצילות, ונקראים בנים שלו. משם הו"ה דאצילות. שאין שם פרוד וקצוץ. ומתחילה נאמר בהם שהם בנים להקב"ה ושכינתו, מצד הויה שבעולם הבריאה. שנאמר

מהימנא, ואתה וחברבים, וראשי בעלי הישיבות המזומנים כאן עמי, הם בלי הפסק כלל, ובלי תערובת, מס"א. דהיינו בבחינת עולם האצילות. נשקו כולם זה לזה, ונודעו באחור, ובכו.

נה) פתח ר"ש ואמר וכו': פתח ר' שמעון ואמר. עם כל זה בן הבכור, דהיינו רעיא מהימנא, חייבים כל אחיו בכבודו, כי כתוב, כבד את אביך, והעמידוהו רבנן, אתה, הוא לרבות אחיך הגדול, שאתה מחויב בכבודו. ואפילו מכל הבחינות, כבר מפורש עליך בתורה, בשגם, זה הבל. שמשם היה נשמת הבל. ולא היה לאדם הראשון בן ראשון לפגיו. כי קין היה מצד הנחש, והבל היה מצד אדם (כנ"ל בראשית א' אות תנ"ה). והעמידו רבנן בשגם זה משה, כי בשגם אותיות משה, בן המלך בכל מקום. אתה בכור מצד עץ החיים טוב ורע, אתה הוא טוב, ז"ש, וירא אלקים את האור כי טוב. ותרא אותו כי טוב. פירוש, (דפו"י דף פ"ג ע"א)

ס) איש אמו ואביו תיראו וגו' נ פקודא דא, לכבד אב ואם, דאצטריך ב"נ למדחל מאבוי ומאמיה, ולאוקיר לון. כמה דאצטריך ב"נ לאוקיר ליה

חלופי גרסאות

ג' ל"ג מן בנין עד בנין. ד' כל הנקרא בשמי ולכבדי
בראחי וגו' כגון. ה' כגון. ו' וביה. ז' להם. ח' ויתקיים
בהו. ט' כדבקדמיא. י' ל"ג אתה. כ' ולברכיה. ל' ל"ג
להכרית זרעו של עמלק. מ' בדפו"י כתב פרשת תצא
א' 1 בדפו"י שקודא כ"ג.

שום תשים עליך מלך

(נט) **הכי אנת תהא וכר:** כך אתה תהיה מנהיג לישראל, בכל מדות טובות שלו, של הכתר, ותסדר כל אחד ואחד כראוי לה, הבכור כבכורתו, והצעיר כצעירתו, ובינוני לפי מדרגתו, ותקשרם קשר אחד לאביהם שבשמים, שיהיו כולם בשפה ברורה לברך להקב"ה, ולקדשו, ולתחדו, במדרגה שלך, במחשבה שלך, באצילות שלך. שנתקיים בך, ואצילי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם. קום והתעורר בהמצוה, להכרית זרעו של עמלק. (תצא רפא:)

(ס) **איש אמו ואביו תיראו וגר:** מצוה זו היא, לכבד אב ואם. שצריך האדם לירא מאביו ואמו, ולכבד אותם. כמו שהאדם צריך לכבד את הקב"ה ולירא ממנו, מצד הרוח שנתן בתוכו, כך הוא צריך לכבד אביו ואמו, מצד הגוף שלו, ולירא מהם, כי הם משתתפים

לקב"ה. מסטרא דרוחא דיהב בגויה. ולמדחל מניה. הכי אצטריך ליה לאוקיר לאבוי ולאמיה, מסטרא דגופא דיליה, ולמדחל מנהון, דהא אינון משתתפין בקב"ה, ועבדי ליה גופא, והואיל ואינון שותפין בעובדא, ליהו שותפין בדחילו ויקרא.

(סא) כגוונא דא, ג' שותפין אשתכחו ^ו לעילא ברזא דאדם. אדם קדמאה, אע"ג דגופא דיליה הוה מעפרא, לאו מעפרא דהכא הוה אלא מעפרא דבי מקדשא דלעילא. אבא ואימא אשתכחו, ומלכא עלאה אשתתף בהדיהו, ושדר ביה רוחא דחיי, ואתברי. וכגוונא דא, אשתכח כלא עילא ותתא. וע"ד אצטריך ליה לב"נ למדחל לקודשא ב"ה, ולמדחל לאבוי ולאמיה.

(סב) בס"ת, אדם קדמאה לא הוה ליה מהאי עלמא כלום. חד צדיק עבד שמושא בנוקביה, ואתעביד מההוא שמושא גופא חדא, דנהירו דיליה יתיר מכל אינון מלאכין שליחו לעילא. וכד אתברי ההוא גופא מלכא עלאה, שדר בההוא צדיק כ"ב אתוון, ואשתתף בהדיהו, ונפק לעלמא.

(סג) כיון דנפק, חמו ליה שמשא וסיהרא, ואסתימו *) נהורייהו, דתפוחא

חלופי גרסאות

ו מוסיף לעילא לעילא.

אדה"ר לא הוה ליה מעוה"ז כלום

הסולם

מאמר

משום שיצא ממעשה השמש והלבנה העליונים, שהם ז"א ומלכות. כיון שחטא. נחשך ומיעט את עצמו, ונצטרך לגוף אחר בעור ובשר. שכתוב, ויעש ה' אלקים לאדם ואשתו כתנות עור וילבישם. כשמוש ההוא שעשה אותו צדיק בנוקביה, ללדת אדה"ר כנ"ל, לא נמצא מקורם לכן ולא לאחר מכן. כי עוד לא יצא האומן לצורך.

פירוש. אדם הראשון נולד ויצא מזווג ז"א ומלכות, אבל בעת ההוא היו ז"א ומלכות מלבישים לאר"א, והתחתון המלביש העליון נעשה כמוהו, וע"כ נולד אדה"ר מבחינת אמא, שהיא ישו"ת, שהיא בינה, ונמצא שלא היה בו מבחינת מלכות כלום. וז"ש, אדם קדמאה לא הוה ליה מהאי עלמא כלום, שלא היה לו מבחינת מלכות המכונה עולם הזה כלום. וז"ש (באות ט"א) אע"ג דגופא דיליה הוה מעפרא, דהיינו ממלכות המכונה עפר, לאו מעפרא דהכא הוה, לא היה מהמלכות שבמקומה, כמו עתה. אלא מעפרא דבי מקדשא דלעילא, דהיינו ממלכות שהלבישה לאמא הנקראת מקדש העליון. אשר אז היא דומה לגמרי לאמא שהיא בינה, ואין בה מבחינתה עצמה כלום.

אבל אחר שחטא ואכל מעץ הדעת, או נפגמה המלכות מחמת חטאו, וירדה מבינה ונפלה לבי"ע

עם הקב"ה ועשו לו גוף. ולפי שהם שותפים במעשה, יהיו גם שותפים ביראה וכיבוד.

(סא) כגוונא דא תלת וכי: כעין זה, ג' שותפין נמצאים למעלה בסוד אדם. אדם הראשון, אע"פ שגופו היה מעפר, לא מעפר שבכאן, שבעולם הזה, היה, אלא מעפר בית המקדש למעלה, שהוא בחינת עולם הבריאה. אבא ואמא נמצאו, שהם ז"א ומלכות, ומלך עליון, שהוא בינה, נשתתף עמהם ושלח בו רוח החיים, ונברא. וכעין זה, ג' שותפין, נמצא הכל למעלה ולמטה. וע"כ צריך האדם לירא מהקב"ה, ולירא מאביו ואמו.

(סב) בס"ת אדם קדמאה וכי: כתוב בסתרי תורה. אדם הראשון לא היה לו מעולם הוה, דהיינו מבחינת מלכות דמדת הדין, כלום. צדיק אחד, שהוא יסוד דו"א, עשה שמושו בהנוקבא, דהיינו במלכות שהיתה מלבשת את הבינה, ונעשה שמוש הזה, גוף אחד, שהארתו היתה יותר מכל המלאכים השליחים שלמעלה. וכשנברא גוף ההוא, שלח מלך העליון, שהוא בינה, בצדיק ההוא, שהוא יסוד דו"א. כ"ב אותיות, ונשתתפה עמהם הבינה, ויצא לעולם.

(סג) כיון דנפק חמו וכי: כיון שיצא אדם הראשון לעולם, ראו אותו השמש והלבנה, ונסתמו אורותיהם, שתפות רגלו של אדם הראשון החשיך האור שלהם. מהו הטעם. הוא (דפו"י דף פ"ג ע"א *) דף פ"ג ע"ב

דרגליה אחשיך נהורא דלהון. מאי טעמא. בגין דמעובדא דשמשא וסיהרא עלאה נפק. כיון דחטא, אתחשך, ואזעיר גרמיה, ואצטריך לגופא אחרא במשכא ובבשרא. דכתיב, (י) ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. כההוא ע שמושא דעבד ההוא צדיק בנוקביה, לא אשתכח מקדמת דנא, ולבתר דנא, דהא עד לא נפק לצורף אומנא.

(סד) עד דאתא חנוך, ונטיל ליה פ קב"ה מארעא, ואבריר פסולת (ה) וקסטורא מכספא, וכן בכל אינון צדיקיא די בארעא. לבתר ז אתתקן ההוא אתר, ואתעבידו רוחין ונשמתיין בשמושיהו וגופא מתתא בארעא. וע"ד בשותפו דלעילא ותתא, בר נש אתי לעלמא, ואצטריך למדחל לאינון שותפין, ולאוקיר לון, כמה דאתמר. ע"כ. ק

(סה) אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. רבי חייא פתח, (ט) אל תפן אל קשי העם הזה וגו'. אל תפן. וכי מאן הוא דיימא למלכא, אל תפן. והא כתיב, (ז) כי עיניו על דרכי איש. וכתיב (ז) אם יסתר איש במסתרים

חלופי גרסאות

ע זמנא. פ מארעא קב"ה. צ מתקן. ק בדפו"י כתב פקודא כ"ד למהוי דכיר את יום השבת שמות צ"ב א.

מסורת הזהר

(ז) (בראשית ג) רלט צ"ה. (ס) הצוה כא צ"ג. (ט) (דברים ט). (פ) (איוב לד) משפטים קלו צ"ש. (צ) (ירמיה כג) נח סס צ"ג.

(ה) פסולת מותרות וזוהם הכסף.

הסולם

מאמר

אדה"ר לא הוה ליה מעה"ז כלום

שה"ס המאציל, יצא לצרף וללבן המדרגות, מפסולת הבא ע"י המלכות דמדת הדין. משא"כ אחר החטא כבר נתערבה המלכות דמדת הדין בכל המדרגות, שצריכים לצרף וללבן אותה. (וע"י בתע"ס שיעור ט"ז. אות ט"ג) ושם נתבאר בפרטות מקום יציאת גר"ג וגוף שלו ע"ש כל ההמשך. וכאן דברנו בדרך כלל.

(סד) עד דאתא חנוך וכי: עד שבא חנוך, ולקחו הקב"ה מארץ, ונברר ממנו הפסולת והבדיל מן הכסף, וכן בכל אלו הצדיקים שבארץ. ואח"כ נתתקן מקום ההוא, וזריינו מלכות, שנגנזה בה המלכות דמדת הדין, ואינה נראית עוד, ואז נעשו מזווג ז"א ומלכות דתות ונשמות. והגוף מלמטה בארץ. ועל כן בשותפות שלמעלה ולמטה בא האדם לעולם, וצריך לירא מאלו השותפים ולכבד אותם. כמו שלמדנו. (ע"כ רע"א מהימנא) קספורא פירושו בדיל, כי את הבדיל, מתרגם יונתן את קסטרא (במדבר ז"א כ"ב).

(סה) אל תפנו אל וגו': אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. ר' חייא פתח, אל תפן אל קשי העם הזה וגו'. אל תפן, שואל, וכי מי הוא שיאמר למלך אל תפן. והרי כתוב כי עיניו על דרכי איש. וכתוב, אם יסתר איש

לבי"ע, וגם הוא נפל וירד עמה לעשיה. ונגלה בו המלכות דמדת הדין, ואז היה צריך לגוף אחר, שיהיה בו מבחינת מלכות הזו, וז"ש ואצטריך לגופא אחרא במשכא ובשרא, דהיינו שיהיו בו בחינות ז"א ומלכות, כי העור היא בחינת מלכות, ובשר הוא בחינת ז"א. דכתיב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. דהיינו שנעשה זווג מבחינת זרין שבמקומם עצמם, שהמשיכו לו כתנות עור, דהיינו בחינת המלכות, שיש בה תערובות מבחינת מלכות דמדת הדין, אשר צריכים לצרפה ולזככה, שממנה נמשך הפסולת. וז"ש, כההוא שמושא וכי לא אשתכח מקדמת דנא ולבתר דנא כי ז"א ומלכות עוד לא היו במצב גבוה כזה מקודם לכן, כי אז נתקנו משביה"כ ועלו כל כך גבוה כדי להוליד אדם הראשון במדרגת הבינה. ומכ"ש לאחר מכן, שלא יהיה עליה גדולה כזו. ואע"פ שגם עתה יש עליות ז"א ומלכות לאר"א עלאין, הנה היא רק בשבת, שהיום גרם. אבל אז היה זה מחמת עצמם, כי נטהרו לגמרי מבחינת מלכות דמדת הדין על ידי המאציל, וז"ש, דהא עד לא נפק לצורף אומנא, שהיו אז במעלה העליונה, עד שלא היה שום ענין שהאומן (דפו"י דף פ"ג ע"ב)

ואני לא אראנו נאם יי', והא בכלא אשגח קב"ה וכל עובדין מסתכל, ועייל בדינא על כלהו, אם טוב ואם ביש, כד"א, (ק) האלהים יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע. ומשה אמר אל תפן.

(ס) אלא, כמה בעי בר נש לאסתמרא מחובוי, בגין דלא יחטי קמי מלכא קדישא. תא חזי, בר נש דעביד מצוה, ההיא מצוה סלקא, וקיימא קמי קב"ה, ואמרה ש אנא מפלנייא דעבד לי. וקב"ה מני לה קמיה, לאשגחא בה כל יומא לאוטבא ליה בגינה. עבר על פתגמי אורייתא, ההיא עבירה סלקא קמיה, ואמרה אנא מפלנייא דעבד לי, וקב"ה מני לה, וקיימא תמן לאשגחא ת בה, לשיצאה ליה. הה"ד, (ו) וירא יי' וינאץ מכעס בניו ובנותיו. מהו וירא. ההוא דקיימא קמיה.

(ז) תב בתשובה, מה כתיב. (ח) גם יי' העביר חטאתך לא תמות. דאעבר ההוא חובא מקמיה, בגין דלא יסתכל ביה. לאוטבא ליה. ועל דא אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו. אמר רבי יוסי, וכן מהכא משמע, דכתיב (ח) נכתם עונך לפני.

(סח) רבי יוסי זעירא, עאל קמיה דר' שמעון יומא חד, אשכחיה דהוה יתיב וקארי, כתיב, (א) ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל. משמע דאדם וחוה כחדא אתבריא, ובגופא חדא. דכתיב אשר נתת עמדי, ולא כתיב אשר נתת לי, אמר ליה, אי הכי, והכתיב (ב) אני האשה

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ק) (קהלת יב). (ו) (דברים לב) בא כג צ"ח. (ש) ש"ב ר אלא הכי תנינן כל ב"נ בעי. ש ל"ג אנא. ת בית. (יב) לך קלד צ"א. (ח) (ירמיה ב) נח כ צ"ו. (א) (בראשית ג) בהשמות ח"א רסג ת"ז תס"ד צה. צו. תס"ז צח. ז"ח לג ס"ג ש"מס פא ס"א ש"א. (ב) (ש"א א).

מאמר

הסולם

האשה אשר נתת עמדי

(סז) תב בתשובה מה וכו': חזר בתשובה, מה כתוב, גם ה' העביר חטאתך לא תמות, דהיינו שהעביר מלפניו אותה העבירה כדי שלא יסתכל בה, ולהטיב לו. ועל כן, כתוב, אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו, דהיינו שלא יסתכל בהם. אמר ר' יוסי, וכן מכאן משמע דבר זה, שכתוב, נכתם עונך לפני.

(סח) ר' יוסי זעירא וכו': ר' יוסי הקטן נכנס לפני ר' שמעון, יום אחד מצאו, שהיה יושב וקורא, כתוב, ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל. משמע מכאן, שאדם וחוה נבראו יחד, ודברים זה בזה, בגוף אחד, שכתוב, אשר נתת עמדי, ולא כתוב, אשר נתת לי. אמר לו איכ, והרי כתוב, אני האשה הנצבת עמך בזה, ולא כתוב הנצבת לפניך. אמר לו אם היה כתוב הנצבת עמך, הייתי

איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. והרי בכל דבר משגיח הקב"ה ומסתכל בכל המעשים ומביא בדין על כולם אם טוב ואם רע. כמ"ש, אלקים יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע. ומשה אמר, אל תפן.

(סז) אלא כמה בעי וכו': ומשיב, אלא כמה צריך האדם להשמר מעונותיו, כדי שלא יחטא לפני המלך הקדוש. בוא וראה, אדם שעושה מצוה, מצוה זו עולה ועומדת לפני הקב"ה, ואומרת, אני מפלוגי שעשה אותי. והקב"ה ממנה אותה לפניו, להשגיח בה בכל יום להיטיב לאדם בשבילה. עבר האדם על דברי תורה עבירה והיא עולה לפניו, ואומרת, אני מפלוגי שעשה אותי. והקב"ה ממנה אותה ועומדת שם להשגיח בה, לכלות אותו. וזש וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו. מהו וירא. היינו עבירה והיא העומדת לפניו. (דפו"י דף פ"ג ע"ב)

הנצבת עמכה בזה. ולא כתיב הנצבת לפניך. אמר ליה, אי כתיב הנתנת עמך. הוה אמינא הכי, כדכתיב אשר נתת עמדי, אבל הנצבת כתיב.

(סט) אמר ליה, והא כתיב (א) ויאמר יי' אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עוזר כנגדו. אעשה לו השתא. אמר ליה הכי הוא ודאי, דאדם לבדו הוה, דלא הוה ליה סמך מנוקביה, בגין דהוה בסטרוי כמה דאוקימנא. ומה דאמר אעשה לו עוזר, הכי הוא, דלא כתיב אברא לו עוזר, בגין דכתיב (ד) זכר ונקבה בראם. אבל אעשה כתיב. ומהו אעשה. אתקן. משמע דקודשא ב"ה נטיל לה מסטרוי, ותקין לה בתקונא, ואייתי לה קמיה. וכדין אשתמש אדם באנתתיה, והוה ליה סמך.

(ע) ותנינן, (ו) שפירו דאדם (ז) קדתיא דקיטרא עלאה, מזיהרא דנהרא. שפירו דחור, דלא הוה יכלין כל בריין לאסתכלא בה. ואפילו אדם לא הוה אסתכל בה, עד ההוא זמנא דחאבו, (ח) ואעדיאת שפירו דלהון. כדין אסתכל בה אדם, ואשתמודע בה לשמשא בה. הדא הוא דכתיב (ט) וידע אדם עוד את אשתו. וידע: בכלא. וידע: בתשמיש. וידע: דאשתמודע בה ואסתכל בה.

(עא) ותנינן, אסיר ליה לב"נ לאסתכלא בשפירו דאנתתא, בגין דלא ייתי בהרהורא בישא, ויתעקר * למלה אחרא. וכך הוה ר"ש עביד, (י) כד הוה

חלוסי גרסאות

א ואועירת; ואדיעאת.

מסורת הזהור

(ג) (בראשית ב) ב"א רכט צ"ב. (ד) (שם ה) ב"ב רד צ"א. (ה) (בראשית ד) בהשמטות ח"א רנג.

דרך אמת (ו) יפיו של אדם הראשון. (ז) כסא של קשר העליון טוד האצילות והוא כמו קתידרא שפירושו כסא. (ח) עיין בפרשת וירא קיב ע"א (דפו"י) במדרש הנעלם.

אסיר לאסתכלא בשפירו דאנתתא

הסולם

מאמר

מצלעותיו ותקן אותה בתקון, והביאה לפניו. ואז השתמש אדם באשתו, והיתה לו עזר.

(ע) ותנינן שפירו דאדם וכי: ולמדנא יפיו של אדם היה מהארת קשר העליון מזהר המאיר שה"ס הארת אבא, כי היה לו נשמה דנשמה מאבא דאצילות. (כמ"ש בתלמוד עשר ספירות שיעור ט"ז אות מ"ג) יפיה של חוה, היה שכל הבריות לא היו יכולים להסתכל בה, שהנשמה דנשמה שלה היתה מאמא דאצילות. (כמ"ש שם) ואפילו אדם לא היה מסתכל בה עד הזמן שחטאו, והוסר היופי שלהם, אז נסתכל בה אדם והכיר בה לשמש עמה. וז"ש וידע, אדם עוד את אשתו, וידע, אותה בכל, וידע, בתשמיש. וידע, שהכיר בה והסתכל בה. קדתיא פירשוהו הארה. לפי הענין.

(עא) ותנינן אסיר ליה וכי: ולמדנא אסור לו לאדם להסתכל ביופי האשה כדי שלא יבא להרהור רע, ויהיה נעקר לדבר אחר, דהיינו

הייתי אומר כך כמו בהכתוב, אשר נתת עמדי, אבל הנצבת כתוב, הרי המשמעות, שהיתה נצבת לבדה, ולא דבוקה בו.

(סט) אמר ליה והא וכי: א"ל הרי כתוב, ויאמר ה' אלקים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו. הרי שאשתו נבראה לבדה, והיתה כנגדו ולא דבוקה בו בגוף אחד. ומשיב, אעשה לו, היינו עתה אעשה לו שתהיה כנגדו, אבל מקודם לכן נבראו דבוקים זה בזה בגוף אחד. אמר לו, כך הוא ודאי שאדם היה לבדו, שלא היה לו עזר בנוקביה, משום שהיתה דבוקה בצלעותיו, כמו שהעמדנו. ומה שאמר, אעשה לו עזר, משמע שכך הוא, כי לא כתוב אברא לו עזר, שהוא משום שכתוב, זכר ונקבה בראם, שמשמע שתיכף בעת שנברא כבר היו זכר ונקבה. אבל אעשה כתוב, ומה אעשה. היינו אתקן. משמע, שהקביה לקח אותה (דפו"י דף פ"ג ע"ב *) דף פ"ד ע"א)

אזיל במתא, והווי חברייא אזלין אבתריה, וחמא לאינתו שפיראן, מאיך עיניה, והוה אמר לחברייא אל תפנו.

עב) וכל מאן דיסתכל בשפירו דאנתתא ביממא, אתי להרהורי בליליא. ואי סליק ההוא הרהורא בישא עלויה, אעבר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם. תו, אי שמש באנתתיה בזמנא דסליק ביה ההוא הרהורא בישא, אינון בנין דאולידו אלהי מסכה אקרון. ב ועל דא כתיב, ו^א אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. ר' אבא אמר, אסיר ליה לב"נ לאסתכלא ג באילי ד ע"ז, ובנשי דעמין, ולא לאתהנייא מנייהו, ולא לאתרפאה בהו, ה דאסיר ליה לב"נ לאסתכלא באתר דלא אצטריך.

עג) ר' אבא פתח, ו^א פנה אלי וחנני תנה עוז לעבדך, פנה אלי וחנני, וכי לא הוה ליה לקב"ה בעלמא שפירא כדוד, דאיהו אמר פנה אלי וחנני. אלא הכי תנינן, דוד אחרא אית ליה לקב"ה, והוא ממנא על כמה אוכלוסין עלאין ומשריין. וכד בעי קב"ה לרחמא על עלמא, אסתכל בהאי ו דוד, ונהיר ליה אנפין, והוא נהיר לעלמין, וחייס עלמא.

עד) ושפירו דהאי דוד, נהיר לעלמין כלהו רישיה גולגלתא דדהבא, אתרקימת בשבעה תכשיטי זינן דדהבא. והא אוקמוה. וחביבותא דקב"ה לקבליה, ומסגיאות רחימותא דיליה גביה, אמר ליה ז לקב"ה, ח דיהדר עיני

מסורת הזהר

ו) לעיל אות סה צ"ס. ז) (תהלים פו) לך סד צ"ג. ב ל"ג וע"ד כתיב. ג בטעות עממי ע"ז. ד ל"ג ע"ז ובנשי דעמין. ה מוסיף וכ"ש לאסתכלא בהו דאסיר. ו ל"ג דוד. ז קב"ה. ח דיתהדר.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

הוכח תוכיח את עמיתך

וכי לא היה להקב"ה אדם יפה בעולם כדוד, שהוא אמר, פנה אלי וחנני, ומשיב, אלא כך למדנו, דוד אחר יש לו להקב"ה, שהוא המלכות הנקראת דוד. והוא ממונה על כמה גדודים עליונים ומחנות. וכשרוצה הקב"ה לרחם על העולם, הוא מסתכל בדוד דוה, ומאיר לו פנים והוא מאיר אל העולמות ומרחם על העולם. עד) ושפירו דהאי דוד וכו': והיופי של דוד הוה מאיר אל העולמות כולם. ראשו, גלגלת של זהב הנרקמת בשבעה תכשיטים משבעה מיני זהב, וכבר העמדנו. (יתרו אות רי"א) וחביבות הקב"ה היא לנגדו, ומרוב אהבתו אליו אמר אל הקב"ה, שיחזיר עיניו לנגדו ויסתכל בו, דהיינו שאמר פנה אלי וחנני. משום שהן יפות בכל, כש"א, הסבי עיניך מנגדי וגו'. הסבי עיניך מנגדי, היינו כי בשעה שאלו העינים של המלכות מסתכלים בו, בהקב"ה, אז מתעוררים בלבו חצי אהבה ממרגמות באהבה עליונה. וברוב השלחבת של האהבה

דהיינו שיעקר מחנו טפה לבטלה. וכך היה ר' שמעון ערשה, כשהיה הולך בעיר והחברים היו הולכים אחריה. וראה נשים יפות, היה משפיל עיניו, והיה אמר לחברים, אל תפנו. עב) וכל מאן דיסתכל וכי: וכל מי שמסתכל ביופי האשה ביום, הוא בא להרהר בלילה. ואם עולה עליו הרהור ההוא הרע, הוא עובר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם. כי אותם הקליפות היונקים מזה נקראים אלהי מסכה. עוד. אם שמש באשתו בזמן שחושב באותו הרהור הרע, אלו הבנים שמוליד, נקראים אלהי מסכה. וע"כ כתוב, אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. ר' אבא אמר, אסור לאדם להסתכל באילי עבודה זרה, ובנשים של העמים, ולא להנות מהם, ולא להתרפאות מהם. כי אסור לאדם להסתכל במקום שאינו צריך.

עג) ר' אבא פתח פנה וגו': רא"פ, פנה אלי וחנני תנה עוז לעבדך, פנה אלי וחנני, (דפו"י דף פ"ד ע"א)

לקבליה, ויסתכל ביה. בגין דאינון שפירן בכלא, כד"א, ח) הסבי עיניך מנגדי וגו'. הסבי עיניך מנגדי דבשעתא דאלין עיינין מסתכלין ביה בקודשא ב"ה, כדון ט) מתערין בלביה קסטיין, דבלסטראי, ברחימותא עלאה, ובסגיאות שלהוביתא דרחימו עלאה לגביה, אמר הסבי עיניך מנגדי, אסחר עיניך לסטר אחרא מני, דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא. ועל דא כתיב ביה בדוד, ט) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. ובגין כ) ההוא דוד עלאה שפירא, רחימנא ז) ותיאובתא דקב"ה לאדבקא ביה. אמר דוד פנה אלי וחנני.

עה) ח כגוונא דא, י) ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יי'. משמע דעאל עמיה עם יעקב גנתא דעדן, דאיהו שדה דתפוחין קדישין. וכי היך יכיל גנתא דעדן לאעלא עמיה, דהא גנתא דעדן כמה רב הוא בפותיא ובארכא. כמה זינין דבייתין עלאין קדישין, נ דרגין על דרגין, מדורין על מדורין אית תמן. עו) אלא גנתא אחרא עלאה קדישא אית ליה לקב"ה, וההוא גנתא רחימותא דיליה, ואתדבק ביה, ולא אתגטיר אלא לקב"ה בלחודו, דהוא עייל ביה. ודא אחסין קב"ה ט) לאשתכחא תדיר עמהון דצדיקייא. וכ"ש לאשתכחא ביה ביעקב, ע ודא זמין ליה קב"ה לאעלאה עמיה לסייעא ליה.

עז) פ כגוונא דא, כ) אני יי' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ וגו'. צ תנן, מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל. וכי ארץ ישראל, דאיהי ד' מאות

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח) (שיר ו) ויחי רמח צ"ג. ט) (ש"א טז) משפטים
זה צ"ב. י) (בראשית כז) בא מג צ"פ. כ) (שם כח)
על דרגין מדורין על מדורין. ט) ל"ג מן לאשתכחא.
וארא כו צ"ד.

עד לאשתכחא. ע ולאעלאה ול"ג ודא זמין ליה קב"ה. פ ל"ג כגוונא דא. צ ותנן.

דרך אמת ט) מתעוררים המדות עליונות ברוב טובה.

הסבי עיניך מנגדי

הסולם

מאמר

ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'. משמע, שנכנס עם יעקב הגן העדן, שהוא שדה דתפוחים קדושים. ושואל, וכי איך היה יכול גן העדן לכנס עמו, הרי גן העדן כמה גדול הוא ברוחב ובאורך, כמה מיני בתים עליונים קדושים, מדרגות על מדרגות, מדורים על מדורים, יש שמה.

עו) אלא גנתא אחרא וכי: ומשיב, אלא גן אחר עליון קדוש, שהוא מלכות, יש לו להקב"ה, ובגן ההוא האהבה שלו ונתדבק בו, ואינו משומר אלא להקב"ה בלבדו שהוא נכנס בה, וזה מוריש הקב"ה שימצא תמיד עם הצדיקים, וכל שכן שימצא עם יעקב, וזה הזמין לו הקב"ה, שתכנס עמו לעזור אותו.

עז) כגוונא דא אני וכי: כעין זה, אני ה' אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק הארץ וגו'. ולמדנו, מלמד שנתקפלה מתחתיו כל ארץ ישראל. וע"כ אמר לו, הארץ אשר אתה שוכב עליה

האהבה העליונה אליו, אמר הסבי עיניך מנגדי. דהיינו החזר עיניך ממני לצד אחר, כי הם שורפים אותי בשלהבת האהבה. וע"כ כתוב בו, בדוד, והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. ומשום דוד הזה העלין היפה, שהאהבה והתשוקה של הקב"ה להדבק בו, אמר דוד פנה אלי וחנני. קסטיין, פירושו אבנים וחצים, לפי הענין. דבלסטראי, פירושו מרגמות, כמו, וכי משה רבינו קניגי ובליסטרי היה (חזק"ן ט).

פירוש. האורות דבינה מבחינת קו שמאל שלה מכונה זהב. וגלגלת של זהב, ה"ס הג"ר שבמלכות, שה"ס ראש וגלגלת, היו מאירים בהארת החכמה דקו שמאל שבבינה. המכונים זהב. ויש בהארה זו, ז"ס הג"ת נהי"מ, וה"ס שבעה תכשיטי זינין דרהבא. וכן סוד היפוי היא מהארת החכמה.

עה) כגוונא דא ויאמר וגו': כעין זה,

(דפריי דף פ"ד ע"א)

פרסה על ד' מאות פרסה, היך אתעקרת מאתרה, ויתבא תחותי. אלא ארץ אחרא עלאה קדישא אית לקב"ה, וארץ ישראל אקרי. והיא תחות דרגא דיעקב דקאים עלה. ואחסין לה קב"ה לישראל בגין רחילותא דלהון, לדיירא עמהון, ולדברא להון, ולאגנא להון מכלא, ואקרי ארץ חיים.

עח) ת"ח, אסיר ליה לבר נש, לאסתכלא באתר דקב"ה מאיס ביה, ורחיקא ביה נפשיה. ומה במה דרחים קב"ה, אסיר לאסתכלא ביה, במה דרחיק עאכ"ו. דת"ח, אסיר ליה לבר נש לאסתכלא בקשת, בגין דאיהו חיוז דדיוקנא עלאה. ו אסיר ליה לבר נש לאסתכלא באת קיימא דיליה, בגין דהוא רמז לצדיקא דעלמא. אסיר ליה לבר נש לאסתכלא, באצבעון דכהני, בשעתא דפרסי ידיהו, בגין דתמן שריא יקרא דמלכא עלאה. ומה באתר קדישא עלאה אסיר לאסתכלא, באתר מסאבא רחיקא לא כל שכן. בגיני כך, אל תפנו אל האלילים. ר' יצחק אמר, ומה לאסתכלא בהו אסיר, למפלח להו, או למעבד להו, על אחת כמה וכמה.

עט) ובגיני כך, אל תפנו אל האלילים. ש הכא אתא לאזהרא להו לישראל כקדמיתא. ת לקביל לך אלהים אחרים על פני. ואלהי מסכה לא תעשו לכם, לקביל לא תעשה לך פסל אני יי' אלהיכם. א לקביל אנכי יי' אלהיך, איש אמו ואביו תיראו. ב לקבל כבוד את אביך ואת אמך. ואת שבתותי תשמורו.

מסורת הוזהר

ז) (שמות כ) יתרו קג צ"ה.

חלופי גרסאות

ק ות"ח. ד ל"ג מן אסיר עד אסיר. ש והכא. ת אנכי ה' אלקיך לקביל אני ה' אלקיכם אל תפנו אל האלילים לקביל לא יהיה לך אלקים אחרים על פני. א ל"ג לקביל. ב ל"ג לקבל.

מאמר

הסולם

אסיר לאסתכלא באתר דקב"ה מאיס

לאדם להסתכל באצבעות הבהנים בשעה שפורשים ידיהם. משום ששם שורה הכבוד של מלך העליון. ומה במקום קדוש עליון אסור להסתכל, במקום טמא רחוק לא כל שכן שאסור להסתכל. משום זה, אל תפנו אל האלילים. ר' יצחק אמר, ומה להסתכל בהם אסור, לעבוד להם או לעשות אותם, על אחת כמה וכמה. עט) ובגיני כך אל וכו': ומשום זה, אל תפנו אל האלילים. כאן בא להזהיר את ישראל כבתחילה, כבעשרת הדברות, כי אל תפנו אל האלילים הוא כנגד, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. ואלהי מסכה לא תעשו לכם, הוא כנגד, לא תעשה לך פסל. אני ה' אלקיכם, הוא כנגד, אנכי ה' אלקיך. איש אמו ואביו תיראו, הוא כנגד, כבוד את אביך ואת אמך. ואת שבתותי תשמורו, הוא כנגד, זכור את יום השבת לקדשו. לא תשבעו בשמי לשקר, הוא כנגד, לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא. לא תגנוב, הוא כנגד, לא תגנוב. ולא תכחשו ולא תשקרו

עליה לך אתננה וגו'. ושואל, וכי ארץ ישראל, שהיא ת' פרסה על ת' פרסה, איך נעקרה ממקומה ובאה תחתיו. אלא ארץ אחר עליונה יש לו להקב"ה, ונקראת ארץ ישראל, שהיא המלכות, והיא תחת מדרגת יעקב, שהוא עומד עליה. כי יעקב הוא מרכבה לז"א, והמלכות היא תחת ז"א, והורישת הקב"ה לישראל מחמת האהבה שלהם, שתדור עמהם, ותנהיג אותם, ולהגן עליהם מכל, ונקראת ארץ חיים. עח) ת"ח אסיר ליה לבר נש: בוא וראה, אסור לו לאדם, להסתכל במקום שהקב"ה מואס אותו, ונפשו רחוק ממנו. ומה, במה שאוהב הקב"ה אסור להסתכל בו, במה שרחוק ממנו על אחת כמה וכמה שאסור, בוא וראה, אסור לו לאדם להסתכל בקשת, משום שהיא מראה דמות העליונה, כי המלכות יש לה ג' גוויי הקשת, שה"ס ג' קוין שלה. וכן אסור לו לאדם להסתכל באות ברית שלו, משום שהוא רומז לצדיקו של עולם. וכן אסור לו (דפו"י דף פ"ד ע"א *) דף פ"ד ע"ב)

זכור את יום השבת לקדשו. לא תשבעו בשמי לשקר, לא תשא את שם יי' אלהיך לשוא. לא תגנובו, ג לא תגנובו. ולא תכחשו, ולא תשקרו איש בעמיתו. לא תענה ברעך עד שקר. מות יומת הנואף והנואפת, לא תנאף. לא תעמוד על דם רעך, לא תרצח. והא אוקמוה, וע"ד כללא דאורייתא, בפרשתא דא. (פ) א"ר חייא, בקדמיתא, אנכי יי' אלהיך. זכור את יום השבת. לא תשא. לא תרצח. לא תנאף. לא תגנובו. בלישנא יחידאי. והכא, אני יי' אלהיכם. איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמרו. אל תפנו אל האלילים. בלישנא דסגיאין. ד אלא ת"ת, מיומא דהווי ישראל שכיחין בעלמא, לא אשתכחו קמי קב"ה, בלבא חד, וברעותא חדא, כמה בההוא יומא דקיימו בטורא דסיני. וע"ד כלא אתמר בלשון יחידאי. לבתר בלישנא דסגיאין, דהא לא אשתכחו כל כך בההוא רעותא. (פא) רבי אלעזר הוה אזיל למחמי ה לר' יוסי בר"ש בן לקוניא, חמוי והו עמיה ר' חייא ורבי יוסי, כד מטו חד בי חקל, יתבו תחות אילנא חדא. א"ר אלעזר, כל חד לימא מלה דאורייתא. פתח רבי אלעזר ואמר, ה ואנכי יי' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע. לא כתיב אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אלא אנכי יי' אלהיך מארץ מצרים, וכי מארץ מצרים הוה להו מלכא, ולא מקדמת דנא, והא כתיב ג ויאמר יעקב אל בניו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם. וכתוב ה ונקומה ונעלה בית אל, ואת אמרת מארץ מצרים. (פב) אלא, מן יומא דהווי ישראל בעלמא, לא אשתמודעו יקרא דקב"ה, בר בארעא דמצרים, דהווי בההוא פולחנא קשיא, וצווחו לקבליה, ולא אשתנו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ה) (הושע יג). (ו) (בראשית לה) וישלח מח צ"ב. ג ל"ג לא תגנובו. ד א"ל. ה לר"ש בן לקוניא. (ז) (שם) וישלח מט צ"ב.

אנכי ה' אלקיך מארץ מצרים

הסולם

מאמר

חמיו. והיה עמו ר' חייא ור' יוסי. כשהגיעו לשדה אחד, ישבו תחת אילן אחד. א"ר אלעזר, כל אחד יאמר דבר תורה. פתח ר' אלעזר ואמר, ואנכי ה' אלקיך מארץ מצרים ואלקים זולתי לא תדע. לא כתוב, אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אלא אנכי ה' אלקיך מארץ מצרים, ושואל, וכי מארץ מצרים היה להם מלך, ולא מקודם לכן. והרי כתוב, ויאמר יעקב אל בניו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם. וכתוב, ונקומה ונעלה בית אל. ואתה אומר, מארץ מצרים. (פב) אלא מן יומא וכו': ומשיב, אלא מן יום שהיו ישראל בעולם לא נודע כבוד הקב"ה חוץ מבארץ מצרים, שהיו בעבודה קשה ההוא, וצעקו לפניו, ולא נשתנו מן המנהג שלהם לעולם. ושם נבחנו אבותינו כזהב מתוך הצנור שבכור. ועוד, שהיו רואים בכל יום כמה מכשפים, כמה מינים רעים להטעות בני

תשקרו איש בעמיתו, כנגד לא תענה ברעך עד שקר. מות יומת הנואף והנואפת, כנגד לא תנאף. לא תעמוד על דם רעך, כנגד לא תרצח. וכבר העמידוהו וע"כ כלל התורה בפרשה זו. (פ) אמר ר' חייא וכו': אר"ה, בתחילה בעשרות הדברות, כתוב, אנכי ה' אלקיך, זכור את יום השבת, לא תשא, לא תרצח, לא תנאף, לא תגנובו, בלשון יחיד. וכאן, כתוב, אני ה' אלקיכם, איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמרו, אל תפנו אל האלילים, בלשון רבים. ומשיב, אלא בוא וראה, מיום שישאל היו נמצאים בעולם, לא היו נמצאים לפני הקב"ה, בלב אחד וברצון אחד, כמו באותו יום שעמדו בהר סיני. וע"כ הכל נאמר בלשון יחיד. ולאחר כך נאמר בלשון רבים, כי לא היו נמצאים כל כך ברצון ההוא. דהיינו ברצון אחד. (פא) רבי אלעזר הוה וכו': ר"א, היה הולך לראות את ר' יוסי בר' שמעון בן לקוניא, דפ"י דף פ"ד ע"ב)

מנימוסא דלהון לעלמין. ^י ותמן אתבחינו אבהתנא, ^ו כדהבא מגו שפכה. ועוד, דהו חמאן בכל יומא, כמה חרשין, כמה זינין בישין, לאטעאה לון לבני נשא, ולא סטו מארחא לימינא ולשמאלא. ואע"ג דלא הו ידעי כל כך ביקרא דקב"ה, אלא הו אזלין בתר נימוסי אבהתהון.

(פג) ולבתר, חמו כמה נסין, וכמה גבוראן, ונטל לון קב"ה לפולחניה. ובגין דכלהו חמו כמה נסין ואתין בעיניהון, וכל אינו אתין וגבורין. אמר ואנכי יי' אלהיך מארץ מצרים. דתמן הוה באתגליי יקרא דיליה. ואתגלי עליהו על ימא, וחמו זיו יקרא עלאה דיליה אפין באפין. ^ז דלא תימרון אלהא אחרא הוה ^ח דמליל עמנא, אלא אנא הוה דחמיתון בארעא דמצרים, אנא הוה דקטלנא סנאיכון בארעא דמצרים. אנא הוה דעבדנא כל אינון עשר מחאן בארעא דמצרים. ובגיני כך, ואלהים זולתי לא תדע, דלא תימא דאחרא הוה, אלא אנא הוה כלא.

(פד) תו פתח, ^ט לא תעשוק את רעך ולא תגזול לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר. לא תלין פעולת שכיר אמאי. אלא מקרא אחרא אשתמע, דכתיב ^ס ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו. לא תבא עליו השמש, אודהר דלא תתכנש בגינאי מעלמא, עד לא ימטי זמנך לאתכנשא. כמה דאת אמר, ^ז עד אשר לא תחשך השמש וגו'. מהכא אוליפנא מלה אחרא. מאן דאשלים לנפשא דמסכנא. אפילו * דמטו יומי לאסתלקא מעלמא, קב"ה אשלים לנפשיה, ויהיב ליה חיון יתיר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (ויקרא יט) משפטים קיא צ"ז. (פ) (דברים כד) ו כהתוכא דדהבא מגו טיפסא. ז ולא. ח דממליל. ח"ג פה. רעה. (ז) (קהלת יב) ויחי קיג צ"א ז"ח צ"ב ט"ג ש"א ש"ג ש"ד שט"ו ש"ט.

דרך אמת ^י ושם נבחנו האבות כזהב הנבחן בכור שבתוך השלהבת אש

לא תלין פעולת שכיר

הסולם

מאמר

תדע. שלא תאמר, שאחר הוא, אלא אני הוא הכל. (פד) תו פתח לא וגו': עוד פתח ו"א, לא תעשוק את רעך ולא תגזול לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר. שואל, לא תלין פעולת שכיר, למה. ומשיב, אלא ממקרא אחר נשמע. שכתוב, ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו. לא תבא עליו השמש, היינו, הזהר, שלא תאסף בשביליך מן העולם, מטרם שיגיע זמנך להאסף. כש"א עד לא תחשך השמש וגו', שרומו על פטירת אדם מן העולם. מכאן למדתי דבר אחר. אשר מי שממלא נפש העני, הנה אפילו כשמגיעים ימיו להסתלק מן העולם, הקב"ה ממלא את נפשו, ונותן לו יותר חיים.

לא

בני אדם, ולא נטו ימין ושמאל מן הדרך. ואע"פ שלא היו יודעים כל כך בכבוד הקב"ה, אלא היו הולכים אחרי מנהגי אבותיהם. שפכה הוא צינור, כמו שפכי (ב"ב ג). (פג) ולבתר חמו כמה וכו': ואח"כ ראו כמה נסים, וכמה גבורות. ולקחם הקב"ה לעבודתו. ומשום שכולם ראו כמה נסים ואותות בעיניהם, וכל אלו אותות וגבורות, אמר ואנכי ה' אלקיך מארץ מצרים, ששם היה הכבוד שלו בגלוי. ונגלה עליהם על הים, וראו זיו יקר העליון שלו פנים בפנים. שלא תאמרו, אל אחר הוא שדבר עמנו, אלא אני הוא שראיתם אותי בארץ מצרים. אני הוא שהרגתי שונאיכם בארץ מצרים. אני הוא שעשיתי כל עשר המכות בארץ מצרים. ומשום זה, ואלקים זולתי לא (דסו"י דף פ"ד ע"ב *) דף פ"ה ע"א)

פה) לא תלין פעולת שכיר, ת"ח, מאן דנטיל אגרא דמסכנא, כאילו נטיל נפשיה, ודאנשי ביתיה. הוא אזער נפשיהו, קב"ה אזער יומי, ואזער נפשיה, מההוא עלמא. דהא כל אינון הבלים דנפקי מפומיה, כל ההוא יומא, כלהו סלקין קמיה דקב"ה, וקיימין קמיה, לבתר סלקא נפשיה, ונפשיהו דאנשי ביתיה, וקיימין, באינון הבלים דפומיה. וכדין, אפילו אתגזר על ההוא בר נש, כמה יומין, וכמה טבאן, כלהו מתעקראן מניה, ומסתלקי מניה. פו) ולא עוד, אלא דנפשא דיליה לא סלקא כ לעילא. והיינו דאמר רבי אבא, רחמנא לשזבינן מנייהו, ומעלבונייהו. ואוקמוה כ אפילו עשיר הוא, ואליו הוא נושא את נפשו דייקא, ו אפילו מכל בר נש נמי, וכ"ש מסכנא. והיינו דהוה רב המנונא עביד, כד הוה כ ההוא אגיר מסתלק מעבידתיה, הוה יהיב ליה אגריה, וא"ל, טול נפשך דאפקידת בידיא, טול פקדונך. פז) ואפילו אמר יהא בידך, דאנא כ בעינא לסלקא אגרי. לא הוה בעי. אמר פקדונא דגופך, לא אתחזי לאתפקדא בידי, כל שכן פקדונא דנפשא. דהא פקדונא דנפשא לא אתיהיבת, אלא לקב"ה. דכתיב ו בידך אפקיד רוחי, אמר ר' חייא, ובידא דאחרא שארי. א"ל, אפילו בידיה, בתר דיהיב. פח) כתיב לא תלין פעולת שכיר, וכתיב ולא תבא עליו השמש. אלא הא אוקמוה, אבל ת"ח לית לך יומא ויומא, דלא שלטא ביה יומא עלאה אחרא. ואי איהו לא יהיב ליה נפשא דיליה ע בההוא יומא, כמאן דפגים לההוא יומא

מסורת הזהר

חלוסי גרסאות

ק) (תהלים לא) צו נב צ"ש. ו נפשא. י מוסיף אפילו כמה. כ ל"ג לעילא. ל מוסיף יכול אפילו. ו מוסיף ת"ל ואליו. ו מוסיף אלא אפילו. ו מוסיף לא בעינא. ו בעי. ע ל"ג בההוא יומא.

דרך אמת כ) אותו שכיר יום.

הסולם

מאמר

לא תלין פעולת שכיר

רב המנונא, כשהשכיר היה מסתלק מעבודתו, היה נותן לו שכרו ואמר לו, קח את נפשך שהפקדת בידי, קח פקדונך. פז) ואפילו אמר יהא וכי: ואפילו אמר השכיר, יהיה שכרי בידך, איני רוצה לקבל שכרי, לא היה רוצה. אמר, הפקדון של גופך אינו ראוי להפקיד בידי, כל שכן פקדון של הנפש. כי פקדון של הנפש לא ניתן אלא להקב"ה, שכתוב, בידך אפקיד רוחי. אמר ר' חייא, שואל, ובידי אחר, שאינו בעליו, מותר להפקיד שכרו. אמר לו, אפילו בידי בעליו מותר להפקיד, אחר שכבר נתן לו שכרו בידו. פח) כתיב לא תלין וגו': שואל, כתוב לא תלין פעולת שכיר. וכתוב, ולא תבא עליו השמש. שמשמע שמחויב לתת לו שכרו קודם ביאת השמש, ומקודם לכן אומר שרק לית לילה אסור. ומשיב, אלא הרי העמידהו, אבל ברא

פה) לא תלין פעולת שכיר: בוא וראה, מי שלוקח שכרו של העני, הוא כאלו לוקח את נפשו ונפש אנשי ביתו. הוא המעיט את נפשו, הקב"ה ממעט ימיו, וממעט נפשו מעולם ההוא. כי כל אלו הבלים שיצאו מפיו של העני ל: אותו היום, כולם עולים לפני הקב"ה ועומדים לפניו, ואח"כ עולה נפשו ונפשם של אנשי ביתו ועומדים באלו הבלים של פיו. והיינו שתובעים דין לפני הקב"ה. ואז אפילו נגזר על אותו האדם, כמה ימים וכמה טוב, כולם נעקרים ממנו ומסתלקים ממנו. פו) ולא עוד אלא וכי: ולא עוד אלא שנפשו אינו עולה למעלה. והיינו שאמר ר' אבא, הרחמן יצילנו מהם ומעלבונם. והעמידהו, אפילו עושר הוא, אסור להלין שכרו. ואליו הוא נושא את נפשו, הוא בדיק, דהיינו אפילו מכל אדם. וכל שכן עני. והיינו שהיה עושה (דפריי דף פ"ה ע"א)

פ עלאה. ובגיני כך ביומו תתן שכרו, ולא תבא עליו השמש. והא דאתמר לא תלין, בגין דנפשיה לא סליק, וסליק ההוא נפשא דמסכנא, ודאנשי ביתיה, כמה דאתמר.

(פט) ר' חייא פתח ואמר קרא אבתריה, (ד) לא תקלל חרש ולפני עור וגו', האי קרא כמשמעו. אבל פרשתא דא כלא, אוליפנא מינה מלין אחרנין, וכלהו תליין דא בדא. ת"ת, מאן דלייט לחבריה, ואיהו קמיה, ואכסיף ליה, כאלו אושיד דמיה, והא אוקימנא. והאי קרא, דלאו חבריה עמיה, ז והוא ק לייט ליה, ההיא מלה סלקא.

(ז) דלית לך מלה ומלה דנפיק מפומיה, דלא אית ליה קלא, ר ההוא קלא סליק לעילא, וכמה (ז) קסטרין מתחברין עמיה דההוא קלא, עד דסלקא ואתער אתר דתהומא רבא, כמה דאוקמוה וכמה מתערין עליה דההוא ב"נ. ווי למאן דאפיק מלה בישא מפומיה, והא אוקמוה.

(צא) ולפני עור לא תתן מכשול, כמשמעו. ואוקמוה, במאן דגרים ו לאחרא למחטי. וכן (ח) מאן דמחי לבריה רבא. ולפני עור לא תתן וגו', במאן דלא מטא להוראה ת ואורי, דכתיב (ט) כי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה. והאי אעבר, משום ולפני עור לא תתן מכשול, בגין א דאכשיל ליה לחבריה לעלמא דאתי.

מסורת הזהר

(ד) (ויקרא יט) בשלח לג צ"ג. (ש) (משלי ז) הקסה"ז פ ל"ג עלאה. צ וההוא. ק דלייט. ר וההוא. ש אחרא. ת מוסיף ואורי קאמר כמה דתנינן. א דכשיל. סה צ"ג.

דרך אמת (ז) רוחות שלוחי הדין מקטרגין. הרשב"ב. (ח) מי שמכה לבנו הגדול והוא מתבייש.

מאמר

הסולם

לפני עור לא תתן מכשול

בשעה שאין חברו לפניו, והוא מקללו, דבור ההוא עולה למעלה, ומקטרג עליו.

(צ) דלית לך מלה וכר: שאין לך דבור ודבור שיוצא מן האדם שאין לו קול, קול ההוא עולה למעלה, וכמה מלאכי חבלה מתחברים בקול הזה, עד שעולה ונתעורר המקום של תהום הגדול, ששם הקליפות, כמו שהעמדנו, וכמה מהם מתעוררים על האדם להענישו. אוי למי שהוציא דבור רע מפיו, וכבר העמידהו. קסטריין, פירושו מתבלים, מלשון ראהו קסדור אחד (שבת מ"ט).

(צא) ולפני עור לא תתן מכשול: הוא כמשמעו. והעמידהו, במי שגורם לאחר שיחטא. וכן מי שמכה לבנו הגדול. וכן, ולפני עור לא תתן מכשול, היינו, במי שלא הגיע להוראה ומורה. שכתוב, כי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה. וזה עבר על ולפני עור לא תתן מכשול, משום שמכשיל את חברו, בהוראתו, לעולם הבא.

דתנינן

בוא וראה, אין לך יום ויום שאינו שולט עליו יום עליון אחר, דהיינו ספירה אחת שהיא יום אחד, מז' ימים עליונים הנקראים חג'ת נה"ם. ואם הוא לא נתן לו הנפש שלו, דהיינו שכרו, באותו יום, הוא כמי שפוגם ליום ההוא העליון, ומשום זה ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש. וזה שנאמר, לא תלין, סובב על העונש, משום שבג' ידה, אין נפשו עולה למעלה, ונפשו של העני ושל אנשי ביתו עולים אז, כמו שאמרנו. (באות פ"ה).

(פט) ר' חייא פתח וכר: ר' חייא פתח ואמר אחריו המקרא לא תקלל חרש ולפני עור וגו', מקרא זה הוא כמשמעו. אבל פרשה זו כולה למדנו ממנה דברים אחרים עליונים וכולם תלויים זה בזה. כי כל ענף שלמטה מדאה על שורש שלו למעלה. בוא וראה מי שמקלל חברו, והוא נמצא לפניו, וביזה אותו, הוא כאלו שפך דמו. וכבר העמדנו. ומקרא זה נדבר, (דפרי דף פ"ה ע"א)

(צב) דתנינן מאן דאזיל באורח מישר באורייתא, ומאן דאשתדל באורייתא כדקא יאות, אית ליה תולקא טבא תדיר לעלמא דאתי. דההיא מלה דאורייתא דאפיק מפומיה, אזלא ושאטא בעלמא, וסלקא לעילא. וכמה עלאין קדישין מתחבראן בההיא מלה, וסלקא באורח מישר, ואתער בעטרא קדישא, ואסתחי בנהרא ב דעלמא דאתי, דנגיד ונפיק מעדן, ואתקבל ביה, ואשתאב בגויה, ואתענג סוחרניה דההוא נהרא, אילנא עלאה. וכדין נגיד ונפיק נהורא עלאה ואתער ביה בההוא בר נש כל יומא, כמה דאתמר.

(צג) ומאן ד דלעי באורייתא, ולא אשתדל בה באורח קשוט, (*) ובאורח מישר. ההוא מלה סלקא, וסטי אורחין, ולית מאן דיתחבר ה בה, וכלא דחיין ז לה לבר, ואזיל ושאט בעלמא ולא ישכח אתר. מאן גרים ליה האי. ההוא דסאטי ליה מאורח מישר, הה"ד ולפני עור לא תתן מכשול. ובגיני כך כתיב, ויראת מאלהיך אני יי'.

(צד) ומאן דתיאובתיה למלעי באורייתא, ולא אשכח ז מאן דיוליף ליה, והוא ברחימותא דאורייתא, לעי בה, ומגמגם בה, בגמגומא דלא ידע. כל מלה ומלה סלקא, וקב"ה חדי בההיא מלה, וקביל לה, ונטע לה סחרניה דההוא נחלא, ואתעבידו מאלין מלין אילנין רברבין, ואקרוון ערבי נחל, הה"ד ה באהבתה תשגה תמיד.

(צה) ודוד מלכא אמר, הורני יי' דרכך אהלך באמתך. וכתיב ב ונחני בארץ מישור למען שוררי. זכאין אינון דידעין אורחוי דאורייתא, ומשתדלי

חלופי גרסאות

(ח) (משלי ה) ויקרא קכא צ"ע. א) (תהלים פו) ב"ב ב דבעלמא. ג ואתנעט. ד דיליף. ה ביה. ו ליה לבר רכו צ"א. ב) (שם כו).

לפני עור לא תתן מכשול

זה. היינו אותו האדם שנטה מדרך הישר. ז"ש, ולפני עור לא תתן מכשול. דהיינו שלא יתן מכשול לדברי תורה שמוציא מפיו. ומשום זה כתוב, ויראת מאלהיך אני ה'. (צד) ומאן דתיאובתיה למלעי וכו': ומי שתשוקתו הוא לעסוק בתורה, ואינו מוצא מי שילמד אותו, והוא באהבת התורה, מדבר בה ומגמגם בה בגמגום, שאינו יודע, כל דבור ודבור עולה, והקב"ה שמח בדבור ההיא, ומקבלה, ונוטע אותה מסביב אותו הנחל, שהוא בינה, ונעשים מאלו הדבורים אילנות גדולים, דהיינו אורות גדולים, ונקראים ערבי נחל. ז"ש באהבתה תשגה תמיד.

(צה) ודוד מלכא אמר וכו': ודוד המלך אמר, הורני ה' דרכך אהלך באמתך. וכתוב ונחני בארץ מישור למען שוררי, אשרי הם היודעים דרכי התורה, ועוסקים בה בדרך הישר, שהם נוטעים אילנות החיים למעלה, דהיינו שממשיכים מוחין

מסורת הזוהר

(ח) (משלי ה) ויקרא קכא צ"ע. א) (תהלים פו) ב"ב ב דבעלמא. ג ואתנעט. ד דיליף. ה ביה. ו ליה לבר רכו צ"א. ב) (שם כו).

הסולם

מאמר

(צב) דתנינן מאן דאזיל וכו': שלמדנו, מי שהולך בדרך הישר בתורה, ומי שעוסק בתורה כראוי, יש לו חלק טוב תמיד לעולם הבא. כי הדבור של תורה שמוציא מפיו, הולך ומשוטט בעולם, ועולה למעלה, וכמה מלאכים עליונים קדושים מתחברים בדבור ההוא, ועולה בדרך ישר, ומתער בעטרה קדושה, ומתרחצת בנהר של עולם הבא, שהיא בינה, הנמשך ויוצא מעדן, שהוא חכמה, ומתקבל בו, ומשתאב בתוכו. ואילו העליון, שהוא ז"א, מתענג מסביב נהר ההוא, כלומר שגורם שז"א יקבל הארת הנהר מבינה, ואז נמשך ויוצא אור עליון, ומתערט באדם ההוא כל היום. כמו שלמדנו. (צג) ומאן דלעי באורייתא וכו': ומי שעוסק בתורה ואינו עוסק בה בדרך אמת, ובדרך הישר, דבור ההוא עולה ונוטה מן הדרך, ואין מי שיתחבר בה, והכל דוחים אותו לחוץ, והולך ומשוטט בעולם ואינו מוצא מקום. מי גרם לו (דפריי דף פ"ה ע"א * דף פ"ה ע"ב)

בה בארץ מישר, דאינון נטעין אילנין דחיין לעילא, דכלהו אסוותא. ובגין כך כתיב, ^א תורת אמת היתה בפיהו. וכי אית תורה דלאו איהי אמת. אין כגוונא דאמרן, דאורי ^ב מאן דלא ידע, ולא איהו קשוט ^ג וההוא דאוליף מלה מיניה, אוליף מלה דלאו איהו אמת. ובגין כך כתיב, תורת אמת היתה בפיהו. ^ד צו) ועכ"ד, מבעי ליה לב"נ למילף מלי דאורייתא מכל ב"נ, אפילו ממאן דלא ידע. בגין דע"ד יתער ^ה באורייתא, וייתי למילף ממאן דידע, ולבתר אשתכח, דאזיל בה באורייתא בארץ קשוט. ת"ח, ישתדל ב"נ בעלמא באורייתא ופקודי, אפילו דלא עביד לשמה, דמתוך שלא לשמה בא לשמה.

^ו צו) ר' יוסי פתח קרא אבתריה ואמר, ^ז לא תעשו עול במשפט וגו'. לא תעשו עול במשפט, כמשמעו. אבל הא אתמר, דפרשתא דא מלין עלאין ויקירין אית בה בפקודי אורייתא. האי קרא מסופיה קא משמע, דכתיב בצדק תשפוט עמיתך. ת"ח, תרי דרגין אינון הכא: משפט, וצדק. מה בין האי להאי. אלא חד רחמי, וחד דינא, ודא אתבסם בדא.

^ח צו) כד אתער צדק, דאין דינא לכלא כחדא, דלית ביה רחמי, ולא וותרנותא. כד אתער משפט, אית ביה רחמי. יכול יהא כלא במשפט. אתא קרא ואמר, בצדק תשפוט עמיתך. מ"ט. בגין דצדק לאו דאין לדא ושביק לדא, אלא כלהו כחדא בשקולא חדא. כגוונא דא לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, אלא כלהו ^י בשקולא חדא, בצדק. יכול יהא כלא דינא בצדק בלחודי. אתא

מסורת הזהר

^א (מלאכי ב) תרומה טו צ"ח. ^ב (ויקרא יט) ב"א שג צ"א

דרך אמת ^ג בחשקל אחד.

חלוסי גרסאות

ח מאי. ט והאי. י ל"ג מיניה. כ אורייתא.

מאמר

הסולם

בצדק תשפוט עמיתך

הרי למדנו, שבפרשה זו יש בה דברים עלינו ויקרים במצות התורה. מקרא זה מתבאר מסופו, שכתוב, בצדק תשפוט עמיתך. בוא וראה ב' מדרגות הן כאן, משפט, וצדק. מה בין זו לזו. אלא אחת היא רחמים, דהיינו משפט, שהוא ז"א, ואחת היא דין, דהיינו צדק, שהיא מלכות, וזו מתבשמת בזו.

^א צו) כד אתער צדק וכי: כשנתעורר צדק הוא דן דין לכל ביחד, כי אין בו רחמים ולא ויתור. כשנתעורר משפט, יש בו רחמים. יכול שיהיה הכל במשפט. בא הכתוב ואמר, בצדק תשפוט עמיתך. מה הטעם. משום שצדק אינו דן לזה וסולח לזה, אלא דן הכל יחד, בהשואה אחת. כעין זה לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, אלא כלם בהשואה אחת. בצדק. יכול שיהיה כל הדין בצדק בלבד, בא הכתוב ואמר, תשפוט, שצריכים לחבר אותם יחד

מוחין לז"א הנקרא עץ החיים, שכולם הם רפואה לנפשו, ומשום זה כתוב, תורת אמת היתה בפיהו. שואל, וכי יש תורה שאינה אמת. ומשיב, כן. כעין שאמרנו, שאם מי שלא ידע, מורה הוראה, היא אינו אמת, ומי שלומד דבר ממנו לומד דבר שאינו אמת. ומשום זה כתוב, תורת אמת היתה בפיהו.

^ב צו) ועם כל דא וכי: ועם כל זה, צריך האדם ללמוד תורה מכל אדם, אפילו ממי שאינו יודע, משום שע"ז יתעורר בתורה, ויבא ללמוד ממי שיהיה, ואח"כ יהיה נמצא שהלך בתורה בדרך אמת. בוא וראה, יעסוק אדם לעולם בתורה ומצותיה אפילו שאינו עושה לשמה, כי מתוך שלא לשמה בא לשמה.

^ג צו) רבי יוסי פתח וכי: ר"י פתח המקרא אחריו, ואמר, לא תעשו עול במשפט וגו'. לא תעשו עול במשפט, הוא כמשמעו, אבל (דפו"י דף פ"ה ע"ב)

קרא ואמר תשפוט, דבעי לחברא להו כחדא, דלא ישתכח דא בלא דא, והאי שלימו דדינא.

צט) וכ"כ למה. בגין דקב"ה שכיח תמן. ובגיני כך בעי לאשלמא דינא. כגוונא דאיהו עביד לתתא, כגוונא דיליה ממש עביד לעילא. ות"ח, קב"ה שוי כורסיא דדינא, בשעתא דדייני יתבין, הה"ד, ה) כונן למשפט כסאו. ומתמן אתתקן כורסיה דקב"ה. ומאן איהו כורסיה. אלין אינון צדק ומשפט. הה"ד ו) צדק ומשפט מכון כסאך. ומאן דדאין דינא, בעי ל' למיתב בכורסיה דמלכא. ואי פגים חד מנייהו, כאלו פגים לכורסיה דמלכא. וכדין קב"ה אסתלק מבינייהו דדייני, ולא קאים בדינייהו. ומאי אמר. ז) עתה אקום יאמר יי' וגו'. ורוחא דקודשא אמר, ח) רומה על השמים אלהים.

ט) רעיא מהימנא

ק) לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך וגו'. נ) פקודא דא, לאוכחא לההוא דחטי, ס) למחזי ליה רחימו סגיא, דרחים ליה, ע) בגין דלא יתענש איהו. דהא בקב"ה כתיב, י) כי את אשר יאהב יי' יוכיח. פ) וכמה דקב"ה עביד ואוכח למאן דרחים ליה, צ) הכי יוליף ב"נ מההוא ארחא, ויוכח לחבריה. קב"ה במאי אוכח לב"נ. אוכח ליה ברחימו בסתרא, אי יקבל ק) ליה יאות. ר) ואי לא, אוכח ליה בין רחימו, אי יקבל יאות. ואי לא, אוכח ליה באתגלייא לעיניהו דכלא. אי יקבל יאות. ואי לאו, שרי ליה, ולא אוכח ליה, ושביק *) ליה ייזיל ויעביד רעותיה.

חלופי גרסאות

ל למידן. ח) תוספתא. נ) מוסיף פקודא יי'. ס) ולמחזי. ע) ובגין. פ) וכיון. צ) ל"ג הכי. ק) ל"ג ליה. ר) ל"ג מן ואי לא עד ואי לאו שרי.

מסורת הזהר

ה) (תהלים ט) ו"ח ו ט"א שי"א. ו) (שם פט) נח ז צ"ה. ז) (שם יב) ח"ג רלב. ת"ז תס"ט קיד: ח) (תהלים נז) נח טו צ"א. ט) (ויקרא יט) ח"ג פו. י) (משלי ג) ח"ג קיד:

אסיר לאסתכלא בשפירו דאתתא

הסולם

מאמר

רעיא מהימנא

יחד, שלא ימצא זה בלא זה, חו היא שלמות הדין.

ק) לא תשנא אחיך בלבבך הוכח וגו': מצוה זו היא להוכיח אותו שחוטא, ולהראות לו אהבה רבה שאוהב אותו, כדי שהמוכיח לא יענש. כי בהקב"ה כתוב, את אשר יאהב ה' יוכיח. וכמו שהקב"ה, עושה, ומוכיח למי שאוהב אותו, כך ילמוד האדם מדרכו זה, ויוכיח את חבריו שאוהב אותם. הקב"ה במה מוכיח את האדם. הוא מוכיח לו באהבה, בסתר. אם מקבל תוכחתו טוב, ואם לא, הוא מוכיח אותו בין אוהביו. אם מקבל טוב, ואם לא הוא מוכיח אותו בגלוי לעיני כל. אם מקבל טוב, ואם לא, עוזב אותו ואינו מוכיחו יותר, כי עוזבו שילך ויעשה רצונו.

בקדמיתא

צט) וכל כך למה וכר: וכל כך למה. הוא משום שהקב"ה נמצא שם, במקום המשפט, ומשום זה צריכים להשלים הדין. כמו שהוא עושה למטה, כמו זה עושה הקב"ה ממש למעלה. ובוא וראה, הקב"ה משים כסא הדין בשעה שהדיינים יושבים. ז"ש כונן למשפט כסאו. ומשם מתתקן הכסא של הקב"ה, שהוא בינה. ומי הוא הכסא שלו. אלו הן צדק ומשפט. ז"ש צדק ומשפט מכון כסאך. ומי שדן דין צריך לשבת בכסא המלך. ואם פוגם אחד מהם, דומה כאלו פוגם כסא המלך. ואז הקב"ה מסתלק מבין הדיינים ואינו קם בדין שלהם. ומה אומר, עתה אקום יאמר ה' וגו'. ורוח הקדש אמר, רומה על השמים אלקים. (דפרי דף פ"ה ע"ב *) דף פ"ו ע"א

(קא) בקדמיתא אודע ליה בסתרא, בגין לאוכחא ליה, ולא תערא ליה, דלא ינדע ביה ב"נ. ודא איהו ביניה לביניה. אי מקבל יאות. ואי לאו, אודע ליה בין רחימיו, בזמנא דכהנא רבא הוה בעלמא, יהיב ליה מרעין בערסיה, ואתו רחימיו דקב"ה, ואודען ליה, אי אית ביה חובא דייתוב מניה, ולעין במליה. אי מקבל יאות, ואי לאו אוכח ליה באתגלייא, בממוניה, בבנוי, דכלא מלחשן עליה, וייתון לגביה. אי מקבל יאות. ואי לאו שארי ש ליה מאריה למעבד רעותיה, ולא יתקיף ביה לעלמין. כגוונא דא אצטריך ליה לאוכחא לחבריה בקדמיתא בסתרא. לבתר בין רחימיו. לבתר באתגלייא. מכאן ולהלאה ישבוק ליה ויעביד רעותיה.

(קב) וע"ד כתיב הוכח תוכיח. הוכח: בסתרא, דלא ינדע ביה ב"נ. תוכיח: בין חבריו ורחימיו. את עמיתך: באתגלייא. וע"ד לא כתיב בקדמיתא תוכיח, אלא הוכח. תו הוכח, אי איהו ב"נ דיכסוף, לא יימא ליה ולא יוכיח ליה אפילו בסתרא, אלא יימא קמיה, כמאן דמשתעי במלין אחרנין. ובגו אינון מלין, ידכר מאן דעבד ההוא חובא הוא כך וכך, בגין דאיהו ידע בגרמיה, וישתביק מההוא חובא. וע"ד הוכח. ואם לאו, תוכיח. ולבתר את עמיתך באתגלייא. מכאן ולהלאה ולא תשא עליו חטא.

(קג) ת ד"א ולא תשא עליו חטא, דהא כיון דב"נ אוכח לחבריה, ואודמן לאוכחא ליה באתגליא, לא יסלק קמיה ההוא חובה דעביד, דאסיר ליה ודאי, אלא יימא סתם, ולא יסלק עליו ההוא חובא באתגלייא, ולא ירשים עליו חובא, דקב"ה חס על יקרא דבר נש, אפילו בחייביא. ע"כ. א

חלופי גרסאות

ש ל"ג ליה. ת ל"ג ד"א ולא תשא עליו חטא. א פקודא י"ח לברכא ליה לקב"ה וכו' ר"ע ב.

הוכח תוכיח את עמיתך

הסולם

מאמר

את עמיתך, היינו בגלוי. וע"כ לא כתוב בתחילה תוכיח, שפירושו בין חבריו, אלא הוכח בסתר. עוד, הוכח, אם הוא אדם שמתבייש, לא יאמר לו, ולא יוכיחו, אפילו בסתר, אלא יאמר לפניו, כמי שמספר דברים אחרים, ובתוך אלו הדברים יזכיר, מי שעשה אותו עון, הוא כך וכך, כדי שהוא יבין בעצמו ויעזוב אותו עון. וע"כ הוכח. ואם לא תוכיח, ולאח"כ בגלוי את עמיתך. דהיינו כנ"ל. מכאן ואילך, ולא תשא עליו חטא. שלא יוכיחו יותר.

(קג) ד"א, ולא תשא עליו חטא: כי אם אדם מוכיח את חבריו ונזדמן לו להוכיחו בגלוי, לא יזכיר לפניו אותו עון שעשה, כי אסור לו דאי, אלא שיאמר סתם, ולא יזכיר עליו אותו עון שעשה בגלוי, ולא ירשום עליו העון, כי הקב"ה חס על כבוד בן אדם, אפילו על הרשעים. (ע"כ רעיא מהימנא)

פתח

(קא) בקדמיתא אודע ליה וכו': ומפרש דבריו, בתחילה מודיעו בסתר, להוכיח אותו, ולעוררו, כדי שלא ידע אדם. וזה הוא בינו לבינו. אם מקבל תוכחתו, טוב. ואם לא, מודיעו אותו בין אוהביו, בזמן שכהן גדול היה בעולם, נותן עליו מחלה במטתו, ובאים אוהביו של הקב"ה, ומודיעים אותו, שאם יש בו עון, ישוב ממנו, ויעיין במעשיו. אם מקבל, טוב, ואם לא, מוכיח אותו בגלוי, שמענישו, בכספו, בבניו, שהכל מתלחשים עליו, ובאים אליו, לעוררו בתשובה. אם מקבל, טוב, ואם לא, מתחיל אודו לעשות רצונו, ואינו מתקיף אותו יותר, לעולם. כעין זה צריך להוכיח את חבריו, בתחילה בסתר, אח"כ בין אוהביו, ואח"כ בגלוי. מכאן ולהלאה יעזוב אותו ויעשה כרצונו.

(קב) וע"ד כתיב הוכח וגו': וע"כ כתוב, הוכח תוכיח. שפירושו, הוכח, היינו בסתר, שלא ידע בן אדם. תוכיח, היינו בין חבריו ואוהביו.

(דפו"י דף פ"ז ע"א)

(קד) פתח ואמר, ויהי קול השופר הולך וגו'. ויהי קול השופר, הכא אתפליגו ספרי קדמאי וכו', עד דאתו רבי אבא ורבי יהודה, ואודו ליה לר' אחא. (קה) קמו, עד דהוו אזלי, אמר ר' אלעזר לא תלך רכיל בעמך לא תשנא את אחיך לא תקום ולא תטור. הא אוקימנא לון, וכלהו אתעררו עליהו חברייא, אבל נימא מלה בפרשתא דא, כתיב, את חקותי תשמורו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך.

(קו) פתח ר' אלעזר ואמר, (ז) אתם עדי נאם יי' ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו וגו'. אתם עדי, אלין אינון ישראל. ותנינן, אלין ב אינון שמיא וארעא, דכתיב (ז) העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ. אבל ישראל אינון סהדין אלין על אלין, ושמיא ג וארעא ד וכלא, סהדין עליהו. ועבדי אשר בחרתי, דא יעקב, דכתיב (ח) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכ אתפאר, וכתוב, (י) ואתה אל תירא עבדי יעקב. ואית דאמרי דא דוד. ודוד עבדי אקרי, דכתיב, (ט) למעני ולמען דוד עבדי אשר בחרתי, דא דוד עלאה.

(קז) למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא. מאי כי אני הוא, דאתרעיתי בההוא דוד, ובההוא יעקב. אנא, הוא ה ממש. לפני לא נוצר אל, דתנינן, קרא קב"ה ליעקב אל, דכתיב, (ט) ויקרא לו אל אלהי ישראל. קב"ה

חלוסי גרסאות

מסורת הוהר

(ב) (ישעיה מג). (ז) (דברים ל) הקס"ו צ"ב. (ח) (ישעיה ב) ל"ג אינון ג ל"ג וארעא. ד וכל. ה מוסיף הוא אינון. (ט) (ישעיה סו צ"ר. ו) (ירמיה ל) תרומה רצא צ"א. (ז) (ישעיה לו) פקודי עו צ"ש. (ט) (בראשית לג) בשלח קל צ"ס.

אני הוא

הסולם

מאמר

העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ. אבל ישראל הם עדים אלו על אלו, והשמים והארץ והכל, עדים עליהם. ועבדי אשר בחרתי, זה יעקב, שכתוב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכ אתפאר. וכתוב, ואתה אל תירא עבדי יעקב. ויש אומרים שזה דוד. ודוד נקרא עבדי, שכתוב למעני ולמען דוד עבדי. אשר בחרתי, זה דוד העליון, דהיינו מלכות.

(קז) למען תדעו וגו': למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא. שואל, מהו כי אני הוא. ומשיב, כי אני הוא שבחרתי באותו דוד ובאותו יעקב. אני, הוא, ממש. כלומר, אני כולל יעקב ודוד, שיעקב ה"ס ז"א, שה"ס הוא, ודוד ה"ס מלכות, שה"ס אני. והם ממש, הקב"ה ושכינתו. לפני לא נוצר אל, שלמדנו קרא הקב"ה את יעקב אל. שכתוב, ויקרא לו אל אלקי ישראל. הרי שהקב"ה קרא את יעקב אל. ו"ש לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה ומשום זה, אני, הוא, הכל. כמו שאמרנו, ואחרי לא יהיה, כי דוד נקרא כך, כי המלכות נקראת ג"כ אל

(קד) פתח ואמר ויהי קול השופר וגו': (כבר נדפס זה בפרשת ויקרא, מאות פ"ה עד אות ק"ט) עד אתו ר' אבא ור' יהודה ואודו ליה לר' אחא. ומובא כאן סיום המאמר, שכנראה הוא חסר שם.

מאמר כלאים ושעטנו

(קה) קמו, עד דהוו אזלי וכו': קמו ד' אבא ור' אחא ור' יהודה (הנזכרים שם) בעוד שהיו הולכים, א"ר אלעזר, לא תלך רכיל בעמך לא תשנא את אחיך לא תקום ולא תטור. כבר העמידו זה, ובכולם נתעוררו החברים. אבל נאמר דבר בפרשה זו. כתוב, את חקותי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך.

(קו) פתח ר' אלעזר ואמר וכו': פ"א ואמר, אתם עדי נאם ה' ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו וגו'. אתם עדי, אלו הם ישראל, ולמדנו, אלו הם שמים וארץ, שכתוב, (דברי דף פ"ז ע"א)

קרא ליעקב אל. הה"ד לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה. ובג"כ, אני, הוא, כלא. כמה דאתמר. ואחרי לא יהיה, דהא דוד הכי אקרי, ולא אית בתריה אחרא. קח) תא חזי, כד ברא קב"ה עלמא, אתקין כל מלה ומלה, כל חד וחד בסטרוי. ומני עליהו חילין עלאין. ולית לך אפילו עשבא זעירא בארעא, דלית ליה חילא^ו עלאה לעילא. וכל מה דעבדין בכל חד וחד, וכל מה דכל חד וחד עביד, כלא הוא בתקיפו דההיא חילא עלאה, דממנא עליה לעילא. וכלהו נמוסין גזירין מדינא, על דינא נטליו, ועל דינא קיימין. לית מאן דנפיק (*) מן קיומיה לבר.

קט) וכלהו ממנן, מן יומא דאתברי עלמא, ח מתפקדן שלטונין על כל מלה ומלה. וכלהו נטליון על נימוסא אחרא עלאה, דנטליון כל חד וחד. כמה דכתיב, (ג) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. כיון דנטליון ההוא חק, כלהו אקרון חקות, וההוא חק דאתייהיב להו, מן שמיא קא אתי, וכדין אתקרון חקות שמים. ומנלן דמן שמים קא אתיין. דכתיב (ז) כי חק לישראל הוא. קי) וע"ד כתיב, את חקותי תשמורו בגין דכל חד וחד ממנא על מלה ידיעא בעלמא, בההוא חק. בגין כך אסיר למחלף זינין, ולאעלא זינא בזינא אחרא. בגין דאעקר לכל חילא וחילא מאתרייהו, ואכחיש פומבי דמלכא. קיא) כלאים, מהו כלאים. כמאן דיהיב אחרא בבי כ מטרא, כד"א (ק) אל בית הכלא, בגין דלא למעבד מידי. כלאים: מניעותא, דמנע לכל אינון חילין

מסורת הזהר

(פ) (משלי לא) ויחי רסח צ"ה. (ז) (תהלים פא) בשלח צט צ"ל. (ק) (ירמיה לז).
ו ל"ג עלאה. ז בדפ"וי כתבו תרין גוסחי. ח ומתפקדן. ט מוסיף חקות השמים. י מוסיף ואכחיש פמליא של מעלה ואכחיש. כ מטרוגא.

חלוסי גרסאות

מאמר

הסולם

כלאים ושעטנו

שקבלים חוק הזה, נקראים כולם, כל הממונים. חוקות. וחוק ההוא הניתן להם בא משמים, וע"כ נקראים חוקות שמים. ומאין לנו שבאים מן השמים, הוא, כי כתוב, כי חק לישראל הוא. וז"א שהוא קו אמצעי נקרא ישראל. קי) ועל דא כתיב וכו': וע"כ כתוב, ואת חקותי תשמרו, משום שכל אחד ואחד ממונה על דבר ידוע בעולם שבחק ההוא. משום זה אסור להחליף המינים ולהביא מין במין אחר, משום שעוקר כל כח וכן ממקומו, ומכחיש הפרסום של המלך. פומבי פירושו גלוי ומפורסם. כמו עשה עמו בפומבי (ב"ב קמ"ה:). קיא) כלאים מהו כלאים וכו': שואל מהו כלאים. ומשיב, פירושו הוא, כמי שנותן חבירו בבית האסורים, כדי שלא יעשה כלום כש"א, אל בית הכלא. וכלאים פירושו ג"כ כחו בית הכלא. כלאים, פירושו מניעה, שמונע את כל אלו הכחות מעבודתם. כלאים פירושו ערבוניא

אל, וז"א ומלכות שה"ס, אני, הוא, הם אחד, ולא יש אחריו אחר. קח) ת"ח כד ברא קב"ה וכו': בוא וראה, כשברא הקב"ה את העולם, התקין כל דבר ודבר כל אחד ואחד בהצד שלו, או בימין או בשמאל, ופקד עליהם כחות עליונים. ואין לך אפילו עשב קטן בארץ שאין עליו כח עליון למעלה בעולמות העליונים, וכל מה שעושים בכל אחד ואחד, וכל מה שכל אחד ואחד עושה, הכל הוא בהתגברות של כח העליון הממונה עליו למעלה. וכל המנהגים שבהם נחתכים מדין, על הדין נוסעים, ועל הדין מתקיימים. אין מי שיוצא מקיומו לחוץ. קט) וכלהו ממנן מן וכו': וכל הממונים, מיום שנברא העולם, נתמנו שליטים על כל דבר ודבר. וכולם מתנהגים על פי חוק אחר עליון שמקבל כל אחד ואחד. כמו שכתוב, ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. כיון (דפ"וי דף פ"ו ע"א *) דף פ"ו ע"ב)

מעבדתא דלהון. כלאים : ערבוביאי, דעביד ערבוביאי בחילא דלעילא, ואכחיש פומבי דמלכא, כמה דאתמר, ^ז ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך.

קיב) ת"ח, כתיב ה) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות. והא אתמר, דשני פקודי דמלכא, ואחלף עץ חיים, דביה אשתלים כלא, וביה תליא מהימנותא, ואתדבק באתר אחרא. והא תנינן, בכלא בעי ב"נ לאחזאה עובדא כגוונא דלעילא, ולמעבד עובדא כמה דאצטריך. ואי אשתני במלה אחרא, הוא אנגיד עליה לשריא ביה מלה אחרא דלא אצטריך. **קיג)** ותא חזי, בשעתא דבר נש אחזי עובדא לתתא בארע מישר, כמה דאצטריך, נגיד ונפיק ושריא עלוי רוח קדישא עלאה. ובשעתא דאיהו אחזי עובדא לתתא באורחא ^ו עקימא, דלית איהו אורח מישר, כדין נגיד ונפיק ושרי עלוי רוח אחרא, דלא אצטריך, דסטי ליה לב"נ לסטר ביש. מאן משיך עליה ההוא רוחא. הוי אומר, ההוא עובדא דאחזי בסטר אחרא.

קיד) כתיב ט) דרשה צמר ופשתים. דרשה, מהו דרשה. דבעיא ודריש על צמר ופשתים, מאן דמחבר לון כחדא, ואי תימא בציצית אמאי שרי. הא אוקמוה. אבל התם ^ז הוא ההוא לבושא בתקונוי, באשלמות עובדא כדקא חזי.

קטו) ט תו, דרשה צמר ופשתים, למעבד נוקמא ^ע במאן דמחבר לון כחדא. אבל אימתי שריא. בשעתא דאיהו באשלמותא, דכתיב, ותעש בחפץ כפיה. וציצית, הא אוקימנא דהתם בההוא כללא דשלמותא אשתכח, ולא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד) (בראשית ב) ב"א רט צ"ג ז"ח יח ט"ג ש"ח של"ג ז' מוסיף ובג"כ ובגד. ח עמיקא. ז הוה. ט ודא. לב ט"א ש"ז פב ט"ג ש"ל. טו) (משלי לא) ע ל"ג במאן דמחבר לון כחדא; כמאן דמתבר. תוריע ס צ"ב.

כלאים ושעטנו

הסודם

מאמר

לצד הרע. מי משך עליו רוח ההוא. הוי אומר, מעשה ההוא שהראה בצד האחר. **קיד) כתיב דרשה צמר ופשתים :** שואל, דרשה, מהו דרשה. ומשיב, שהשכינה שנקרא אשת חיל, מבקשת ודורשת על צמר ופשתים, מי שמחבר אותם יחד, כדי להענישו. ואם תאמר בציצית למה מותר שעטנו. ומשיב, הרי העמידוהו. אבל שם הרי לבוש ההוא כתקונו. דהיינו כמצותו, בשלמות המעשה כראוי. כלומר, כיון שהמצוה הוא כך, אינו נחשב למעשה עקום. **קטו) תו דרשה צמר וג' :** עוד יש לפרש, דרשה צמר ופשתים, פירושו לעשות נקמה במי שמחבר אותם יחד. אבל מתי שורה בהם הקדושה, היינו בשעה שהוא בשלמות המעשה, שכתוב, ותעש בחפץ כפיה. וציצית הרי העמדנו, ששם נמצא השעטנו בכלל ההוא של השלמות ואינו עושה משהו שימשיך עליו צד האחר. וע"כ מותר. שע"ז כתוב, ותעש בחפץ

ערבוביאי, כי עושה ערבוביאי בכח העליון ומכחיש פרסום המלך כמו שנאמר ובגד כלאים שעטנו לא יעלך עליך. **קיב) ת"ח כתיב וכו' :** בוא וראה, כתוב, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות. ולמדנו שהוא משום ששינה מצות המלך, והחליף עץ החיים, שבו נשלם הכל ובו תלוי האמונה, ונתדבק במקום אחר. והרי למדנו, בכל דבר, צריך האדם להראות מעשה כעין של מעלה, ולעשות המעשה כמו שצריך. ואם המעשה נשתנה בדבר אחר, הוא מושך עליו ששירה בו דבר אחר שאינו צריך. דהיינו הס"א. **קיג) ות"ח בשעתא דב"נ וכו' :** ובוא וראה, בשעה שאדם מראה מעשה למטה בדרך ישר, כמו שצריך, נמשך ויוצא ושורה עליו רוח קדוש עליון. ובשעה שמראה מעשה למטה בדרך עקום, שאינו דרך הישר, אז נמשך ויוצא ושורה עליו רוח אחר שאינו צריך, שמטה את האדם (דפו"י דף פ"ו ע"ב)

עביד מדי. אבל בשעתא דלא אשתכח בשלימותא, מאן דאתי לחברא לון כחדא, אתער עליה רוחא דלא אצטריך.

קטז) פ מלה דא מאן אוכח. קין והבל אוכחן. דדא אתי מסטרא חד, ודא אתי מסטרא אחרא. ובג"כ לא לבעי לון לחברא לון כחדא. וקרבנא דקין, אתרחק מקמי קרבנא דהבל.

קיז) ועל דא ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך. לא יעלה עליך סתם, לא יעלה עליך רוחא אחרא לשלטאה בר. ואצטריך ליה לבר נש לאחזאה עובדא דכשרא כמה דיאות, ובההוא עובדא שריא עליה רוח קדישא, רוח עלאה, לאתקדשא ביה, אתא לאתקדשא מקדשין ליה, דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי.

קיח) ז כתיב ומעץ הדעת טוב ורע, ומה על דא גרים אדם מיתה בעלמא, מאן דאחזי עובדא אחרא דלא אצטריך, על אחת כמה וכמה. שור וחמור אוכחן. מסטרא דא אקרי שור, ומסטרא דא אקרי חמור, ועל דא כתיב ח לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. לא תעביד ערבוביאי כחדא, בגין דאתער לאתחברא סטרא אחרא כחדא, לאבאשא עלמא. ומאן דפריש לון, אסגי שלמא בעלמא. אוף הכא, מאן דפריש לון ר בההוא גוונא כמה דאמרו, דלא אשתכח שוע * טווי ונוו כחדא, האי בר נש אסגי שלמא עליה, ש ועל כל עלמא.

קיט) קרבנא דקין ת הוה ט פשתים, א וקרבנא דהבל הוה צמר, לאו דא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח (דברים כב) וישלח ז' ציה ז' ח מו ט"ג שמ"א עח ט"ג ש"י שמ"ח תק"ח צס ט"ב שמ"ג. כתיב. ק דחוי. ר ל"ג בההוא גוונא. ש מכל. ת הור, מהו. א קרבנא: מכאן ידע דהא פשתן מסופיה

תיבין ודרגין קו"ף רי"ש בי"ת [נר"ן] הא לך פשתן.

דרך אמת ט מכאן ידע דהא פשתן מסופי תיבין ודרגין קו"ף רי"ש בי"ת נר"ן הא לך פשתן.

כלאים ושעטנז

הסולם

מאמר

מקדשים אותו. שכתוב, והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה'.

קיח) כתיב ומעץ הדעת טוב ורע. ומה על זה, גרם אדם מיתה לעולם. מי שמראה מעשה אחר שלא צריך, על אחת כמה וכמה. שור וחמור יוכיחו. כי מצד זה, דקדושה, נקרא שור. ומצד זה, של הטומאה, נקרא חמור, וע"כ כתוב, לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. לא תעשה ערבוביאי ביחד, משום שמעורר הסטרא אחרא להתחבר יחד להרע לעולם. ומי שמפריד אותם מרבה שלום בעולם. אף כאן, בצמר ופשתים, מי שמפריד אותם באופן ההוא כמו שאמרו, שלא יהיו שוע טווי, ונוו ביחד, שהם אותיות שעטנז, (כמ"ש נדה טא:) אדם ההוא מרבה שלום עליו ועל כל העולם.

קיט) קרבנא דקין הוה וכו': קרבנו של קין היה פשתים, דהיינו מפרי האדמה. וקרבנו של

בחיפץ כפיה. אבל בשעה שהמעשה לא נמצא בשלמות, מי שבא לחבר צמר ופשתים יחד, מתעורר עליו רוח שלא צריך, דהיינו הס"א.

קטז) מלה דא מאן וכו': דבר זה מי מוכיה, קין והבל מוכיחים את זה, שזה בא מצד אחד וזה בא מצד אחר. שהבל בא מצד הקדושה וקין בא מצד הסטרא אחרא. ומשום זה לא צריכים לחבר אותם יחד, וכשהביאו שניהם קרבנות, לא נתחברו, אלא קרבנו של קין נתרחק מפני קרבנו של הבל.

קיז) וע"ד ובגד כלאים וגו': וע"כ ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך. לא יעלה עליך, סתם. כי יורה ג"כ, שלא יעלה עליך רוח אחר לשלוט עליך. וצריך האדם להראות מעשה כשר כראוי, ובמעשה ההוא שורה עליו רוח קדוש רוח עליון להתקדש בו. בא לטהר, (דפרי דף פ"ו ע"ב *) ה"י פ"ו ע"א

כדא, ולא דא כדא. רזא ב דמלה, קין כלאים הוה, ערבוביא דלא אצטרין. סטרא אחרא, דלא ג זינא דחיה ואדם. וקורבניה מההוא סטרא קא אתיא. הבל מזינא חדא ד דאדם וחיה. ובמעשה דחיה ה נתחברו אלין תרין סטרינ. ובגין דאתחברו כחדא, לא אתיא מנייהו תועלתא לעלמא, ואתאבידו.

קכ) ועד יומא דין, סטרא דלהון קיימא. ומאן דאחזי גרמיה בעיבדא דחבורא דא, אתער עליה אינון סטרינ כחדא, ויכיל לאתזקא, ושארין עלוי רותא אחרא, דלא אצטרין. וישראל בעאן לאתערא עלייהו רוחא קדישא למהוי קדישין, לאשתכחא בשלמא, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

קכא) כתיב (א) ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגור אמאי אקרי בד, יחידאי. בגין דלא בעי לחברא להאי פשתים באחרא, וע"ד לא כתיב מדו פשתים, אלא בד יחידאה.

קכב) וכהנא אמאי איהו בעי לאתחזאה בהאי. אלא אלין מאני בד, בעי לאתחזאה בהו על מזבח העולה, כד הוה מפני ו קטרא דדשנא דעולה, דהא עולה מסטרא דע"ז והרהורא בישא קא אתיא. ובג"כ, בעי לאתחזאה בהו בלחודייהו, ולא בערבוביא כמה דאמרן, בגין דיתכפר ליה לב"נ כל אינון חובין דאתיין מההוא סטרא.

קכג) וכד עייל למקדשא, אתר דשלימו אשתכח, וכל אינון פולחני

חלופי גרסאות

ב דכלא. ג דינא. ד אדם. ה אתברו. ו קיטמא.

מסורת הזהר

(א) (ויקרא ו) פקודי קטו ע"ק.

כלאים ושעטנו

הסולם

מאמר

שפירושו בדר, יחיד, ומשיב. הוא משום שלא צריכים לחבר פשתים הזה באחר. וע"כ לא כתוב, ולבש הכהן מדו פשתים, אלא מדו בד, דהיינו יחיד.

קכב) וכהנא אמאי איהו וכי: שואל, והכהן למה צריך להראות בזה, בפשתים, כיון שרומז על צד האחר, ומשיב, אלא אלו בגדי בד צריכים להראות בהם על מזבח העולה, כשהיה מנקה את הדשן של העולה. כי עולה מצד עבודה זרה והרהור רע, הוא בא. כלומר, שעל הרהור ע"ז מביאים קרבן עולה. ומשום זה צריכים להראות בהם בלבדם, ולא בערבוביא עם צמר. כמו שאמרנו, כדי שיתכפר לאדם כל אלו עונות הבאים מאותו הצד.

קכג) וכד עייל למקדשא וכי: וכשנכנס לבית המקדש, להמקום שהשלמות נמצא בו, וכל אלו העבודות של השלמות, אע"פ שנתחברו צמר ופשתים, אין לנו חשש בזה, כמו שאמרנו בציצית, משום ששם נמצאים ומתחברים כל אלו המינים של מעלה, וכל אלו כלי המקדש, נמצאים

של הבל היה צמר, דהיינו מבכורות צאנו. אין זה כזה ואין זה כזה. וסוד הדבר. קין, היה כלאים, דהיינו מין בשאינו מינו, ערבוביא שלא צריך, כי היה מסטרא אחרא שאינו המין של חיה ואדם. וקרבנו בא מצד ההוא. הבל, היה ממין אחד של אדם וחיה. דהיינו מקדושה. ובמעשה של חיה נתחברו אלו ב' צדדים, שהם מין ושאינו מינו, ומשום שנתחברו יחד, לא באה תועלת מהם לעולם, ונאבדו.

קכ) ועד יומא דין וכי: ועד יום הזה, הצד שלהם נמצא, דהיינו כח האבדון דקין והבל, ומי שמראה את עצמו במעשה של חבור הזה, מעורר אלו הצדדים יחד, דהיינו הערבוביא דקין והבל, ויכול להנזק, ושורה עליו רוח אחר שאינו צריך, וישראל, צריכים לעורר עליהם רוח קדוש להיות קדושים, שימצאו בשלום, בעולם הזה ובעולם הבא.

קכא) כתיב ולבש וגו': כתוב, ולבש הכהן מדו בד. ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגור. שואל, למה נקרא בד, (דפ"י דף פ"ו ע"א)

דשלימותא, אע"ג דאתחברו, לית לן בה, כמה דאמרן בציצית, בגין דתמן אשתכחו ואתחברו כל אינון זינין דלעילא, וכל אינון ז מאני מקדשא, משתכחין

חלופי גרסאות

ז מארי דמקדשא.

מאמר

הסולם

כלאים ושעטנו

וארץ מעידים על ישראל, שהם משפיעים להדבקים בהם, ולא לחוטאים, ע"י זה נעשו חלק הטובים של ישראל עדים על חלק החוטאים שבישראל. כנ"ל. ועברי וגו' דא יעקב. וכו' ואית דאמרי דא דוד. שהם נעשו מרכבה אלי. אשר בחרתי, דא דוד עלאה. שהיא המלכות הנקראת דוד. כי אע"פ שהמלכות נבנית משמאל, עכ"ז ז"א, שהוא קו אמצעי, מתוחד עמה ומשפיע לה הארת החכמה מקו שמאל, וחסדים מימין. למען תרעו ותאמינו לי, דהיינו שב' הקוין מתקיימים. תרעו, ה"ס הארת החכמה שנמשכת ע"י הדעת שה"ס קו שמאל, ותאמינו לי, ה"ס חסדי דוד הנאמנים הנמשכים מימין. ותבינו כי אני הוא, דאתרעיתי בכהוא דוד ובהוא יעקב, כי אע"פ שיעקב ה"ס הארת החסדים מימין, ודוד ה"ס הארת חכמה משמאל, אני בחרתי בשניהם. כי הארת קו האמצעי מקיים שניהם. אני, הוא ממש. כי אני, לשון גלוי, ויורה על גילוי הארת החכמה שבשמאל. הוא, לשון נסתר, ויורה על העלמת החכמה שבימין. ואומר שאני, הוא ממש הוא, כי שניהם אחד, ע"י התקון של קו האמצעי. לפני לא נוצר אל, היינו מטרם שקו האמצעי שהוא מדת יעקב, עשה שלום בין ימין ושמאל, לא היה מושג השם אל, שה"ס שם החסד והשלמות. ואחרי, דהיינו אחר המלכות שהיא מדת דוד, המיוחדת בקו אמצעי, לא יחיה. שאחריה לא יאיר עוד השם הזה.

ועתה מבאר בחינה הב', שהוא האיסור לחבר דינים דנוקבא ודינים דכורא אלו באלו. כנ"ל. ומחלק את כל המציאות לב' סטריין. ימין ושמאל. וז"ש (באות ק"ח) כד ברא קב"ה עלמא אתקין כל מלה ומלה, כל חד וחד בסטריין. שהחצי מהם נבראו מסטר ימין, והחצי מהם מסטר שמאל. וכוני עלייהו חילין עלאין, דהיינו הכחות של ב' הקוין ימין ושמאל של מדרגות של מעלה. ולית לך אפילו עשכא זעירא וכו' בלא הוא בתקופו דחזוהו חילא עלאה. כי מלבד בריאתם שנמשך כל אחד מקו מיוחד, גם הנהגת כל פרט ופרט נמשך לכל אחד מן הצד שלו. וכלהו נמוסין גזירין מדינא, וכל הנהגותיהם נחתכים מדין. על דינא נטלין ועל דינא קיימין, נטלין, היינו שנוסעים למטרתם

ונמצאים בו כמה מינים משונים זה מזה, וכולם נכללו שם כעין של מעלה. אשרי הם ישראל שהקב"ה נתן להם תורת אמת, תורת האמונה, ודיחם אותם מכל שאר העמים עכ"ר, שכתוב, אהבתי אתכם אמר ה'.

ביאור המאמר. הוזהר מבאר לפנינו בעיקר ג' בחינות. בחינה א', היא שליטתו של קו האמצעי, המקיים ב' הקוים ימין ושמאל, ועושה שלום ביניהם, ע"י שמסדר הארת הימין, ממעלה למטה, והארת השמאל ממטה למעלה. (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחזוקת) והעונש הגדול של הפוגם בסדר קו האמצעי, דהיינו שמושך הארת השמאל ממעלה למטה. שזה היה חטא של אכילת עץ הדעת. בחינה ב', היא גודל הפגם של המחבר ב' מיני דינים, דהיינו דינים דנוקבא ודינים דכורא אלו באלו, שלא בדרך התקון דקו אמצעי, שאז נתוספו דינים דכורא על דינים דנוקבא, והחורבן גדול (כנ"ל אחרי חות אות קט"ו). בחינה ג', היא חיבור ב' מיני דינים אלו זה בזה על דרך שלמות התקון של קו האמצעי. שאז מתבטלים הדינים של שניהם והשלמות של ב' הקוין ימין ושמאל מתגלה כראוי (כנ"ל תוריע אות קנ"ג).

ותחלה מבאר בחינה הא'. וז"ש (באות ק"ו) אתם עדי, אלין אינון ישראל וכו'. כי כתוב העידותי בכס היום את השמים ואת הארץ החיים והמות וגו', שבעת שישאל דבוקים בקו האמצעי, אז יש יחוד בין שמים וארץ, שהם ז"א ומלכות ומשפיעים להם החיים והברכה. ואם הם חוטאים ופוגמים בקו האמצעי, כי ממשיכים הארת השמאל ממעלה למטה, אז נפרד הזווג דשמים וארץ, ונשפע להם הקללה המות. ונמצא ששמים וארץ הם עדים על מעשיהם של ישראל. ולפיכך גם ישראל עצמם, הטובים שבהם, הדבקים בקו אמצעי, וממשיכים מזווג שמים וארץ החיים והברכה, נעשו עדים על שליטת קו האמצעי, כלפי אותם מישראל שאינם דבוקים בקו אמצעי. וז"ש, ותנינון אלין אינון שמיא וארעא, שהם העדים על שליטת קו האמצעי. וא"כ קשה, הרי הכתוב אומר, אתם עדי, דהיינו ישראל. וז"ש, אבל ישראל אינון פהדין אלין על אלו, ושמיא וארעא וכלא, פהדין עלייהו. כלומר, שמתוך ששמים (דפ"י דף פ"ז ע"א)

ח ביה כמה זינין משניין דא מן דא, וכלהו אתכלילו תמן כגוונא דלעילא.

חלוסי גרסאות

ח ל"ג ביה.

כלאים ושעטנו

הסולם

מאמר

שמיא קאתי, דהיינו מו"א שנקרא שמים. וברין אתקרון חקות שמים. ועל דא כתיב את חקותי תשמרו, שהוקשה לו למה הסמיך הכתוב את חקתי תשמרו אל כלאים ושעטנו, שכתוב את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים וגו'. וז"ש, (באות ק"ט) כיון דנטלין ההוא חק, דהיינו חק לנערותיה, כלהו אקרון חקות, נקראים פרטי המינים של כל המציאות, חקות. הן המינים של ימין והן המינים של שמאל, להיותם תלויים בחק העליון של קו האמצעי. וע"כ ואת חקתי תשמרו, שלא לחבר מין בשאינו מינו, שזהו כלאים ושעטנו. כמו שמסיים הכתוב. וז"ש, בגין כך אסיר למחלף זינין וכו' כי פוגם בחקות השמים.

ונתבאר לעיל (תוריע אות קנ"ג ובאחרי אות קט"ו בהסולס) שאם הדינים דנוקבא דינים דדכורא מתחברים על דרך התקון של ידי קו האמצעי, אז מבטלים הדינים זה את זה, ומתגלה הרחמים. ואם הם מתחברים זה עם זה שלא על דרך התקון, אז להיפך, שדינים דנוקבא נתוספים על דינים דדכורא, והס"א מתגברת להחריב העולם על ידי גילוי ב' בחינות דינים הללו. עש"ה.

ולפיכך אם אדם מחבר ב' מינים, הנמשכים מב' קוין ימין ושמאל, זה בזה, גורם שיתחברו ב' מיני דינים למעלה זה בזה, שהם דינים דקו ימין שהם דינים דנוקבא, עם דינים דקו שמאל שהם דינים דדכורא, וכיון שאינם בדרך תקון של מעלה, נמצאים הדינים נתוספים זה על זה, ואז מחריב השפע הנמשך עליהם מלמעלה. וז"ש, (באות ק"י) בגין כך אסיר למחלף זינין ולאעלא זינא בזינא אחרא בגין דאעקר לכל חילא וחילא מאתרייהו. כי הדינים דמין של הימין נתוספו על הדינים של המין של השמאל, ואז נחריבים ב' הכחות כי הדינים דמין עוקרים הכח של השמאל, והדינים של השמאל עוקרים הכח של הימין. וז"ש (באות קי"ג) אחזי עובדא לתתא בארע מישר, שהחיבור דב' דינים נעשה בדרך התקון של קו האמצעי, שנקרא מישר, שאינו נוטה ומתעקם לא לימין ולא לשמאל. נגיד נפיק ושריא עלוי רוח קדישא, שאז הדינים מבטלים זא"ו, והרוח דקדושה מתגלה עליהם. אחזי עובדא לתתא באורחא עקיבא, שמתברר ב' הדינים זה

למטרתם, בסבת הדין שבהם, כדי שבסוף יתבטל הדין שבהם, בסוד בלע המות לנצח. קיימין, פירושו שמקבלים שפע קיומם בסבת הדין שבהם. כי יש דינים בקו ימין, שה"ס הדינים דמסך, שעליו יוצא קומת החסדים. ויש דינים בקו שמאל, שה"ס הדינים המופיעים עם גילוי החכמה שבשמאל, כדי לשמור החכמה מיניקת החצונים. ולולא דינים ההם לא היתה הארת החכמה מתגלה. ומב' מיני השפעות האלו, נמשך השפע לכל חלקי המציאות, לכל אחד ואחד במדרגתו כראוי לו, עד לכל עשב ועשב שבארץ. לית מאן דנפיק מן קיומיה לבר, שכל אחד מוגבל שיינק רק מהצד שלו.

ונודע שאין ב' הקוין יכולים להאיר זולת ע"י קו האמצעי העושה שלום ביניהם ומסדר הארתם שהחסדים שבימין יאירו ממעלה למטה, והחכמה שבשמאל תאיר ממטה למעלה. ומי שממשיך הארת החכמה שבשמאל ממעלה למטה, אז תיכף מתבטל השלום של הקוין והארתם נפסקת (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מזולקת) ונמצא שקיום כל המציאות תלוי בחוק זה של קו האמצעי, אשר קו השמאל לא יאיר החכמה שבו ממעלה למטה. וז"ש (באות ק"ט) וכלהו נטלין על נימוסא אחרא עלאה וכך ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה חק לנערותיה. ותקם בעוד לילה, היינו שהמלכות מקבלת הצרת החכמה, המכונה קימה. והוא בחצות לילה, שאז מקבלת חכמה מו"א, בסוד שהקב"ה נכנס לגן עדן (כמ"ש לעיל דף אות ה' בהסולס) ואז מקבלת חוק הזה מו"א, שהחכמה שמקבלת, לא תאיר ממעלה למטה, וחוק הזה המלכות נותנת לנערותיה, שה"ס ו' הנערות שלה, שה"ס ו' היכלות דבריא, שהם כלים דאחורים שבהם מתקבלת החכמה (כנ"ל ויקהל דף ל' ד"ה פירוש) וז"ש ותקם בעוד לילה, לקבל חכמה, ואז ותתן טרף לביתה, דהיינו שפע החכמה, חק לנערותיה שלא תשפעה החכמה ממעלה למטה. (כמ"ש לחזן אמור אות ל"ו) וז"ש, וכלהו נטלין על נימוסא אחרא עלאה, דהיינו על חק הזה שהמלכות נותנת לנערותיה. שאם יגרמו התחתונים שיפגום חק הזה, אז מתבטל שפע השלם של כל המציאות. כמבואר. והמלכות מקבלת חק הזה מקו אמצעי, שהוא ד"א וז"ש והחזק חק דאתיחייב לתו מן

(דפריי דף פ"ו ע"א)

זכאי־ אינן ישראל, דקב"ה יהיב להו אורייתא דקשוט, אורייתא דמהימנותא, וריחם ׀ להו מכל שאר עמין - ע"ז, דכתיב ב' אהבתי אתכם אמר יי'.
קכד) פתח ר' חייא אבתייהו ואמר, כי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וגו'. ובשנה הרביעית יהיה כל פרי קדש הלולים ליי'. כי תבאו אל הארץ, הא אוקמוה חברייא, אבל ת"ח, דהא אילנא לא עביד פירין, אלא

מסורת הזהר

(ב) (מלאכי א) תזריע נב צ"ח.

חלופי גרסאות

ט עלייהו - ל"ג ע"ז.

מאמר

הסולם

כל פרי קדש הלולים לה'

ו"ש (באות קי"ח) ומעין הדעת טוב ורע. ומה על דא גרים ארם מיתא בעלמא, מאן דאחזי עובדא אחרא דלא אצטריך, על אחת כמה וכמה. כי החטא דעץ הדעת היה שהמשיכו את הארת החכמה שבשמאל ממעלה למטה. ונמצא שפגמו רק בקו שמאל לבד. אבל מי שמחבר ב' מינים זב"ז, הרי הוא פוגם בב' הקוין הן בימין והן בשמאל, כנ"ל, א"כ חטאו גדול יותר מחטא של עצה"ד.

ו"ש (באות קי"ח) שור וחמור אוכחן וכו', כי שור, נמשך מצד שמאל והדינים דשמאל רובצים עליו, והחמור, נמשך מצד ימין והדינים דימין רובצים עליו, וע"ד כתיב, לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו, וכו', כגון דאחזי לאתחברא סטרא אחרא כחדא לאבאשא עלמא, כי הקליפות הנאחזות בדיני דנוקבא יתחברו עם הקליפות הנאחזות בדיני דדכורא שבשמאל, ואז הם מכלים העולם. (כנ"ל תזריע אות קנ"ג). וכדי להפרידם, צריכים להמשיך הארת קו האמצעי העושה שלום בין ימין ושמאל והדינים מבטלים זה את זה, ואז מבטל אלויות הקליפות. ו"ש ומאן דפריש לון אפגי שלמא בעלמא, דהיינו שממשיך קו האמצעי העושה שלום בין הקוין. ובדברים אלו, מתבארים גם שאר דברי הזהר. ומתבארים בזה גם הכתובים (שמביא באות ק"ה) דהיינו ע"ד הכלאים, שדינים דנוקבא נתוספים על דינים דדכורא, וכגון קין והבל. כי תחילה נדחה קרבן קין מפני קרבן הבל, ונפלו פניו דקין, שאבד הג"ר שלו, שחורה המלכות לבניה. וזה נבחן לרכילות (כנ"ל צו אות קט"ו) ו"ס לא תלך רכיל שעבר הבל, ומה נמשך שעבר קין על לא תשנא את אחיך. ומה נמשך שעבר קין על לא תקום והרגו.

קכד) פתח ר' חייא אבתייהו וכו': פתח אחריי ר' חייא ואמר, כי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וגו', ובשנה הרביעית יהיה כל פרי קדש הלולים לה'. כי תבאו אל הארץ, כבר העמידוהו החברים. אבל בוא וראה. כי אילן שה"ס ז"א, אינו עושה פירות אלא בארץ

זה עם זה שלא בדרך התקון דארח מישר, אלא בעקימא, שפעם מתעקם לימין ופעם לשמאל, נגיד ונפיק ושריא עלוי רוח אחרא וכו', כי אז נתוספו הדינים אלו על אלו, והסטרא מקבל כח, להחריב השפע של שניהם, (כנ"ל אחרי אות קט"ו ותזריע אות קנ"ג ע"ש). ו"ש (באות קי"ד) דבעיא ודריש על צמר ופשתים מאן דמחבר לון כחדא, כי צמר נמשך מימין ובו דיני דנוקבא, ופשתים נמשך משמאל, ובו דיני דדכורא ומי שמחבר אותם מעצמו שלא בדרך התקון, נמצא מוסיף דינים דנוקבא על דינים דדכורא ונותן כח לס"א להתאחו בדינים של שניהם. ואי תימא בציצית אמאי שרי. למה מותר לחבר צמר ופשתים בציצית. ומשיב, התם הוא ההוא לבושא בתקוננו וכו' כי שם הוא לבוש של תקון דהיינו מצוה הנמשכת מתקון קו האמצעי, שאז, אדרבה, הדינים מבטלים זה את זה ומתגלה עליהם רוח הקדושה. וכן בבגדי כהונה (כח"ש באות קכ"ג) ו"ש (באות קט"ו) בשעתא דאיהו באשלמותא דכתיב, ותעש בחפץ כפיה, שאם הוא על צד התקון והשלמות, נאמר על צמר ופשתים, ותעש בחפץ כפיה, לא לבד שאינו איסור, אלא שהוא עוד מצוה, שעושה זה בחפץ, וברצון, כי ממשכת בזה רוח הקדושה.

ו"ש (באות קט"ז) קין והבל אוכחן, דא אתי מסטרא חד ודא אתי מסטרא אחרא, כי קין נמשך מקו שמאל, והבל נמשך מקו ימין. וכגון כד לא לבעי לון לחברא לון כחדא, שאם מחברים אותם נתוספים דינים דנוקבא שבימין, על דינים דדכורא של השמאל, שאז מחריבים זה את זה, שהדינים דנוקבא מחריבים את השפע של שמאל, והדינים דדכורא מחריבים את השפע של ימין כנ"ל. וקרבנא דקין אתרחק מקמי קורבנא דהבל, כי הדינים שבקרבן של הבל דחו את קרבן של קין שהוא משמאל. ואח"כ דחו הדינים של קין את הבל עצמו, שזסו"ה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגוהו.

(דפ"י דף פ"ז ע"א)

בארעא. וארעא אפיק להון, ואחזי ההוא איבא לעלמא. וארעא לא עבדא פירין אלא מגו חילא אחרא דעלה. כמה דנוקבא לא עבדא פירין, אלא מגו חילא דדכורא.

קכה) וההוא איבא, לא אשתלים באשלמותא, עד תלת שנין. וחילא לא אתפקדא עליה לעילא עד דאשתלים. בתר דאשתלים אתפקדא עליה חילא וארעא אתתקנת ביה. דהא עד תלת שנין ארעא לא אתתקנת ביה ולא אשתלימת עמיה. בתר דאשתלים ואתתקנו כחדא כדין הוא שלימותא.

קכו) תא חזי, נוקבא, עד תלת זמנין דאתעברא, איבא דמעהא לא אשתלים. בתר ג' עידואן, נוקבא אתתקנת בההוא איבא, ואסתכמו כחדא. כדין ההוא איבא שלימו דכלא, ושפירו דכלא. בתר דנפק, ^ט עד ג' שנין לא אית ליה חילא לעילא, דהא כדין אשתלים בשולא דיליה. לוי אתרעי מכלא, תליתאה לאמיה, דאתתקנת ביה, ^ז ואתבסמת בהדיה.

קכז) בתר ג' שנין, ^ח אתפקדת עליה חילא עלאה לעילא. ובשנה הרביעית, יהיה כל פרי קדש הלולים. מאי קדש הלולים. תושבחון, לשבחא ליה לקב"ה. עד הכא, מכאן ואילך רוא דמלה, ^נ דבשנה * הרביעית מזדווגת כנסת ישראל לקב"ה, והלולא ^ס חד אשתכת. דכתיב קדש הלולים, הלולא וחזרה ^ע בזמנא חדא.

חלופי גרסאות

כ אשתכחת ; אתבסמת ; אסתכמת. ל ואסתכמת. מ אתפקד עליה. נ ובשנה. ס דא. ע בזווגא.

דרך אמת ^ע דז דז עט ע"ב (דפו"י).

כל פרי קדש הלולים לה'

הסולם

מאמר

בפרי ההוא, ומוסכמים יחד. כי ד"א הוא ימיו, והמלכות היא שמאל, שאינם מוסכמים יחד, אלא בכח קו האמצעי, הכולל ג' קוין, שבכל קו וקו יש ג' קוין. אז פרי ההוא, דהיינו הנשמה, היא שלמות הכל ויופי הכל. ואחר שהפרי יוצא וצומח ממנה, לפני ג' שנים אין לו כח מלמעלה, כי גם הפרי לפי עצמו צריך להארות ג' הקוין כמו המלכות, שה"ס שלש שנים, כי אז נשלם הגידול שלו. וע"כ מקודם לכן הם ג' שני ערלה. ולוי, שעברו עליו ג' עבורים, נבחר מכל השבטים, כי הוא שלישי לאמו. שנתקנה בו ונתבסמה עמו.

קכו) בתר ג' שנין וכו' : אחר ג' שנים, נתמנה עליו כח עליון מלמעלה, ובשנה הרביעית יחדה כל פרי קדש הלולים, מהו קדש הלולים. היינו, תשבחות לשבח להקב"ה. עד כאן לפי פשוטו. מכאן ואילך נבאר סוד הדבר. כי בשנה הרביעית, מזדווגת כנסת ישראל, שהיא המלכות, עם הקב"ה, שהוא ד"א, ושמחה אחת נמצאת. שכתוב, קדש הלולים, דהיינו הלולא ושמחה בזמן אחד.

מאי

בארץ, שהיא המלכות, והארץ מוציאם, ומראה פירות ההם לעולם. והארץ אינה עושה פירות אלא מכח אחר שעליה, דהיינו מ"א, כמו כל נוקבא שאינה עושה פירות, אלא מכח הזכר.

קכה) וההוא איבא לא וכו' : ופרי ההוא, שמוציאה המלכות הנקראת ארץ, אינו נשלם במלואו אלא עד שלש שנים, דהיינו עד שהמלכות תקבל ג' קוין מ"א, והכח שעליו לא נתמנה למעלה עד שנשלם, אחר שנשלם נתמנה עליו הכח, והארץ נתתקן בו. כי לפני שלש שנים, דהיינו מטרם שקבלה כל ג' הקוין, הארץ אינה מתתקנת בו, ב"א, ואינה נשלמת עמו. ואחר שנשלמה המלכות ונתקנו יחד אז היא שלמות.

קכו) ת"ח נוקבא עד וכו' : בוא וראה, הנוקבא, שהיא המלכות, מטרם שנתעברה ג' פעמים, פרי בטנה דהיינו הנשמה, אינה נשלם. נוצריכים שיהיו בה ג' קוין, שבכל קו יהיו ג' קוין. כי ג' עבורים הם כנגד ג' קוין, ובכל עבור יש ג' קוין. אחר ג' עבורים, מתתקנת הנוקבא ^(דפרי דף פ"ו ע"א *) דף פ"ו ע"ב.

קכח) מאי שנה ^פ הרביעית דא קב"ה. ותנינן, שנה הרביעית, דא כנסת ישראל דאיהי קיימא רביעאה לכורסייא, ^ז וכלא חד, דהא כדין קב"ה מזדווג בה בכ"י, וכדין היא קדש, והלולא קדישא אשתכת, ^ק וכדין חיילין אתמנן על עלמא, על כל מלה ומלה כדקא חזי ^ר ליה מכאן ולהלאה מתברכאן כלהו, ושאר למיכל, ^ש דהא כלהו בשלימותא דכלא, בשלימותא דעילא ותתא.

קכט) ועד לא אשתלים בכלא מתתא ומעילא, אסיר למיכל מניה. ומאן דאכיל מניה, כמאן דלית ליה חולקא בקב"ה ^ח ובכ"י, דהא ההוא איבא בלא רשותא עלאה קדישא קיימא, דלא שארי עליה עד דישתלים. ובלא רשותא. תתאה, דהא לא ^א אתבסמת חילא דארעא ביה. וההוא דאכיל מניה, אחזי גרמיה דלית ליה חולקא לעילא ותתא, ואי בריך עליה, ברכה לבטלה הוא. דהא קב"ה עד כען לא שריא עלוי, ולית ביה חולקא. רחמנא לישזבינן מאינן דלא משגיחין ליקרא דמאריהון.

קל) זכאין אינן צדיקיא בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עליהו כתיב ^א וארח צדיקים כאור נוגה. ^ב בגין ^ג דבהווא זמנא, יסתלק חויא דשריא בנוקבא בקדמיתא, וייתי דכורא למשרי באתריה ^ד כד בקדמיתא, וכלא יהא שלים. תאנא בזמנא דזכאה שארי בעלמא וכו' עד צדיק כתמר יפרת.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

^פ ל"ג הרביעית. ^ז ל"ג מן וכלא עד וכדין. ^ק מוסף וקב"ה מזדווג בהדה וכדין. ^ר לה. ^ש ל"ג דהא.

^ג (משלי ד) ב"א רנב צ"א.

ת' ל"ג ובכ"י. א אסתכמת. ב ובגין; ל"ג מן בגין עד תאנא. ג דההוא. ד כמה דזעה בקדמיתא.

מאמר

הסולם

כל פרי קדש הלולים לה

בלי רשות עליון קדוש. שהאז"א. כי אינו שורה עליו עד שיהיה נשלם. ובלי רשות תחתון, שהוא המלכות, כי לא נתבסמה כח הארץ בו, מטרם שיעבור עליו שנה הרביעית, שעוד לא נעשה הזווג דז"א ומלכות, כנ"ל. ומי שאוכל ממנו מראה עצמו שאין לו חלק למעלה ולמטה, בז"א ובמלכות, ואם בריך עליו היא ברכה לבטלה, כי עד עתה עוד הקב"ה אינו שורה עליו, ואין לו חלק בו. הרחמן יצילנו מאלו שאינם משגיחים על כבוד אדונם.

קל) זכאין אינן צדיקיא וכו': אשרי הם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. עליהם כתוב, וארח צדיקים כאור נוגה. משום שבזמן ההוא, דהיינו לעתיד לבא, יסתלק הנחש שהיה שורה תחילה בנוקבא, דהיינו שהיה יונק מן המלכות, ויבא דכורא לשרות במקומו כמו בתחלה, דהיינו בזווג דלא פסיק, כי אין עוד מי שיפריד הזווג. והכל יהיה שלם. תאנא בזמנא דזכאה שארי בעלמא וכו'. כבר נדפס לעיל (ויקרא, מאות ר"ג עד אות רס"ד).

רבי

קכח) מאי שנה הרביעית וכו': שואל מהו שנה הרביעית. ומשיב, זהו הקב"ה, שהוא ז"א. ולמדנו, שנה הרביעית זו היא כנסת ישראל, דהיינו המלכות, שהיא נמצאת רביעי לכסא. כי ג' קוין, חג"ת דז"א, הם ג' רגלי הכסא העליון, והמלכות היא רגל רביעי של הכסא. ואין קושיא על מה שאמר ששנה הרביעית הוא הקב"ה, כי הכל אחד, שהרי אז הקב"ה מזדווג עם כנסת ישראל. וע"כ אפשר לקראו ז"א. ואפשר לקראו מלכות. ואז הוא קדש, והלול קדוש נמצא. ואז נתמנו צבאות על העולם, על כל דבר ודבר כראוי לו. מכאן ואילך מתברכים כולם ומותר לאכול הפירות כי הכל נמצא בכל השלמות. בשלמות של מעלה ושלמטה. דהיינו שלמות דז"א ודמלכות.

קכט) ועד לא אשתלים וכו': ומטרם שנשלם מכל, מלמעלה ומלמטה, אסור לאכול ממנו, ומי שאוכל ממנו, הוא כמי שאין לו חלק בהקב"ה ובכנסת ישראל, כי פרי ההוא עומד (דפרי דף פ"ז ע"ב)

קלא) רבי יוסי פתח קרא ואמר, (ד) לא תאכלו על הדם. הא בכמה אתר אוקמוה חברייא, וכל הני קראי אבתריה. וכל חד וחד באתגלייא. אבל האי קרא אית לאתערא ביה, דכתיב מפני שיבה תקום וגו'. מפני שיבה, שיבה דאורייתא סתם. תקום, ה מכאן דבעי בר נש למיקם מקמי ס"ת, ו והכי רב ז המנונא סבא, כד הוה חמי ס"ת, הוה קם מקמיה, ואמר מפני שיבה תקום. ח כגוונא דא, בעי ב"נ למיקם בקיומיה לקמיה דת"ח, בגין דאיהו קאים ט בדיוקנא קדישא עלאה. ורמז י לכהנא כ קדישא עלאה, ל דכתיב והדרת פני זקן, דאיהו בעלמא. אר"ש, ט מכאן רמז לתורה שבכתב ורמז לתורה שבעל פה. קלב) ותו תנינן, האי קרא לדרשא הוא דאתא, מפני שיבה תקום, כמה דאתער ביה נ חברייא, מפני שיבה תקום, אזהר ליה לבר נש, ט עד לא יסתלק בסיבותא, דיקום בקיומא טבא בעלמא, בגין דדין הוא הדורא ליה, ט אבל לסוף יומי ט לית שבחא ליה לב"נ פ כ"כ, כד איהו צ סיב ולא יכיל למהוי ביש. אלא שבחא דיליה, כד איהו בתוקפיה, ואיהו טב. ושלמה מלכא צווח ואמר, (ה) גם במעללי יתנכר נער וגו'. כגוונא דא כתיב, ו זכור את בוראך בימי בחורותיך. א"ר אלעזר, ק ודאי אורחא דא מתקנא קמן, והאי אורחא דקב"ה הוא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ד) (ויקרא יט) ויגש י"ז צ"ב. ה) (משלי כ). ו) (קהלת יב) מקץ סו צ"א.

ח מוסיף כד הוה חמי חומש דאורייתא הוה קם מקמיה [; עביד ליה הדורא] והוה אמר והדרת פני זקן כגוונא. ט בקיומא. י מוסיף לכהנא עלאה. כ מוסיף והכא רמין לעתיקא קדישא. ל והוה ול"ג מן דכתיב עד אר"ש. ט ל"ג מכאן. ט ל"ג חברייא. ט ל"ג אבל. ט דלית. פ ל"ג כ"כ. צ סב. ק מוסיף ודאי הכי הוא.

דרך אמת (פ) קודם שעולה אל רבוי ימים שהם ימי הזקנה והיינו שנאמר מפני שיבה תקום בזריזות ולא יחשוב שיחזור בתשובה לסוף ימיו כמ"ש אל תאמין בעצמך כו'.

מפני שיבה תקום

הסולם

מאמר

ולתורה שבעל פה. כלומר, שצריכים לקום מפני ספר תורה, שהוא תורה שבכתב. וצריכים לקום לפני ת"ח, שהוא בחינת תורה שבעל פה.

קלב) ותו תנינן וכו': ועוד למדנו. מקרא זה, מפני שיבה תקום, הוא לדרש, כמו שהעירו בו החברים. מפני שיבה תקום, התורה מזהירה לאדם, שלפני ביאתו לשיבה יקום בקיום טוב בעולם, דהיינו שיעשה תשובה, משום שזה הדר לו, אבל אם עושה תשובה בסוף ימיו, אין שבח לאדם כל כך, כיון שהוא זקן ואינו יכול להיות רע. אלא שבחו הוא, כשהוא בכחו והוא טוב. ושלמה המלך צווח ואמר, גם במעללי יתנכר נער וגו'. כעין זה כתוב, וזכור את בוראך בימי בחורותיך. א"ר אלעזר ודאי דרך הזה מתקון לפנינו, והוה דרך של הקב"ה.

פתח

קלא) רבי יוסי פתח וכו': רי"פ המקרא ואמר, לא תאכלו על הדם. זה, העמידו החברים בכמה מקומות, וכל אלו הכתובים שלאחריו, וכל אחד ואחד פרשו ע"פ נגלה. אבל במקרא זה יש להעיר בו. שכתוב, מפני שיבה תקום וגו'. מפני שיבה, היינו מפני שיבה אורייתא סתם תקום. מכאן שאדם צריך לקום מפני ספר תורה. וכך עשה רב המנונא סבא, כשהיה רואה ספר תורה, היה קם מפניה, ואמר, מפני שיבה תקום. כעין זה צריך האדם לקום מלא קומתו לפני תלמיד חכם, משום שהוא נמצא בצורה הקדושה העליונה, שהוא, רומז לכהן הקדוש העליון, שה"ס אבא עלאה שנקרא זקן. שכתוב, והדרת פני זקן, שהוא בעולם. דהיינו הת"ח שהוא עמד בעולם, הרומז על זקן העליון, שהוא אבא עלאה. אמר ר' שמעון, מכאן רמז לתורה שבכתב (דפו"י דף פ"ז ע"ב)

קלג) פתח ואמר. ז) כי יודע יי' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. ו מאי כי יודע יי'. אלא, קב"ה ש יודע ואשגח בארחא דצדיקייא, לאוטבא להו, ולאגנא להו, והוא אויל קמייהו לנטרא-להו. ובג"כ; מאן דנפיק לארחא, בעי דלהוי ההיא ארחא דקב"ה, ת וישתתף ליה בהדייהו. ובג"כ כתיב, כי יודע יי' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. היא מגרמה, בגין דקב"ה לא * אשתמדע ליה לההוא ארחא דלהון, ולא אויל בהדייהו.

קלד) כתיב דרך, וכתיב ארח, מה בין האי להאי. א אלא, דרך: דשאר קרסולי בני נשא אזלו בה. ארח: דאיהו אתפתח מן זמנא ב זעירא ג ועל ארחא דא כתיב, ה) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. אכ"ר.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז) (תהלים א). ח) (משלי ד) לעיל אות קל צ"ג. ו מוסיף כי יודע ה' דרך צדיקים מאי. ש ידע ואשגח דבארחא. ת וישתתפון. א מוסיף מה בין דרך לאורח אלא. ב מוסיף זעירא דא ארח כד"א (איוב לד) וארח לחברה עם פועלי און. ג וכתיב ול"ג ועל ארחא דא כתיב.

מאמר

הסולם

כי יודע ה' דרך צדיקים

מאליה, משום שהקב"ה לא נודע לדרך ההיא שלהם, ואינו הולך עמהם. קלד) כתיב דרך וכתיב וכי: שואל, פעם כתוב דרך ופעם כתוב ארח, מה בין זה לזה. ומשיב, אלא דרך, הוא, שכל קרסולי בני אדם הולכים בו. ארח, הוא שנפתח מזמן קצר, ועוד לא הלכו בו הרבה. ועל ארח זה כתוב וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

קלג) פתח ואמר כי וגו': פר"א, כי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. שואל, מהו כי יודע ה'. ומשיב, אלא הקב"ה יודע ומשגיח בדרך הצדיקים להטיב להם ולהגן עליהם, והוא הולך לפניהם לשמדם. ומשום זה מי שיוצא לדרך, צריך שהדרך הזו תהיה דרך הקב"ה וישתתף הקב"ה עמו. ומשום זה כתוב, כי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד, שתאבד (דפו"י דף פ"ז ע"ב *) דף פ"ח ע"א)

סליק פרשת קדושים